

LA REVIFALLA

SEMPRE hem cregut que la nostra terra és terra llecorosa per a la llavor cristiana. Els flagells no l'han perdonada gens; un darrer l'altre, la guerra, el mal exemple, la propaganda impia, l'avinguda del diner sense creixença d'ideals, la immoralitat fàcil, el fort prestigi popular d'homes adversos, han cuidat ofegar la humil semença de l'Evangeli i talment de vegades ha pogut semblar que començaven de rebreixir-hi.

Però la llavor immortal havia ja aglevat tot el subsol amb un pa d'arrels indestructible. Matar les plantes---i prou se'n mancà---no hauria estat gran cosa. Tallar una arrel entre l'entrunyellat indestructible, hauria estat no-res. Arrabassar tot l'arrelisser, era impossible. Les flors exòtiques que hom plantava al damunt, no arribaven a enfonsar l'arrel fins on pogués xuclar la saba de la bona planta. Si cap arbre d'arrels pregones s'intentà de plantar-hi, pujà escarransit, acanyat, groguissenc, per a morir al cap de pocs anys. Religions heterodoxes, filosofies foranes, partits anticlericals, són a casa nostra manies de gent rara o trenca-dissa segura. L'heterodòxia, en aquest país, pot ésser una força negativa que destrueixi la filosofia popular cristiana i la moral de la gent, però quant a implantar-ne cap de nova, pot aspirar a l'espigoleig escadusser, mai a les grans segues.

Això indicava als esperits vigilants que no calia pas---o no calia gaire---anar a predicar a la nostra gent els preliminars demostrants la legitimitat de la nostra creença, que calia només que una arada profunda o una pluja batent arribessin al subsol, perquè la florida de la moral i de la pietat religiosa esclatés amb la força d'altres temps i potser amb major encara. Potser amb força major, perquè la resistència victoriosa contra un atac, una marfuga, una persecució, acostuma a deixar més fort que abans. La innocència no sol tenir l'energia de la penitència, i els sants més abrivats són regularment els convertits, els Saules, els Agustins, els Llulls. I com més falòrnies pseudo-científiques desment una doctrina tradicional, més confirmada resta. Per això el Cristianis-

me supleix amb escreix els miracles dels primers temps amb el prodigi creixent de la seva existència idèntica a través de totes les il·lusions sensuais, de tots els enderiments científics. Cada dia que passa és un miracle que declara en favor seu.

Hem vist altres vegades com en aquest indubtablement afortunat país nostre, una ventada d'esperit que, àdhuc sense ésser específicament religiosa, ha tingut, però, la virtut de remoure el foc intern de la nostra animeta---ordinàriament ofegat pel diner, per l'orgull, per la bojer sensual---ha provocat revifalles de pietat cristiana, acreixements de devocions típiques, atansament dels esperits així desvetllats a la bella captivença litúrgica de l'Església. La nostra ànima se sent eixida d'aquesta pedrera. Revifar la consciència dels seus orígens és fer-la reesdevenir conscientment i abassegadorament religiosa. Abassegadorament, perquè el sentiment religiós, quan verament flameja en una ànima, s'emporta, informa i governa tot el corrent de la seva vida.

Si una correntia d'altra ordre que el religiós ha promogut parcials revifaments religiosos, què faria en aquest poble una autèntica ventada de Déu? Ens fem la il·lusió de presenciar-ho. Ens creiem revivre aquelles èpoques en què un Sant Vicents Ferrer, un Pare Claret, feien arribar la terrible energia de la paraula de Déu fins al moll dels ossos. Ho llegiem, ho creïem i ho envejàvem. Gairebé, davant la insensibilitat moral dels mundans, i en alguns preceptes, de molts creients, arribàvem a pensar que allò eren coses d'altres temps, com les Croades o els pelegrinatges a peu a Roma i a Compostela. No són coses d'altre temps. Els termes del problema religiós---el problema únic---Déu que invita, l'home que respon o no respon a la invitació, són sempre els mateixos, malgrat dels avanços de la ciència i del refinament de costums socials, si tant és aquesta frase no resulta, ara com ara, irònica.

Allò que llegiem esdevingut com a conseqüència tota natural de l'aurèola que circumdava una testa ja des de la portada del llibre, els nostres ulls astorats ho han vist avui sense aurèola, dins la normalitat més ordinària, en plena Plaça de Catalunya, en plena Rambla malolent de l'empastifada moral de les publicacions obscenes. Hem vist les multituds trepidant de terror religiosa sota la paraula d'uns homes sense aurèola visible de santedat, qui parlen d'allò tan sabut, tan ridiculitzat, de la mort, de l'altra vida, d'un Déu qui jutja i sentència la nostra ànima, del cel, de l'infern. I no ha estat, encara, una trepidació morbosa, una esgarripança passatgera, ha estat la conversió del cor, la rectificació dels camins, el canvi de vida, com a fenomen col·lectiu.

I aquest fet, altament consolador pel que promet i pel que demostra,

s'és produït a ciutat i a pagès, ací i fora, com un tomb dels temps envers una època més reflexiva, més pura, més elevada. I encara veiem com aquest fruit s'estabilitza després en agrupaments que es comprometen i s'ajuden a la perseverància i al proselitisme, i com aprofundeixen la llavor divina ànima endins en exercicis closos on els mundans gusten per uns dies el silenci saborós del claustre.

No hi ha mancat tampoc la col·laboració preciosa i indispensable de l'objecció. Hom ha escorcollat els inevitables defectes personals, preciosíssims defectes que demostren que no un buf humà sinó diví mena les ànimes, hom ha fet averanys de fracàs i d'enfonsament imminent de tota l'obra, la qual si ara s'enfonsava, deixaria ja un rastre de beneficis per a la generació present i la futura (qui pot preveure la influència de la vida d'un convertit en les que ara puguen?), que justificarien tots els esforços esmerçats. Tanmateix, vinga l'objecció, vinga la crítica, tan preciosa, pel cap baix, com la lloança, quan és la bona fe, com en el cas present, qui la informa.

Qui coneixeria mai els propis defectes, si no els hi feia aversaments un esguard vigilant d'altri? Qui senyala un defecte, fa un servei tan precios com qui encomana una bona qualitat.

Altament, regraciem a Déu d'haver-nos deixat veure en el nostre temps i en el nostre poble una revifalla d'esperit cristià tan extraordinària i tan consoladora. Faci-la qui la faci, la fa Déu. L'instrument és el que menys importa. I pensem encara que bé deu tenir Nostre Senyor altres destinacions reservades a un poble en plena bullida d'ideals difícils, únic entrebanc dels quals podia ésser la manca de fibra moral, quan tan desmesuradament li dona la manna del cel que purifica i eleva i fa capaç de tot heroisme.

UNA OBRA DE REGENERACIÓ ESPIRITUAL A CATALUNYA

ART. II. - LES LLIGUES DE PERSEVERANCIA ¹

Necessitat de la perseverància col·lectiva

Obra gran és haver fet passar pels Exercicis espirituals a ple reclus, tal com els dona l'Obra dels Exercicis Parroquials i descrivirem en l'article anterior, uns 8,540 homes en quatre anys, i haver obtingut les conversions extraordinàries, els milloraments de vida i la fonda formació religiosa i cristiana amb l'esperit de proselitisme que la benedicció ben palpable de Déu i una abundosa infusió de la gràcia sobrenatural han obrat en els exercitants en els sants dies dels Exercicis.

Però és una obra encara més gran i molt més complicada i difícil aconseguir que aquests bons efectes sobrenaturals dels Exercicis perdurin tant com ho permet la fragilitat humana, i si pot ésser que creixin i es perfeccionin, i que, donin tot el rendiment no sols en la vida privada de l'exercitant, sinó en el millorament col·lectiu dels costums i de les relacions socials de tots els ordres en l'aspecte moral i religiós.

L'experiència del gran moviment modern dels Exercicis tancats ha demostrat a tot arreu que si no és organitzant els exercitants col·lectivament en alguna Obra de Perseverància, és gairebé impossible mantenir-los en el fervor de vida cristiana concebut en els Exercicis, i de cap manera és assoldir el gran rendiment social de renovació cristiana que l'Obra dels Exercicis pot donar.

Campanyes organitzades i executades amb grans sacrificis personals i pecuniaris, per no haver-se organitzat després l'Obra de la Perseverància, no han donat la collita que tothom esperava de l'entusiasme general, de les conversions extraordinàries i de les grans qualitats apostòliques dels PP. Directors. Per això l'organització de les Perseveràncies ha preocupat els PP. Directors d'Exercicis allà on sigui, que l'Obra dels Exercicis ha pres ufana.

¹ Vegeu LA PARAULA CRISTIANA, fascicle de maig, 1927.

Els PP. Directors de les cases de França i de Bèlgica, reunits a París l'any 1911 per tractar de l'organització de l'Obra dels Exercicis, deliberaren amb gran deteniment sobre els procediments millors d'aconseguir la perseverància dels exercitants en el bon camí començat. Tots convingueren que l'organització de l'Obra de la Perseverància és d'una importància capdal, i que "sense aquest *complement obligat* els Exercicis serien temps perdut i despeses sense profit" ¹.

Els PP. Directors de les Cases d'Itàlia, reunits a Roma en 1912 per unificar llur acció, convingueren també en aquests conceptes: "Una experiència constant ha confirmat aquests fets. Es molt migrat el profit dels Exercicis, si els obrers (es tracta d'Exercicis per ells sols) no entren a formar en les Lliges de Perseverància; però aquells que són constants en assistir-hi, han donat fruits molt consoladors de perseverància i de zel, bo i en sa totalitat" ².

A Holanda, on l'Obra dels Exercicis a arribat a un grau d'organització perfecte, reconeixen els PP. Directors de les cases d'Exercicis que les Lligues dels exercitants han vingut a ésser com la sal de la terra, perquè elles han difós en les parròquies, en les associacions i en totes les esferes de la vida catòlica, així les altes com les mitjanes i humils, l'estima i la pràctica dels Exercicis. Les Lligues conserven i fomenten la comunió mensual, i donen a les institucions catòliques directors enèrgics i sempre disposats a sacrificar-se pel bé dels seus germans ³.

Es que l'exercitant surt de la casa d'Exercicis com un malalt donat d'alta a l'hospital: per enrobustir la salut retornada, necessita encara un règim especial de vida ⁴. I les Lligues de Perseverància continuen les atencions especials que l'exercitant sortit d'Exercicis demana. La sola reunió mensual de tots els exercitants per la comunió colectiva, l'oració en comú i l'intercanvi d'impressions té una força gran per recordar els bons propòsits, renovar el fervor d'esperit i encoratjar els uns amb l'exemple dels altres.

Si afegim la visita freqüent i la direcció dels PP. Directors d'Exercicis amb actes de renovació espiritual periòdics, si de més a més el Sr. Rector sap aprofitar les bones disposicions dels exercitants per donar

¹ Congrès des Retraites Fermées suivant les Exercicis de Saint Ignace. - París, 1911.

² Resoconto dei Risultati delle Reunione sull' Opera dei Ritiri Operai in Italia. - Roma, Aprile, 1912, pàg. 60.

³ Die geschlossenen Laienexerzitien in Holland, 1906-1923, ein Musterbild zeitgemässer Seelsorgsarbeit. Von Karl Sudbrack, S. J. - Marianischer Verlag, Innsbruck, pàg. 26.

⁴ Es pensament del P. Dieudonné, O. C. en un treball publicat a *Collection de la Bibliothèque des Exercicis de Saint Ignace*, n. 4, pàg. 28.

vida i esplendor a les festes litúrgiques de la parròquia, per revifar l'esperit de les associacions parroquials o crear-ne de noves; i més encara, si tots els exercitants s'organitzen en seccions dirigides per caps diligents i una junta d'elements actius i de qualitats, que el Rector presidint es reuneixen a temps fixos per tractar de la vida i les obres de la seva organització, hom pot endevinar tot seguit la gran potencialitat de la perseverància col·lectiva per conservar i augmentar el fruit dels Exercicis en els exercitants i estendre'n l'influx en la vida i millorament general de les parròquies.

Penseu ara en l'exercitant deixat sol després dels Exercicis, sense els bons exemples i l'encoratjament mutual dels altres exercitants, sense les pràctiques reglamentàries de pietat a la parròquia o en associacions piadoses, sense la visita o direcció dels PP. Directors en les renovacions periòdiques, i veureu que la conservació del fervor, la pràctica de la pietat, l'exercici del zel són molt difícils de conservar, i més encara d'augmentar; i no donaran mai un rendiment comparable amb el de la perseverància col·lectiva.

Les Seccions de Perseverància de l'Obra dels Sants Exercicis per Obrers

L'Obra dels Sants Exercicis per Obrers, radicada en la casa d'Exercicis de Sarrià, de bon principi es captení de la necessitat d'organitzar la perseverància. Pels obrers exercitants del pla de Barcelona, l'any 1910, foren designats quatre centres que es partien la ciutat i pobles agregats: Santa Anna, Sant Martí de Provençals, Hostafranchs i Gràcia (PP. Filipons), que per tot l'any 1911 ja funcionaven regularment. En prengué la direcció la secció de la Congregació Mariana de la Purificació de Nostra Senyora i Sant Francesc de Borja, que patrocinava l'Obra dels Sants Exercicis per Obrers. Els de Barcelona, que anaven a Sarrià a fer els Exercicis, eren instruïts abans de sortir-ne sobre les Seccions de Perseverància. Si l'obrer responia a la invitació, era destinat a una secció del centre més proper al seu domicili.

Cada centre comptava amb tres o quatre congregants, que anaven a totes les reunions i vetllaven pel seu bon governament; un cos de zeladors, obrers escollits, que tenien el càrrec de fer circular els avisos entre els obrers de la seva secció, i els Obrers inscrits en el Centre respectivament i dividits en seccions amb un zelador per cap.

Els centres radicaven en una església pública, generalment la par-

ròquia; allí mensualment es reunien els perseverants el diumenge assenyalat i a una hora fixa.

Els zeladors en feien memòria avisant personalment els de la seva secció. La reunió comprenia missa amb comunió general i una plàtica curta adaptada a la edificació espiritual dels obrers. En acabant, els congregants donaven als zeladors i perseverants fulles o llibrets piadosos com a record i passaven una estona parlant amb ells i interessant-se per les seves coses, i principalment pel bé espiritual de les seves ànimes.

Un altre dia el congregants reunien els zeladors separatament per donar-lis instruccions i estimular llur activitat.

D'aquesta forma funcionaren regularment els quatre centres esmentats, més un altre al Poble Nou per uns quants anys, fins a l'establiment de les Lligues Parroquials de la nova organització del P. Vallet. Dels fruits d'aquests Centres de Perseverància primitius n'estaven prou contents els congregants, que hi posaven el seu treball amb una constància ben edificant. Els principals eren: a) que els obrers es coneixien i tractaven i feien penya, i amb això els respectes humans anaven per terra; b) eren un gran exemple per les barriades extremes, que veien pràcticament que la religió no és cosa de dones; c) eren una ajuda gran pel Sr. Rector i un llevat de vida espiritual a les parròquies; d) servien moltíssim per l'allistament de nous exercitants, i e) eren un element considerable i sempre ben disposat per les manifestacions religioses ⁵. Amb això no és pot desconèixer que els Centres arribaren amb els anys a un estat d'estancament i no donaven tot el rendiment que calia esperar del treball i sacrificis esmerçats pels membres de la Congregació Mariana. L'estudi de les causes ha estat un alligonament per organitzar millor les Lligues Parroquials.

Fora de Barcelona, en les comarques que enviaven exercitants a Sarrià, s'establiren també tot seguit Seccions de Perseverància. La més antiga és la de Manlleu, de 1909; en 1912 se'n fundaren 10, i 13 més en 1913. Després, encara se n'establiren algunes d'altres. El funcionament d'aquestes Seccions era molt senzill. Un diumenge de cada mes, els perseverants oïen missa, confessaven i combregaven plegats a la parròquia, sentien una instrucció breu i parlaven una estona ells amb ells sortint de l'església. En conservaven l'entusiasme les visites freqüents dels PP. Narcís Blanch i Salvador Camps, S. J., Directors de la casa de Sarrià, amb ocasió de predicar sermons de festes, novenaris, tridus, etc., als pobles on hi havia perseverants. Els fruits aconseguits, molt estimables,

⁵ Congregación de la Purificación de Nuestra Señora i San Francisco de Borja. Catálogo de 1924, pàg. 59.

els resumia així el P. Blanch ⁶: la repressió i fins extirpació total de la blasfèmia, el menyspreu dels respectes humans, el compliment exacte de les pròpies obligacions, un contingent més gran a les funcions religioses de la parròquia, la freqüència de Sacraments, la vida de pietat individual i de família, amb la pràctica de passar el Sant Rosari i fer altres devocions, el zel d'alguns exercitants per tornar al bon camí ovelles descarrerades, o avisar del perill de mort i fer rebre a temps els últims Sacraments. Cal comptar també l'allistament de nous exercitants i l'haver donat un gran impuls a les tandes d'exercicis tancats per dones, que anys ha es van donant regularment a la *Casa Sants* de Vich o a les cases de les MM. Reparadores.

El Dr. Torras i Bages, reconeixent els bons resultats d'aquestes Seccions de Perseverància, les recomanava a tots els Rectors que tinguessin exercitants en la seva parròquia. Se'n conserva algun escrit de recomanació, com aquest de Moyà ⁷:

La perseverància és una necessitat de la vida cristiana. No n'hi ha prou amb fer els Exercicis espirituals només una vegada. Per assegurar les collites el cel ha de regar la terra moltes vegades, i la terra ha d'estar conreada com cal perquè l'aigua li faci profit. La pràctica de la perseverància, el dia de la reunió espiritual per mantenir el bon esperit aconseguit en els Exercicis és una necessitat, perquè la virtut fructifiqui, perquè la llavor sembrada en el cor arribi a donar fruit espiritual. La vida és una batalla, i ningú serà coronat al cel, si no ha obtinguda la victòria; i per obtenir la victòria cal primer ensinistrar-se en manejar les armes. En les lluites de la vida, si volem aconseguir victòria contra la impietat, contra els vicis i contra les passions, ens hem de valdre de les armes espirituals que Jesús proporciona en els Sants Exercicis. Les armes se rovellan si no són degudament cuidades; i el dia de la reunió de la perseverància es treu el rovell de les armes espirituals necessàries per la vida cristiana, les pràctiques de pietat es reforcen, si s'havien debilitat, i l'esperit se renova.

Acudiu, doncs, a la reunió de la perseverància: i Jesús, dolcíssim Redemptor nostre, us donarà aquella fortitud que cal per obtenir la victòria de la vida, la pau del cor i la salvació eterna.

† EL BISBE DE VICH

La mort del zelós P. Blanch, durant l'epidèmia de 1918 i la malaltia crònica del seu company, interrompent les visites a les perseveràncies foranes, perjudicaren llur vitalitat, no tenint elles fins aleshores una organització interna ben definida, i potser també faltant el contacte d'u-

⁶ Ejercicios a obreros en Sarriá. Reseña histórica de las Secciones de Perseverancia fundadas en 1913.

⁷ Los Santos Ejercicios para Obreros. Memoria de 1908-1917. - Barcelona, 1918, págs. 48-49.

nes amb altres, sense la cohesió i enllaç d'una Federació amb organismes auxiliars. Algunes continuaren actuant i han anat passant a la nova organització de les Lligues Parroquials. La més notable fou la de Sant Andreu de Palomar, fundada en 1913. Arribà a 200 perseverants i decididament entrà en l'Obra del P. Vallet en les primeres campanyes de 1923.

Les Lligues Parroquials de Perseverància

El P. Vallet, del començament ençà de la seva actuació, tant com dels mateixos Exercicis, es preocupà de les Perseveràncies. Estudiant la organització que tenien a França, Bèlgica, Itàlia i Holanda les Lligues de Perseverància, aprofitant les lliçons que en aquestes nacions l'experiència ha donat en llur establiment, i examinant també l'assaig fet a la nostra terra en els Centres i Seccions anteriors, va idear tota una vasta organització de l'Obra de la Perseverància amb intenció d'anar-la realitzant gradualment i de modificar-la, si calia, segons la pràctica anés ensenyant.

El primer engranatge fou l'establiment de les Lligues de Perseverància, tal com les campanyes d'Exercicis anaven fent via. Decidit absolutament el P. Vallet per la parroquialitat, com el peu més segur d'organització, ensenyat per l'experiència ⁸, les anomenà Lligues Parroquials de Perseverància. I amb el permís dels Prelats de les Diòcesis, on les Lligues devien instituir-se, de que funcionessin sota la direcció dels Rectors segons un reglament provisional, on solament s'hi preceptuaven les coses més essencials i es tiraven com a provatura les ratlles generals, decididament començà la tasca.

Féu primer que el Rector visités els seus feligresos exercitants a la mateixa casa d'Exercicis, els reunís, canviessin impressions, i lis proposés treballar al seu costat per revifar la vida cristiana de la parròquia tal com ho feien en els altres pobles. Hi accedien els exercitants de bon grat, i amb això la Lliga virtualment ja era fundada. La festa final dels Exercicis a la parròquia, o la recepció entusiasta que sovint es feia en

⁸ El P. Antoni Boissel, en l'obra *Retraites Fermées, Pratique et Théorie*, Paris, 1920, pàgs. 335-343, tractant de les normes que han donat caràcter a les Lligues de Perseverància de Bèlgica i França diu categòricament: "La nostra Obra és enterament parroquial i no tenim cap jurisdicció sobre d'ella, ni oficial, ni oficiosa. Si ha fracassat en algunes poblacions és degut a que no era parroquial, sinó que era dirigida per algun dels PP. Directors, o sota la seva direcció per algun sacerdot de la parròquia. En una paraula: així en l'Obra dels Exercicis com en la organització de la Perseverància ens posem al costat i a disposició del Clergat, i no tenim cap més intenció que l'enrobustiment de la vida parroquial. L'esperit parroquial és l'esperit de l'Església. L'exercitant és súbdit del rector i del bisbe i ells tenen gràcia d'estat per governar les seves ovelles".

els pobles als que tornaven d'Exercicis, confirmava l'adhesió dels esperits per treballar plegats. La tasca de conquistar nous exercitants per les tantes vinents, les reunions mensuals regulars, l'organització de grans manifestacions religioses com les *Diades d'Exercicis*, precedides sovint d'uns exercicis públics de renovació per tot el poble, les relacions d'unes Lligues amb altres per cartes, visites, festes comarcals i assemblees generals, la circulació d'una revista il·lustrada mensual, portaveu de les Lligues i lligam espiritual de tots els elements de l'Obra, tot això era vida i activitat que donava realitat vivent a les Lligues Parroquials, abans i tot de tenir reglament definitiu i una organització regular i uniforme. Mentrestant, l'experiència consagrava definitivament les coses que resultaven pràctiques i anava eliminant les que eren inadaptables. Dos anys durà aquesta interinitat i pel març de 1925, en la tercera assemblea general de l'Obra a Montserrat, amb l'aprovació de tres Il·lustríssims Prelats nostres que la presidien, pogué promulgar-se el reglament definitiu, comprovat ja pels bons resultats de la pràctica. En donarem un extracte, prou per fer-se cabal de l'organització i esperit de les Lligues Parroquials.

* * *

Les Lligues Parroquials de Perseverància són una societat composta per les persones que han practicat els Exercicis espirituals a ple reclus, les quals s'ajunten al redós de la parròquia i sota la direcció del Rector, per conservar i perfeccionar el fruit dels Exercicis, i fer-lo extensiu a la societat cristiana, començant per la família parroquial.

Són, doncs, socis numeraris o *perseverants*, aquells només que han fet Exercicis tancats de tres dies sencers com a mínim. Poden ésser socis supernumeraris o *aspirants*, els que han assistit a alguns Exercicis públics, i han donada paraula de fer Exercicis en retret complet, tan aviat com puguin. S'admeten també socis *protectors* i *honoraris*.

Per constituir-se en *Lliga* un grup d'exercitants cal que arribin a 50 els perseverants numeraris d'una parròquia o lloc; si no són tants, però passen de 12, formen una *delegació*; si no hi arriben i passen de 6, formen una *sub-delegació*. Allà on els exercitants no arriben a 6, podran tenir un representant de les Lligues.

De vegades, en passant de 30, per raons especials, la delegació és anomenada *Lliga en formació*.

Les delegacions, sub-delegacions i representants ho són de la Lliga més propera.

Les Lligues tenen per cap una Junta Directiva que consta d'un Di-

rector, que és per dret el Rector o el sacerdot que ell delegui, un President, un Secretari, un Tresorer, Vocals i els Quefes de Secció, i altres càrrecs auxiliars, si cal instituir-los. Conta també amb un cos de vocals-assessors.

Les delegacions i sub-delegacions tenen també la seva Junta constituïda en igual forma. El President de la Delegació és vocal nat de la Junta de la Lliga respectiva.

Els socis de les Lligues es reuneixen per *Grups*, tenint en compte les circumstàncies d'edat, estat, professió, amiatat, proximitat d'estatge, etc. No convé que siguin més de 12 en cada Grup, el qual tindrà un Cap de Grup amb el seu Ajudant. Si els Grups passen de sis, es dividiran en Seccions, dirigides per un Quefe de Secció amb el seu Ajudant.

* * *

La idea primordial era que els perseverants no constituïssin cap nova associació ni organització dintre de la Parròquia, sinó que fossin com un llevat escampat per les associacions i organitzacions existents que promoguessin una fermentació nova d'esperit en totes. Però la mateixa conservació del fervor en els exercitants i altres finalitats concretes a obtenir, que no són de cap associació existent, han demostrat que és imprescindible una organització separada dels exercitants en les Lligues de Perseverància. Però tot establint-la tal com l'hem descrita, hi ha hagut esguard a fer-la compatible amb les associacions piadoses preexistents. Extraeim encara del reglament:

Les Lligues són una *pia associació laical*; no són ni deuen mai ésser una *confraria*, ni una *pia unió* eclesiàstica, ni estar erigides en cap església, ni capella, ni altar. El nom de parroquials fa referència només a la demarcació i expressa el desig de servir a la parròquia sota l'especial direcció del Rector, Director nat de les Lligues.

Per això, les Lligues no poden organitzar com a cosa pròpia, ni admetre com a secció cap obra religiosa, benèfica o social, ni molt menys artística ni recreativa, sota cap pretext, tant si n'existeix una altra de similar en la parròquia, com si no. Podran, sí, procurar indirectament que es desenrotllin les existents i que s'institueixin les necessàries.

Les Lligues no podran tenir mai lloc propi; llur estatge és la casa parroquial o alguna dependència del temple.

Encara s'hi afegeixen aquestes declaracions:

El nostre lema és: Qui no està contra vosaltres, està a favor vostre ⁹. Volem ésser compatibles amb totes les altres associacions, i en es-

⁹ Sant Lluc, IX, 50.

pecial amb les existents en la demarcació parroquial, encara que siguin regides per diversos Ordres Religiosos.

Les Lligues són inepedents de totes les dites associacions, a totes afavoreixen de fet i per igual, procurant-lis socis de caràcter, plens de probitat, honradesa, esperit de sacrifici, sant zel i vida sobrenatural.

Resten les Lligues especialment vinculades amb les societats religioses que per reglament comprenen obres de sòlida pietat, zel i misericòrdia i són prous per conduir a la perfecció els seus membres, com són ara el Tercer Ordre de Sant Francesc, les Congregacions Marianes, les Conferències de Sant Vicents de Paul i tantes d'altres. L'ingrés en alguna d'aquestes és recomanat a tots els socis de les Lligues.

En l'ordre polític el criteri de les Lligues és aquest. No tindran les Lligues absolutament cap caràcter polític, ni exclouran cap de les tendències polítiques en tota l'extensió d'aquesta paraula, mentre no estiguin explícitament condemnades per la Santa Romana Església; i no serà consentida absolutament dintre de les Lligues cap discussió o reclamació sota cap pretext en contra de la clàusula present.

Les Lligues, com eminentment populars que deuen ésser, empraran en cada comarca on radiquin el llenguatge propi i usual del poble.

* * *

Les obligacions particulars dels socis perseverants són assistir mensualment a la missa de comunió i a la Junta general que té lloc immediatament després, i pagar mensualment una quota fixada a voluntat. Als perseverants són recomanades alguna oració cada dia, per la perseverància, passar el rosari en família cada dia, practicar un dia de retret mensual, repetir els exercicis tancats cada dos anys i millor cada any, fer el pacte de la bona mort, per avisar-se a temps pels últims sagraments, entrar en alguna associació piadosa de reconeguda eficàcia per la vida cristiana, i totes les altres pràctiques de vida espiritual, compatibles amb el seu estat.

Els socis perseverants tenen dret a portar el botonet-insígnia, una creu blava en camp blanc inscrita en cercle daurat, amb el nom de Jesús sobre la creu i les quatre lletres A. M. D. G. en els espais blancs, tot també daurat. Aquesta insígnia ha de portar-se en totes les reunions de les Lligues, i és recomanable ostentar-la sempre. Ja comença d'ésser cosa freqüent trobar per tot arreu homes amb la insígnia dels Exercicis. Els exercitants amb això es coneixen tot seguit i es senten germans encara que mai s'hagin tractat. També tenen el seu carnet de perseverants, amb el retrat, la firma i segell de la Lliga.

* * *

La Junta Directiva, que es renova per mitat cada any, però amb possibilitat de reelecció pel mateix càrrec, deu reunir-se cada setmana, procurant que sigui en dia, hora i lloc fixos. La convocatòria es fa per mitjà d'un imprès i és observada rigorosament la puntualitat en començar. El Director pot convocar la Junta en casos extraordinaris, i cridar-li els Vocals Consellers i Caps de Grup i Qüefes de Secció, que també són renovables cada any per mitat i reelegibles.

La Junta deu vetllar perquè mensualment es celebri la comunió general, en un diumenge fixat. Durant la Missa, el Director farà una plàtica espiritual i cantaran els perseverants els cants apresos en els Exercicis.

Seguidament es tindrà la Junta General en un lloc proper. La reunió serà curta. Caldrà llegir una part del reglament, i quelcom de la revista de l'Obra. Parlarà breument el Director i algun dels socis, donant compte dels treballs, o fent alguna proposició, i encoratjant a la perseverància. Dita l'acció de gràcies, es cantarà l'Himne de la Perseverància.

La Junta procurarà també tenir mensualment un dia de retret espiritual, promourà la repetició dels Exercicis dels seus membres, i un cop a l'any, si la Lliga és formada, prepararà la festa magna o Diada d'Exercicis. Invitarà amb temps a les delegacions i subdelegacions pròpies i a les Lligues veïnes i publicarà el programa en la revista de l'Obra. Precedirà sempre un tridu o uns Exercicis públics de renovació espiritual.

La *Diada d'Exercicis* comprèn ordinàriament missa de comunió general amb cants, esmorçar o dinar de germanor, un miting o assemblea i una processó pública o Via-Crucis.

També solament les Lligues formades poden tenir bandera, que és de llana blanca, sense més colors que or i blau i sense més ornamentació heràldica que l'insígnia de l'Obra, la mateixa dels botonets.

Al començar l'any 1927, les Lligues formades en la província eclesiàstica de Tarragona eren 64, i 29 amb bandera, les delegacions 79 i les subdelegacions 84, que treballen fervorosament per arribar a Lligues formades.

Els qui per motiu dels ministeris apostòlics visitem sovint els pobles que tenen exercitants, podem comprovar la vitalitat de totes aquestes organitzacions i de la vida parroquial per elles renovada, i els fruits positius en el camp d'acció social assenyalat a les Lligues Parroquials de Catalunya, el mateix de les Lligues de Perseverància de Bèlgica, és a saber: promoure l'observància del descans dominical i dies festius de

precepte, convençuts que és fonamental per la restauració cristiana de la societat, l'extirpació i reparació de la blasfèmia, la lluita contra el joc i l'alcoholisme, la pornografia i la immodèstia del vestit, l'apostolat de la bona mort, difusió de les bones publicacions i lluita contra les dolentes, l'ensenyament del catecisme i el foment de l'esperit d'associació cristiana, sens pretendre, però, intervenir sota cap pretext en les anomenades qüestions socials.

La Federació de les Lligues Parroquials

El contacte constant d'unes Lligues amb altres establert pel P. Vallet des dels primers passos de l'Obra dels Exercicis Parroquials, esguardava a fonamentar gradualment la Federació de totes les Lligues, ideal de les aspiracions dels Directors d'Exercicis en altres nacions, que no han vist encara realitzable ¹⁰, i que és ja un fet en les Lligues parroquials de la Província Eclesiàstica de Tarragona.

Sense la Federació, l'Obra dels Exercicis Parroquials hauria restat tota vinculada a l'acció personalíssima dels PP. Directors i d'algunes persones adjuntes, i moltes de les Lligues posades en l'isolament, a hores d'ara haurien perdut els primers entusiasmes i potser s'haurien desfet i tot. Però amb la comunicació constant, la vida passa d'unes Lligues en altres, perquè els actes d'activitat i zel que l'una realitza esperonen l'emulació general. Un acte nou que sabem d'una Lliga, pràcticament és l'anunci d'altres semblants que se'n faran en moltes més.

I també, el contacte dels exercitants de pobles i comarques diferents, fent-los a tots sentir-se germans d'esperit, desperta un interès fraternal que vol el bon estat i el progrés de l'Obra i de totes les Lligues, i impulsa naturalment a revifar i socórrer les que decauen i perillen. Aquesta mútua acció, ben orientada i dirigida per un organisme central, és una garantia de la conservació i intensitat de vida de les Lligues, i per mitjà d'aquestes de la conservació i extensió de l'Obra mateixa dels Exercicis.

Però encara hi ha un altre profit d'una transcendència gran, i és la major efectivitat en la cristianització de tots els elements de la societat humana que pot assolir l'acció de totes les Lligues portada de mancomú.

¹⁰ L'esmentat P. Boissel acaba el capítol de les Lligues insinuant la gran obra de la Federació: "Tan de bo, diu, que poguéssim veure realitzat aquest pensament; però sigui'ns permès ésser un xic escèptics als que coneixem ben bé les dificultats que porta enredades una tal pretensió. Així i tot, qui no veu els avantatges que portaria una tal Federació? Certament que faria un servei imponderable tant a la perseverància mateixa com al sosteniment i prosperitat de les cases d'Exercicis.

"Potser vingui un dia que despullats del nostre exagerat individualisme, que és una disfressa de l'egoisme, reconeixem l'excel·lència d'aquesta unió."

Heus aquí les fites principals de la Federació de les Lligues Parroquials de Catalunya:

La Pasqua de l'Esperit Sant de 1923, un tren especial portava a Manresa 1.000 peregrins de Cervera, on acabava tot just la primera campanya d'Exercicis ambulants de l'Obra. Hi venia la primera Lliga amb la bandera. Un altre tren en portava més d'un centenar de l'antiga Secció de Perseverància de Sant Andreu de Palomar. Amb els exercitants de Manresa i la comarca, tots plegats, tot just nada l'Obra, tingueren la primera assemblea general, que presidiren els Rectors respectius. S'hi parlà de l'organització de les Lligues i de la Federació en termes encara generals; però el primer pas era ja donat.

Pel desembre del mateix any 1923, després de la campanya de Berga, sortia en aquesta ciutat el primer número de "Perseverància", el portaveu de l'Obra, que mensualment ha anat informant tots els nous exercitants dels passos fermes de conquesta que l'Obra feia, tot i comunicant instruccions oportunes i orientacions unificadores.

Pel març de 1924, tres dies passaren a Montserrat uns 700 exercitants, que amb les seves famílies ompliren el palau de la Regina de Catalunya la nit del 25, en la vetlla commemorativa de la que hi féu Sant Ignasi en 1522. Presidí les festes el Sr. Bisbe de Solsona, i en l'assemblea general es definiren alguns punts fonamentals de l'organització de les Lligues; fou determinat també que passés a Manresa la redacció de Perseverància. Arribaren importants adhesions, i entre elles la de la Secció d'Exercicis de la Congregació Mariana de Barcelona, promotora de l'Obra dels Sants Exercicis per Obrers, que es posava a disposició de la nova Obra.

En març de 1925, una altra vegada es reuniren a Montserrat uns 900 exercitants, per repetir les mateixes festes amb més entusiasme i esplendor que l'any passat. Presidien l'Emm. Cardenal de Tarragona i els Srs. Bisbes de la Seu d'Urgell i Solsona. En l'assemblea hi hagué seccions d'estudi, concorregudes amb gran interès, la de Patrons (fabricants i industrials), la de la Unió Parroquial Deportiva i la dels Cercles d'Estudi. Es que tots sentien la necessitat de treballar mancomunadament per la cristianització de les relacions de patrons i obrers, i del deport, i per completar la pròpia instrucció religiosa i formar bons escriptors i apologistes. En la secció de les Lligues de Perseverància, la més concorreguda, sota la presidència dels tres Reverendíssims Prelats i amb la seva plena aprovació, fou publicat el reglament definitiu de les Lligues Parroquials de Perseverància.

Un acord importantíssim sortí d'aquesta assemblea, que significava

un pas definitiu cap a l'organització formal de la Federació de les Lligues: muntar a Barcelona el "Casal de l'Exercitant", lloc de confluència de tots els perseverants que van a la capital catalana, on hi trobessin direcció, comprensió i escalf espiritual, fins amb Oratori i Reservat, lloc de reunió de les seccions que començaven d'actuar i estatge de les oficines generals de l'Obra. Totes les Lligues deurien cooperar al seu sosteniment amb un tant per cent de les recaptacions.

El Comitè central del pla de Barcelona, fou l'encarregat d'instal·lar-lo. Del carrer de Fontanella, 17, primer, on s'obrí tot seguit, al cap de mig any tingué de passar al carrer de la Canuda, 4, principal, perquè ja no s'hi entenien de tant de perseverants com hi venien de fora i s'hi reunien de Barcelona. Aquí ha hagut d'eixamplar-se continuament l'estatge acomodant els pisos de sobre i de sota, sobre tot d'ençà que fa servei als visitants un senzill restaurant, convertit aviat en un Refectòrium ben muntat amb menjador i dormitori.

El 30 d'octubre fou constituïda per aclamació dels compromissaris, nomenats per les Lligues del Pla de Barcelona, la Junta de Govern de la Federació.

Al mateix temps, després de la campanya brillant de Solsona, era creat un Organisme Diocesà pel foment de l'Obra dels Exercicis. Començà també de tenir-se en moltes Lligues la gran *Diada d'Exercicis*, amb preparació d'Exercicis públics de renovació. Algunes resultaren grans aplecs comarcals. Tot contribuïa a intensificar la Federació dels esperits, mentre es creava l'organisme central.

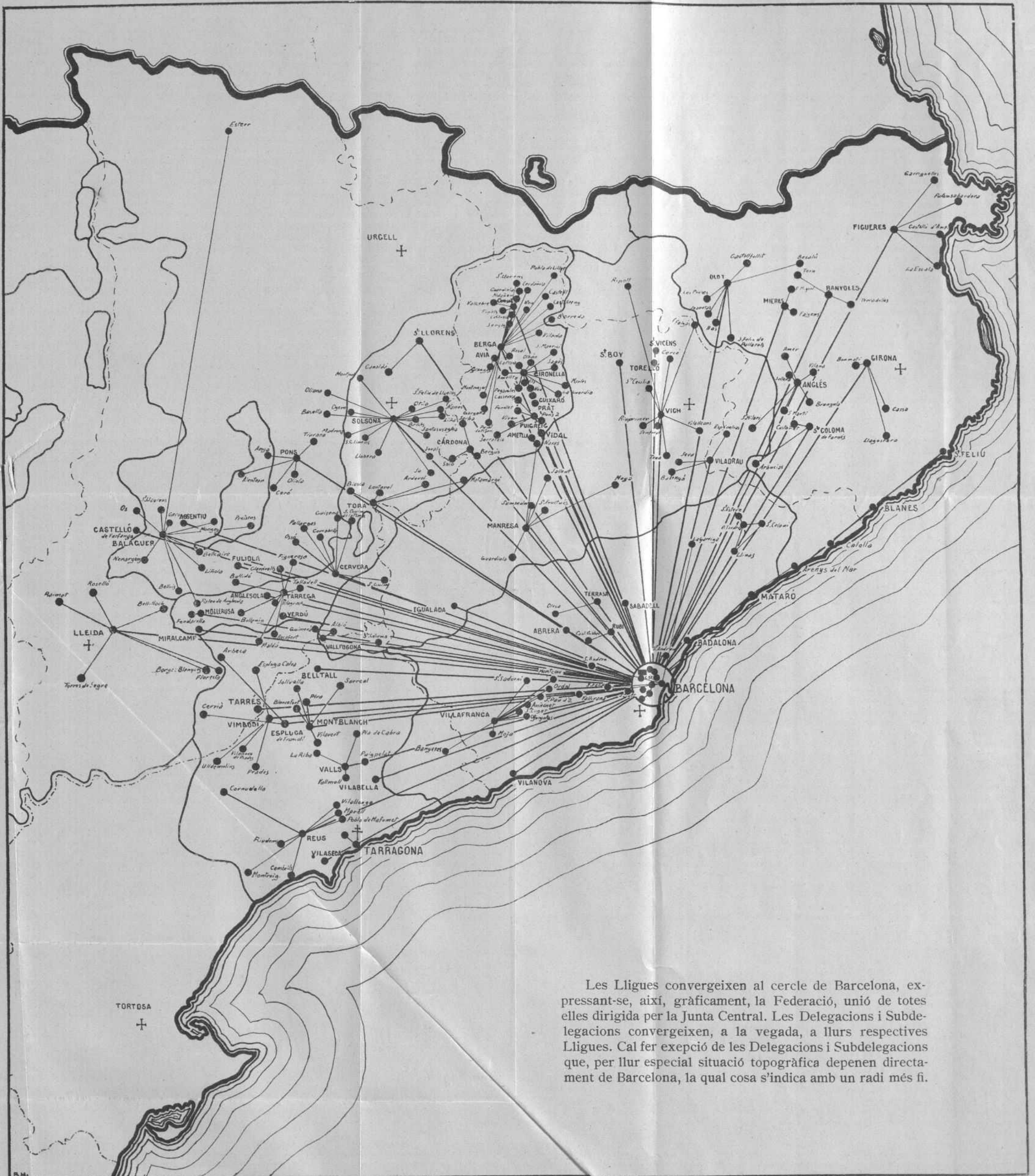
En 1926, la revista "Perseverància" passà al nou Casal, on amb gran activitat es preparava la quarta assemblea general de Cervera pels dies 1 i 2 de maig. Uns 4.000 exercitants s'hi aplegaren amb 26 banderes, presidits pels Srs. Bisbes de Solsona i Seu d'Urgell. Fou un aconeixement màxim. S'hi proclamà solemnement el reglament de la Federació de les Lligues Parroquials. Les seccions d'estudi augmentaren: Secció de l'Obra dels Exercicis, Secció de la Unió Parroquial Deportiva, Revista Perseverància, Organisme Diocesà, Unió Espiritual de Patrons, Cercles d'Estudis Teològics, Unió Espiritual d'Obrers i Dependents, Borsa de Treball, Secció de les Reunions Familiars de Senyores. En totes hi hagué intercanvi d'idees, comunicació dels resultats del treball esmerçat, projectes per l'avenir, punts fonamentals per la redacció de reglaments. La Federació de les Lligues, viscuda del començament estant de l'Obra, havia assolit ara la plena organització. Les seccions de l'Obra, presidides per direccions centrals radicades en el Casal i amb delegats en totes les Lligues, on poguessin tenir acció pròpia, anaven a or-

OBRA DELS EXERCICIS PARROQUIALS

Mapa general de La Federació

Les Lligues amb llurs Delegacions i Subdelegacions

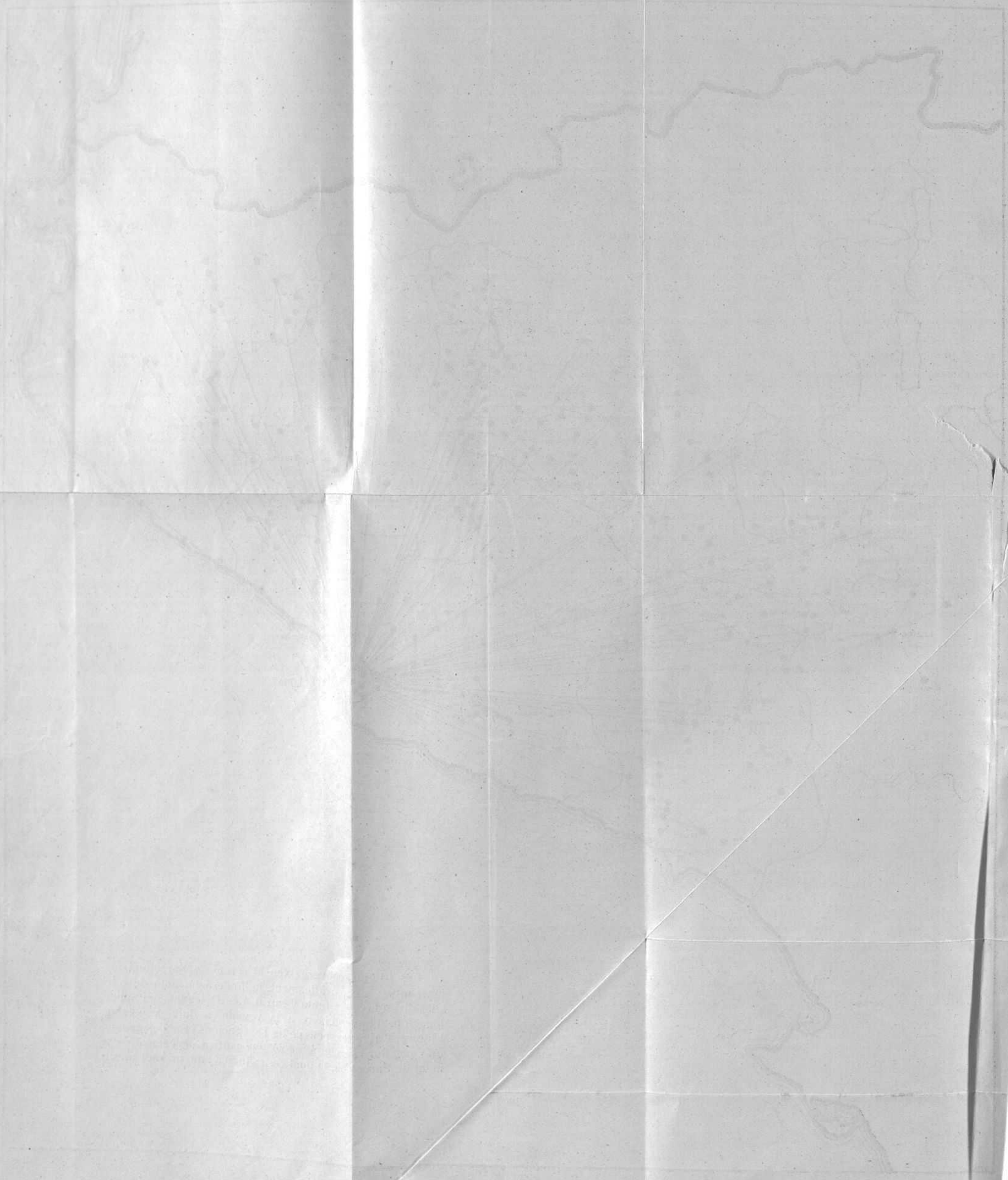
ABRIL, 1927

OBRA DE LOS EXERCICIOS DE LOS ALUMNOS

Mapa general de la Federación
Las Liguas y sus Delegaciones

ABRIL 1937

ganitzar l'acció mancomunada dels milers d'exercitants escampats ja per tot Catalunya. Aquesta ha estat la tasca després de la quarta assemblea: organització de les seccions. Al mateix temps, amb la nova Federació han tingut contacte com agregats o adherits nous elements i s'han obert noves cases d'Exercicis; i també s'estudia actualment la reglamentació de les relacions amb aquestes entitats.

Els organismes i les seccions de l'Obra

Diguem alguna cosa només de l'organització i treballs dels principals organismes i seccions de l'Obra en l'estat present.

L'organisme permanent, que regula i activa la Federació de les Lligues, és la *Junta de Govern de la Federació*, ajudada en la seva tasca per un Consell General.

La Junta de Govern comprèn un Director espiritual i tècnic, que és el P. Vallet, un President, un Secretari, un Tresorer, dos Vocals-Prefectes de les Lligues i Delegacions i altres càrrecs auxiliars. Hi ha també Vocals-Consellers, uns per dret propi i altres per elecció. Per dret propi ho són els Directors i Presidents de les Lligues de Barcelona, on resideix la Junta, els Presidents de totes les seccions organitzades dins de l'Obra dels Exercicis i el Director de la Revista Perseverància.

La Junta de Govern, amb els Vocals-Consellers de Barcelona, fa la Junta en Ple.

El Consell General compren la Junta de Govern i tots els Vocals Consellers, així de la capital com forans. Entre aquests s'hi compten per dret propi els Directors i Presidents de les Lligues formades, els Directors de les cases d'Exercicis agregades, els Directors de Seccions de Propaganda o Foment d'Exercicis tancats d'entitats agregades, i els Directors de Campanyes d'Exercicis Parroquials, fetes d'acord amb la Junta de Govern. Hi ha altres Vocals Consellers per elecció.

Pels assumptes ordinaris, la Junta de Govern de la Federació es reuneix una vegada cada setmana en dia i hora fixos. Hi poden acudir els Vocals-Consellers de Barcelona, però no són convocats especialment.

La Junta en Ple es reuneix una vegada cada mes i sempre que ho creu convenient la Junta de Govern.

El Consell General es reuneix una vegada l'any, per tractar dels assumptes generals ordinaris. En aquesta reunió anyal deu llegir-se una memòria de la marxa de l'Obra i són presentats els comptes generals.

El Consell General pot ésser convocat sempre que calgui per assumptes importants extraordinaris d'interès general de la Federació.

Per la tardor d'enguany i en el Seminari Conciliar de Barcelona està convocat un Consell General extraordinari que suplirà la quinta Assemblea general, no convocada aquest any per dificultats de les circumstàncies actuals. Tot ell serà de treball intens per posar les últimes fites a la perfecta organització de les seccions i organismes de la veraderament magna Obra dels Exercicis Parroquials de la nostra província eclesiàstica.

La Junta de Govern, que deu renovar-se per mitat cada any, és nomenada pel Consell general entre els candidats que presenten tres compromissaris de cada Lliga Parroquial de Barcelona, reunits amb la Junta de Govern. Els candidats han d'ésser inscrits a les Lligues de Barcelona, perquè tenint residència a la mateixa capital puguin assistir assiduament a les reunions ordinàries de la Junta de Govern.

El 22 de desembre de 1926, reunit el Consell General a la Casa d'Exercicis de Sarrià, féu el nomenament de nous càrrecs de conformitat amb aquest estatut.

A la Junta de Govern toca en general vetllar sobre totes les seccions de l'Obra i organismes auxiliars, perquè en llur activitat procedixin ordenadament dintre del reglament respectiu. Però més particularment és al seu càrrec la difusió dels Exercicis en forma de campanyes parroquials, la propaganda sistemàtica de l'Obra i de les seves parts, la constitució, federació, vida i conservació de les Lligues, Delegacions i Sub-delegacions, el sosteniment del Secretariat General de l'Obra i l'administració dels cabals generals de la Federació. Totes les Lligues deuen abonar el 10 per cent de la recapta ordinària. Han donat un resultat excel·lent les visites oficials de renovació. Una caravana d'autos en un dia o dos passa en ruta circular tot un seguit de pobles, avisats exactament de l'hora d'arribada i de sortida. Els PP. Directors, el President de la Federació o un delegat seu, els Vocals Prefectes de les Lligues, els Vocals Presidents de les Seccions de l'Obra que tenen representants en els pobles a visitar, el Director de la Revista Perseverància, fent parades curtes i tractant directament amb les Juntes de les Lligues i delegats respectius, vénen en coneixement exacte de l'estat de les coses en cada Lliga. No hi manquen parlaments i aclamacions entusiastes. Es una verdadera carrera triomfal, de contacte mutu, de nous entusiasmes, d'alliçonament per pendre després acords de verdadera eficàcia, si cal sostenir i revifar l'esperit en alguna Lliga que decaigui.

Sota l'immediata dependència de la Junta de Govern actua la revista

mensual il·lustrada portaveu de l'Obra, *Perseverància*. La Junta de Govern anomena el Director, el cos de Redactors, Secretari i Administrador. Aquests constitueixen la Junta de la Revista i poden nomenar en totes les Lligues que creguin convenient un Corresponsal, que és vocal nat de la Junta de la Lliga. El Corresponsal pot ésser doble, un de literari i un altre d'administratiu.

La revista, redactada en català, porta ordinàriament 28 planes de text en paper satinat per donar més relleu a les moltes il·lustracions interposades. A més dels editorials i articles doctrinals, hi tenen representació constant les notícies oficials de l'Obra, secció anunciadora de tandes a fer, secció econòmica d'ingressos, bibliografia, reunions de senyores, crònica de les Lligues i necrologia. Porta també dotze i més planes d'anuncis a més dels de la coberta. S'envia a més de 500 pobles i compta amb uns quants milers de subscriptors.

Com a revista particular d'una organització d'aquesta mena ens sembla ben encertada. Llegint-la hom veu sobreeixint per totes les planes la plètora de vida de les Lligues de Perseverància arreu de Catalunya.

La Secció dels *Cercles Parroquials d'Estudis Teològics* promou el complement de la cultura religiosa i social dels exercitants, i la formació d'elements aptes per la defensa raonada de la religió i la vulgarització dels seus fonaments científics per mitjà de la paraula i de la ploma.

Una Direcció general, establerta al Casal de l'Exercitant, regula tota la tasca dels Cercles Parroquials. Aquests, que deuran tenir sempre un director eclesiàstic, poden ésser agregats o solament adherits, segons segueixin en tot o en part només el reglament general. Aquest disposa que cada cercle resti dissolt acabat el curs, i que contarà com a màxim deu matrícules. En una mateixa parròquia podran constituir-se diferents cercles d'estudis.

El pla d'estudis compren tres cursos graduats, més un d'ampliació i un altre d'especialització. Per estimular l'assistència i l'estudi, hi haurà examens, premis i sancions.

Actualment ja són bastants els d'una i altra forma que funcionen regularment.

La Direcció general està formant una Biblioteca Central al Casal de l'Exercitant amb una secció circulant a utilitat dels cercles parroquials. Aquests deuen procurar també la formació de Biblioteques parroquials d'Estudis teològics, cooperant-hi les Lligues, a benefici dels perseverants i dels no perseverants també.

La Unió espiritual de Patrons per la cristianització del problema so-

cial aplega dintre d'una organització particular els patrons (fabricants, comerciants, industrials, propietaris agrícoles, etc., els principals auxiliars seus, i totes les altres persones a qui interessin les qüestions socials), per treballar amb atenció especial en la cristianització de tots els elements que intervenen en el problema social, sobretot promovent i fomentant la pràctica dels Sants Exercicis a ple retret entre els patrons i també entre els obrers i dependents.

La seva actuació serà desenrotllada de dalt a baix, això és, treballant perquè els patrons donin l'exemple cristià i perquè el Capital i l'Estat compleixin els seus deures espirituals i materials de justícia i caritat envers els obrers i dependents. Però no intervindrà en qüestions polítiques, econòmiques i socials, ni presentarà cap programa social nou, i evitarà tot perjudici a les altres societats constituïdes de funcions semblants. La Unió espiritual de Patrons hauria de considerar-se com una associació on els seus membres, units amb llaços espirituals i fermes de cristiana germanor, s'esforcen per assolir la pròpia santificació amb el compliment dels propis deures com a patrons cristians, i treballen perquè aviat arribi l'esperat dia que tant patrons com obrers i dependents es confonguin en una abraçada a l'entorn del Crist Redemptor.

L'organització compren una Junta central amb Delegats en les Lligues parroquials, que amb la Junta fan el Consell. Aquesta secció té regularment les reunions setmanals de la Junta central, i cada mes dóna una conferència de temes molt propis i de gran actualitat, a manera de ponències. S'imprimeixen les més notables i s'escampen per tots els exercitants de la secció. L'interès que estan despertant fa augurar resultats pràctics molt estimables.

D'una d'aquestes conferències mensuals n'eixí la formació d'una Penya Espiritual entre els membres de la secció de Patrons. Els que s'hi han inscrit es comprometen a les pràctiques de pietat següents: cada dia, una estona d'oració, missa i comunió, passar el sant rosari en família, examen de consciència i alguna pràctica de mortificació interna i externa; cada setmana, un acte de caritat espiritual i un altre de caritat corporal als seus obrers; cada mes, un dia de retret espiritual, i cada any repetir els Exercicis.

Semblantment actua la *Unió espiritual de Dependents i Obrers per la cristianització del problema social*. Ha trobat particulars dificultats la constitució d'aquesta secció, perquè és difícil pendre bé l'orientació, de manera que treballant per influir l'esperit cristià en les relacions d'obers i dependents amb el capital, no surti del camp exclusiu dels interessos espirituals.

Complement d'aquestes seccions és la *Borsa de Treball* que funciona regularment al "Casal de l'Exercitant", per donar col·locació als obrers exercitants en cases de patrons exercitants. Està oberta tres dies a la setmana a hores fixes.

Però la Secció que més activitat ha demostrat fins ara, és la *Unió Parroquial Deportiva*. Té per objecte la cristianització del deport per tots els camins legítims, i d'una manera especial promovent i fomentant la pràctica dels Sants Exercicis a ple retret entre la joventut deportista. La seva actuació no ha d'ésser manifesta per regla general, però sí sempre espiritual, oportuna i discreta. Ni fomenta directament el deport, ni directament tampoc vol destruir-lo. Es limita directament a infiltrar l'esperit de Crist en el deport. En així, la Unió Parroquial Deportiva no organitza partits, festivals, concursos, excursions, etc., fora d'algun cas extraordinari i raríssimament.

Dirigeix la secció una Junta general, radicada en el Casal de l'Exercitant, amb Delegacions a les Lligues Parroquials, unes 80. La Junta general, setmanalment, té les seves reunions i comunica als delegats els acords aprovats. Entre els resultats pràctics s'hi compta haver fet tancar cabarets situats als voltants de clubs molt concorreguts, haver fet treure dels diaris anuncis d'espectacles immorals i centres corruptors i tota una campanya de moralitat a les platges. Algun club futbolista, per influència dels socis d'aquesta secció, ha cohibit la blasfèmia entre els jugadors.

Tanta concentració de seccions en el Casal de l'Exercitant, que hi tenen les reunions setmanals, i la concurrència d'exercitants de tot Catalunya al Refectòrium, i fins i tot d'eclesiàstics de Catalunya i fora de Catalunya, perquè amb el bon tracte i economia hi troben l'escalf d'una llar de verdadera germanor i l'atractiu de la Capella amb la presència de Jesús Sagramentat, que dona un alè sobrenatural a tota la casa, fa sentir la necessitat d'un casal molt més gran.

L'Obra passa al present el moment crític. La consciència cristiana, renovada pels Exercicis, ha fet pensar seriosament als exercitants, que són ja tot un exèrcit, en complir individualment i col·lectiva els deures del propi estat i ofici. Han sentit la necessitat d'associar-se per actuar mancomunadament. Ara treballen en reglamentar l'organització. Uns quants caps organitzadors que la Providència fes sortir, podrien transformar les seccions de l'Obra dels Exercicis Espirituals ben organitzades i dirigides en una força latent, progressiva, formidable per la reorganització cristiana de la nostra societat.

Cal agrair al bon Déu el gran benefici que el que fins ara s'és fet representa; cal pregar perquè porti endavant l'obra començada; i cal que li facin costat, fins allà on arriben les pròpies forces, tots aquells que estimen la regeneració cristiana de la nostra terra, com el primer fonament de tot altre progrés.

JOAN SERRAT, S. J.

POSICIÓ DE SANT FRANCESC

PODRÍEM sintetitzar la posició de Francesc: deseiximent de les superposicions que empetiteixen, és a dir, deshumanitzen l'home.

Per això ha sabut prescindir de moltes raons les quals a nosaltres són vistes imprescindibles. Deia Bernat Metge:

*Jamés no porels ésser prom,
si no sots sord.
Si volets estament en cort,
siats frescal;*

ço que vol dir que, per arribar a certes perspectives, els homes passen per damunt de totes consideracions. Sant Francesc, el trobem en aquest camí; només que ell es fa sord i és "frescal" no per una perspectiva terrena i contingent, sinó esguardant un terme superior. Aspira a ésser l'herald del Gran Rei i vol estament en cort de Déu.

Aleshores Sant Francesc és un inconformista de tots els poders que tendeixen a sotmetre l'home. I no es digui que el fonament d'aquesta actitud és sols una cosa pròpia de sant o d'asceta, constituint món a part, com una zona extrahumana. Car la denúncia d'aquests poders i llur condemna és constant en totes les èpoques i per tota mena de persones. Només cal que donem un cop d'ull al voltant nostre. Vol dir que al fons de l'home cova sempre un esperit de llibertat. Són els camins d'aqueixa llibertat que molts cops no s'encerten. Molts cops, un hom ja no es pren ni la pena d'enfilar-s'hi; d'aquests la massa és enorme: els indiferents o inconscients, o en la pràctica fatalistes, aquells que diuen: inútil tot, així fou, és i serà. Hi ha un límit de la vida en què la concreció d'aquest judici és el que s'anomena per antonomàsia l'experiència. Apar evident que d'aquests inconformistes acomodaticis, decebuts passius no és Sant Francesc.

Destacant del vulgarisme multitudinari, hi ha esperits notadors per la manera com han blasmat l'èmbalum de la mentida mundana. Leopardi, posem. Moltes voltes el record se'm fa viu d'aquest sofrent desenganyat. Com impressionen les seves paraules llavors que adreçant-se a si mateix es diu que menysprei la naturalesa, el món... *i la infinita vanitat*

del tot. Llosa de tristesa i d'amarguíssim despit, d'esfondrament personal.

*"E quando miro in cielo arder le stelle,
dico fra me pensando:
a che tante facelle?
Che fa l'aria infinita, e quel profondo
infinito seren? che vol dir questa
solitudine immensa? ed io che sono?
Così meco ragiono: e della stanza
smisurata e superba
e dell' innumerabile famiglia;
poi di tanto adoprar, ti tanti moti
d'ogni celeste, agni terrena cosa,
girando senza posa,
per tornar sempre là donde son mosse;
uso alcuno, alcun frutto
indovinar non so..."*

Per Leopardi no sols és una irrisió la vida d'aquest món, també és un sense sentit el cosmos sideral.

Sant Francesc s'adona de la infinita vanitat del tot; però en ell no significa això una exasperació personal; la visió franciscana de la vanitat és basada en l'excellència del punt de mira d'on és feta. No expressa la derrota de l'home sota la infinita vanitat, ans la seva emergència per damunt d'ella. És molt distint. Leopardi ho veu tot desfet, Francesc des d'aquella hora ho ha tot refet. Aquell és desordre. Aquest és ordre; dirieu que rehabilita, quasi valoritza la mateixa vanitat mitjançant una tasca de projecció de plenitud. Acabat, compareu allò transcrit de Leopardi amb l'himne a les creatures o "Càntic del Sol", que inspirà Verdaguer per dir a Sant Francesc:

*Un gran concert per vós és la natura,
d'on tots los sers fan una dolça veu;
feu un germà de cada criatura
amb l'univers per alabar a Déu.*

Així, potser som arribats al punt d'intentar la comprensió de Sant Francesc. És que cal posar la comprensió de Sant Francesc com un problema? Certament aquesta terminologia no s'adiu a l'home simple que és ell. Potser hi ha una manera erudita de comprendre'l, i és de posar-lo a l'Edat mitjana. Això implica una tasca de reconstrucció per situar-nos

prèviament, no sabem amb quanta de garantia, a aquell temps. De vegades ens apar una cosa tan llunyana i inversemblant que pensem: joglaries d'aquells temps, avui no ho faria, el ridícul l'inutilitzaria. No ens empassem Sant Francesc en automòbil, per exemple. És que tenim la visió condicionada a l'automòbil. Però em sembla que podem sotmetre el Pobriçó d'Assís a la prova de l'automòbil impunement. Se'n serviria, o no se'n serviria, segons li plagués; no s'hi afectaria. Pensem que no li diria germà; però som segurs que diria germà al xofer, que certament val més que no de dir-ho al vehicle mecànic, al qual molts diuen, no germà, senyor; el qual saluden respectuosament. Seguint el sistema d'anar a una interpretació històrica, hi ha el greu perill de caure a fer d'homes reals figures purament històriques, que empenyem al fons dels temps. Ens fem la il·lusió que separem dos mons amb la simple interposició d'un automòbil, i ens tornem quasi automòbils. Des d'aquest moment la "diligència" ens apar una cosa que no té res a veure amb nosaltres; ens mirarem la vella tartana amb simpatia, potser en farem una disquisició, un poema o una pel·lícula; ja ens apar bonica, però no és del nostre temps. En fons pensem com pensaria l'automòbil, i com es vanaria l'automòbil en front de la tartana. No veiem l'home que es movia dins dels carruatge antic, com es mou dins del vehicle ultramodern, com es mourà en l'artefacte de cents anys a venir. És segur que Sant Francesc no es vinclaria avui davant l'automòbil com no es degué vincle, als seus temps, davant la diligència. Faria una cosa més simple, i més humana: aniria a cercar la mica d'home com un paquet dins la carrossa, el trobaria, l'estimaria.

Entendre Sant Francesc. -- Punt de visió

Entendre Sant Francesc. Potser, per això, més que un tractat d'erudició històrica, serviria la visió de l'infant. També potser és més difícil la reconquesta de la visió d'infant, que no un voluminós treball històric. Com gosarem a proposar, però, a homes fets, més si aquests homes són tocats de cultura, un recurs a l'infant? No semblarà un sofisme o una ingenuïtat massa innocent? Tot dependria de ço que atorguéssim o no a la visió infantil un sentit purament fabulós, inversemblant i il·lògic. Posats a homes fets, sí, solem decantar-nos a confondre el món infantil amb una faula. I qui ens garanteix l'absoluta exactesa d'aqueixa actitud? A manera que ens fem grans, la nostra facultat crítica s'afina, creix el cabdal dels nostres coneixements; però no estem segurs que alhora no se'ns deformi l'enteniment sota pressions de moltes bandes.

Hi ha una cosa certa, la luciditat infantil. Ah, valor primària! Però és curiós que per recobrar una nova situació d'aqueixa luciditat s'esmercin anys de treball i d'estudis. Ja sé que aleshores la luciditat que suposem recuperada no és aquella primària, deixa d'ésser un humor per ésser una geometria. Solament que les més vegades en aquesta geometria no surten els comptes, és a dir els caires no ajusten. Les més vegades, si tant és que hom arriba a reconstruir la visió, aquesta va acompanyada de profund estrabisme; el procés de culturització no és una cosa pura, deixa moltes cendres.

La cosa difícilment superada mai de la formació, per síntesi, d'un món infantil, que pugui ésser vehicle adaptat a la infantesa, m'apar que ve d'aquí. És molt defectiva la reconstrucció, a l'edat adulta, de la visió infantil que ens ha de valer per a la projecció d'aquell món. Heus ací el problema de la pedagogia. Nosaltres no ens n'adonem. Ells se n'adonen d'esma. És això precisament que nosaltres ja no posseïm: aquella esma. Amb il·lusió i amb aires de suficiència duem el nostre artefacte curosament elaborat al camp infantil; l'han precedit molts estudis, moltes teories, experiments i observacions: un preciós artefacte, el mètode. Ells no ens el discuteixen, fan una cosa més segura: el refusen. De discutir no en saben, tampoc no ho necessiten; al capdavall la discussió és per a la recerca o escatiment de veritat; ells ja la tenen, la veritat, la senten i la respiren. El que ells no saben és de jugar-la, fent partida contra nosaltres. I això és ben previst: si ells sabien jugar la veritat, es faria el profund desequilibri de veure'ns retuts completament a llurs peus, nosaltres, els grans. Aleshores com podríem, els grans, complir la missió d'eleva els petits, si en comptes d'ésser una columna de suport hauríem esdevingut un barret de rialles? Recorden el que passa amb un mestre si ha perdut l'autoritat als ulls dels educands, que esdevé llur riota. Ara no; com ells posseeixen la veritat i no saben jugar-la, el que s'esdevé és un xoc entre llur món i el nostre. Aquest xoc és l'avis que ens fa saber que la situació que nosaltres els hem donat no és la que a ells convé, que la repelleixen. I que ells posseeixen la veritat és manifesta cosa, car les mateixes teories o mètodes pedagògics desfan successivament allò que abans era estat establert; només se salva el tant per cent de seny que el sentit comú els deixava.

Amb la nostra acció ensinistrem l'infant i el millorem a certs esguards per l'adopció de formes de polidesa suavitzadores de la natural brutalitat a què davallaria seguint l'expansió purament vegetativa del seu ésser. Encara no és menys cert que molts cops el deturpem; sobre tot per un teixit d'infraccions a aquell manament que ens imposa de

no mentir. Es el meu parer que el primer gros mancament que solem fer damunt l'infant és en la mentida. No vull dir que les anomenades bones formes ni moltes de les així tingudes per conveniències socials siguin una mentida. Dic que la mentida és mentida ni sota pretext de bones formes o conveniències. Una vegada—ens deia un amic—em trobí amb el meu pare convidat a dinar a casa d'uns parents. El meu pare m'havia advertit: seràs bon minyó, t'estaràs quiet a taula i callaràs, si no et pregunten. No feia molt que érem a taula, vaig veure del meu cantó les estovalles menys netes, i jo que dic: aquestes estovalles són brutes. El meu pare em clavà una terrible mirada, mentre tornava vermell. Després hi hagué repulsa. No acabava de comprendre jo per quina raó no es podia dir, sense malícia, que les estovalles eren brutes, si brutaven. Però de fet, la cosa no m'impressionà gaire, i en fons va deixar-me tranquil, indiferent. Encara vaig fer compte de no reincidir.

Es tractava d'un cas de bones formes; una cortesia elemental imposava de callar i dissimular. Un dissimulament així és la cosa de més bona llei.

Ara, Puig i Ferrer, descriu el passatge de la vinguda de l'oncle d'Amèrica, el qual tenia per al noi Janet un encís corprenedor. Són dalt a casa, la Teresa, mare del noi, la tia del noi i unes seves germanes. "Tot de sobte, diu, rodà la tartana al carrer". El Janet "no podia aguantar el cor, que l'empenyia a saltar escales avall". Però la seva mare no el deixa moure. Aleshores se sentien els arribats "que pujaven l'escala i el mosso que entrava la tartana al portal". L'arribada de l'hoste i la fressa de la tartana eren, doncs, un fet presentísim per a tots els de la casa. Però "quan entraren els dos homes a la sala, Teresa (la mare del Janet) s'aixecà presosa, i... exclamà senzillament:

—Ai! no havíem sentit res. Que no heu vingut amb la tartana?"

En el cas anterior, encara que potser vagament i amb escàs interès, el noi tingué una percepció de la inconveniència per la manca de silenci. En l'altre cas, que lès conveniències de la mare del noi rodaven per distint cantó, el noi se sent pertorbat i irritat de la falsa materna. L'escriptor diu que Janet recollí la mentida, remarca "que se li clavà al cervell profundament".

Creieu que les primeres vegades que l'infant s'adona d'aqueix contrast, alguna cosa s'esberla dintre seu, alguna cosa se li esquinça de dalt a baix, dolorosament. Si teníem un senyal, que ens indiqués tot l'estrall que la mentida produeix en el més íntim de la criatura ens espantaríem. No seríem tan cruels. Tenim per gairebé segur que si l'infant diu mentida, és després d'haver observat que els grans en diuen;

deturpat per una acerba experiència, es decideix a donar ell també mentida per veritat, amb la diabòlica meravella de veure's tal volta reeixir.

No ens costaria molt de representar-nos el regirament que del fons del seu ésser experimenta l'infant en la subversió de la veritat per la mentida, més pregon encara que aquell subsegüent a la pèrdua de la innocència. Car si àdhuc en les coses més fonamentals hi ha graduació, a la base trobem l'ésser com a últim fonament de tot. I l'ésser és la immediata equivalència primera de la veritat. En darrer terme diem que la veritat és allò que és; amb la qual dita engendrem quasi un cercle viciós, tant l'una cosa convé amb l'altra. Per això, sense veritat no hi ha justícia, per exemple, i no hi ha moral. Encara l'error pot en certs caires aguantar algun ordre de coses; puix que si, per definició, error implica adherència a quelcom de fals, però aquest fals és après sota espècie de veritat. Per això l'error és justificable i és tolerable, que comporta dignitat de consciència. Per on es justifica la tolerància, la que entenem verdadera tolerància, ço és a saber comprensió de la feblesa que ha pogut engendrar l'error, aquell mateix error que un hom combat; no és pas tolerància via oberta a l'error. Així diríem que l'error és tolerable. Per contra la mentida és intolerable, que és corrupció de la consciència.

Tot això sembla molt greu; solament que l'hàbit ens esmussa i ve l'hora en què amb la mateixa facilitat mentim que ens enviem un vas d'aigua. I és en aqueixa habitud de molta mentida que solem, de grans, considerar la visió infantil.

Vers la simplicitat

Ens ha semblat que valia la pena de fer aquest circumloqui, per deixar ben dit que la visió infantil no és una cosa a menysconèixer, ras i curt, per insuficient i manca de garantia; i per ben assentar que l'apreciació que solem fer d'ella és, si més no, d'una meitat inadequada. Car si la visió infantil és primària, la visió de l'adult falseja. Ara, a través d'aquest mirador falsejat, no és estrany que aquella ens aparegui insolvent.

Hi ha un tomb de la nostra vida en què el món dels infants torna lúcid al nostre esguard. Potser és aquest tomb a l'hora que es tanca el cicle de la nostra vida assenyalat per la primera joventut. Es l'hora d'un nou començ, quan enfilem la segona joventut per assolir els termes de la maturitat. Es quan els fills nostres, o dels nostres germans co-

menen de créixer. Es quan sovint ens hi atensem i en llur contacte sentim la presència de llur món, generalment en passatges súbits però d'una intensitat esborronadora. Diríeu que us trobeu en plena intuïció de coses. El greu és que aqueixa percepció tan sovint se'ns esvaeixi. I és un fenomen difícil d'expressar. Es compleix quan veieu, per exemple, l'infant emparar-se d'un coixí, i fer-se'n un cavall o una nina; que el coixí sigui d'allò més senzill o sigui un monument de brodats i robes selectes, per l'infant és igual. O veieu que deixa una joguina daurada, de molts diners, per un tros de fusta blanca. Per ell la veritat no és condicionada en l'or o en els brodats, la veritat per ell és l'ésser directe. Si poseu al seu abast una medalla d'alumini, i una d'argent i una de platí, indistintament l'atraurà pel contorn de la peça i per la figura que duu. Més tard, aprendrà a distingir les categories de drap vulgar o de drap preciós i de les diferents menes de metalls; serà un grau més del seu saber, i això és útil; però tal volta anirà en detriment de la veritat essencial: estimarà de la medalla més la qualitat del metall que el sant de la seva figura, que és el que nosaltres solem fer i inclinem els petits a fer-ho, donant valor en excès a allò adjectiu en demèrit d'allò fonamental; en una paraula, adaptant la vida a una concepció monetària.

Ara, a l'esguard de l'infant que posseeix aquesta visió penetrant, intuïtiva, poseu Sant Francesc, i l'entendrà. Per contra, és el mateix infant entenent San Francesc que no entén el nostre món barroc i enfarfegat de convencions que, per contra, nosaltres vivim i comprenem perfectament. Quin dret invocat, podem autoritzar-nos a considerar insolent i inferior, en aqueix aspecte, la visió de l'infant?

L'ull de l'infant és simple. Tot ell, l'infant és simple. Heus aquí, doncs, el punt àlgid, el que ens sembla el moll de l'os, quasi el secret, de la clara visió infantil: la simplicitat. Heus ací, finalment, el secret de Sant Francesc: la simplicitat. Posem-nos en situació de simplicitat i Sant Francesc ens apareixerà entenedor, axiomàtic. No hi ha res de més avinent que la cosa simple, a condició de tenir l'ànima lliure de retòriques enfarfegadores; que és, precisament, aqueix retoricisme, el barbaritzar dins el qual caminem.

Esguardem amb esguard pur i simple les coses de Sant Francesc i ens apareixeran totes lògiques, d'una harmonia resplendent. Acostem-nos a l'infant i el veurem resoldre's com Sant Francesc, en un sentit de màxima realitat i màxima veritat. Veurem Sant Francesc saltar i ballar, per exemple, sense motiu aparent que el justifiqui. Somriurem; si no perquè, el prendríem per un foll. I és que la clara noció del saltar

i ballar se'ns ha perdut en el laberint dels nostres prejudicis; en voler regularitzar el salt i el ball, en voler-li donar pretensions d'etiqueta i de solemnitat, o, si més no, "aires de societat", no ho hem sabut fer sense cegar alhora la deu pura de la joia que és la raó primera del salt i del ball. L'infant saltaria i ballaria com Sant Francesc, com una expressió de joia, com un moviment de destumefacció de rigideses. És evident que si els homes trobem sentit al xarleston, no en trobarem en Sant Francesc. Sant Francesc ballant sol, amb uns parracs per tot vestit i una corda a la cintura, la faç tranquil·la davant la naturalesa, endut per qualche íntima alegrança o bé per exemple de desencarcament, ens fa una estranya sensació de follívol; mentre el xarleston, amb el rostre espès davant uns negres de betum, ens pot semblar una cosa enraonada.

L'infant és desinteressat, i arravatat, alhora és senzill. És desinteressat, amic dels altres infants per amistat i companyonia; no atén si van més o menys ben vestits que ell. Amb una percepció clara, senzilla, de la realitat, dóna al vestit poca o nulla importància; l'home, el seu semblant, li importa. Caldrà que es faci gran, que esdevingui "home" per arribar pràcticament a una inversió de valors. Nosaltres pràcticament li ho hem ensenyat; de petit l'hem menat a una diferenciació de classes; no seguint virtut, intel·ligència, saber o bonesa, sinó seguint la indumentària. També és cert que costa més de classificar segons altes valors, que no segons parenceries externes. Però això ens diu qui som nosaltres. És arravatat l'infant i és senzill; en la bonesa i en la bellesa s'exalta, s'exalta en els seus jocs, i es dóna tal com és, entusiasta i cordial. Les mitges rialles sàvies i les prevencions dels grans i llurs reserves, el destaroten i li produeixen una sensació d'esgarrinx que el fan sagnar terriblement, com una llima damunt carn viva. I no volem, que aquest infant se senti prop de Sant Francesc? Què se li'n dóna, que Sant Francesc vagi en parracs, si és un home tan vivent; de la mateixa manera a penes s'adona dels parracs d'un altre noi; el que en aquest naturalíssimament, veu és un seu semblant.

L'infant veu en les dones germanes. Visió defectuosa, per manca de coneixement. I els grans que en les dones només veuen fembres? Visió, també defectuosa, per excés. Quina és millor? Què té de científic i refinat aquesta última? Aquella visió de l'infant és primitiva; més exacte ens sembla de dir que és innocent. Però què té d'avançat la visió sexual? A les descobertes de temps primitius no s'han trobat d'una manera plàstica testimonis d'aqueixa visió sexualista?

LLUÍS BERTRAN I PIJOAN ¹

¹ Del llibre "El Pas de Sant Francesc", que sortirà aviat.

HENRI GHÉON I LA RENOVACIÓ DELS MISTERIS MEDIEVALS

Els misteris medievals

Al poble la Fe li ha d'entrar per les portes dels sentits, tenint-les com les té sempre tan ben obertes. Tota la complicació del Paganisme prenia en els misteris estat artístic, tota transcendència de les veritats i dels exemples cristians permet d'ésser albirada mercès a la simbolització o a la representació, vivent per la nova vida de l'art, en el misteri dramàtic.

Quan la Religió Cristiana era a l'Europa central i occidental la mestressa de les ànimes, la representació de les vides dels Sants protectors de les ciutats esdevenia una conseqüència natural de la necessitat en què l'Església es trobava de no deixar els sentits dels fidels esgarriats, sinó de donar-los una fruïció dins la mateixa Fe que enlairés i reforçés la claredat dels conceptes ideològics o històrics. A les vetlles de les grans festivitats del calendari cristià, dels culminants moments de l'anyal cicle litúrgic, eren ofertes als creients les recordances pràctiques d'aitals festivitats; era aquesta la millor commemoració, i d'ella prengué origen el *Misteri dels Sants Reis* a la Catedral de Nevers al segle XI, el de *Les Verges Prudents* i les *Verges Fàtues* i el dels *Miracles de la Mare de Déu* en diferents punts de França al segle XII, les *Passions* alemanyes (que perduren encara, en la que es representa a Oberammergau cada any per la Setmana Santa), les *Sacre rappresentazione* italianes, el candorós *Nacimiento de Nuestro Señor* escrit per Gómez-Manrique que es féu popular a Castella, el *Misteri del Martiri del gloriós senyor Sant Esteve* que es muntava a la Catedral de Girona als segles XIV i XV, la *Passió en cobles* valencianes que assolí una gran popularitat, i en dies més moderns (i sense pensar, en aquest instant, en cap més lloc que en la nostra terra), *La Passió i Mort de Nostre Senyor Jesucrist* pel Pare Antoni de Sant Jeroni i la *Comèdia de Santa Bàrbara* del rector Vicents García.

¹ Lectura donada a la sessió del "Teatre dels Poetes", que tingué lloc a les Galeries Dalmau, de Barcelona, el 9 d'abril darrer.

Les escorialles d'aquell Misteri Medieval, que emplenava el desig de perfecció del poble, s'esmunyiren quan el poble ja no volgué sentir frec a frec del seu front aquella ala imantada que el duia vers un món d'esperances i de claredats supremes. S'esmunyien, com avergonyides de llur humilitat, en sentir un nyic-nyac de xarol de les passes del naturalisme que s'havia ensenyorit del Teatre i obtenia l'ajut del Diner. L'Església restà sense l'auxili d'aquesta força artística que era, sota les voltes de les seves naus o, en plena llum del cel, sobre els taulons muntats, a les grans festes, en les places dels poblets, la representació dels misteris; i ha calgut arribar als temps que ara vivim, i que són temps en què el convenciment que en el naturalisme no hi ha pas el perfecte realisme ha esdevingut quasi general, perquè hom sentís la necessitat de dur un altre cop el Sentit del Misteri a l'art dramàtic, de creure en la valor apologètica que la presentació al poble d'aquest Misteri—tractat amb aquella simplicitat, amb aquella sinceritat que les coses més altes ens demanen—necessàriament deurà tenir, de no oblidar cap dels artístics procediments de concentració que a l'*scenario* del misteri deuen emprar-se (procediments aportats per les noves tècniques teatrals) de donar-se en cos i ànima a la cristiana empresa. Tal cosa, l'han portat a terme Henri Ghéon i els seus *Compagnons de Notre-Dame*.

Els "*Compagnons de Notre Dame*"

Ghéon va donar al Teatre unes peces senzilles—*El Pa*, *L'Aiguardent*—adalerades de justícia, i a la guerra gran d'Europa es convertí a la Religió de la seva infància que havia abandonat de la manera que bellament ens explica en un dels seus llibres no teatrals millors que ha escrit—*Témoignage d'un converti*—, però dramàtic tal com ho puguin ésser les seves figuracions més encertades, car allí canta el drama cabdal de la seva pròpia vida.

Un cop hagué lliurat Ghéon el pensament al guiatge de la Fe Catòlica adquirint l'equilibri cercat de feia temps, va obtenir una llibertat més gran, una activitat fecunda; i en la pau ben assolida va donar-se al treball "amb la certesa—com diu ell a *Partis Pris*—de no perdre més el temps en contramarxes i retorns". Les seves idees estètiques varen cristallitzar per la lectura del llibre preciós del seu amic el filòsof Maritain, *Art et Scolastique*. Les lliçons de tomisme coincidiren des de llavors, per ell, amb les lliçons de classicisme. El concepte que ell es va formar de la tradició lligà "en un farcell sagrat" totes les puixances positives del món antic i del món cristià, religioses, metafísiques, mo-

rals, socials, polítics, estètics. Posà l'art al servei de la Fe, li féu accomplir una funció de caràcter social, el cregué necessari per a la formació religiosa del poble. En una paraula, cregué en la conveniència d'assignar al seu art una finalitat ben alta; el seu cor ben sensible a la cristiana tradició, i també la seva intelligència, varen plorar amargament davant la ignorància del poble; la seva actitud sembla respondre amb l'acció a aquest pensament de Chesterton: "El cervell és una màquina per a produir conclusions; si no pot arribar a concloure, és que està rovellat". Ell creu que "l'artista no pot ésser pas un home indiferent" i que "en cap temps l'escepticisme no ha estat un generador d'art". L'acció social de l'artista Henri Ghéon consisteix en la composició literària i escènica de nous misteris religiosos que segueixen, com si no hi hagués interrupció, malgrat els segles que han passat, els misteris medievals. Ell, que n'és el fundador, amb Maritain, amb Reynard, amb Brochet—un altre dels escriptors que més han encertat la composició dels nous miracles—i, darrerament, amb el pintor Denis, han donat forma a l'*Association des Amis des Compagnons de Notre-Dame*, que en els tres anys de vida que ara té ha treballat, amb una expansió exemplar, per a propagar el Misteri Catòlic. Ghéon, Brochet, René de Granges componen constantment per als *Compagnons de Notre-Dame* noves peces dramàtiques. Aprofiten totes les commemoracions religioses per a donar sortida a la Fe ben sincera en aliança amb la Inspiració. Es *Le Curé d'Ars* el protagonista d'una obra, per exemple, en les festes de canonització d'aquell Angel de la Penitència; pren forma *Les trois sages du vieux Ovang* quan són consagrats al Vaticà bisbes xinesos, així com *La vie profonde de Saint François d'Assise* i, encara, *Saint François et le méchant homme* en el centenari de Sant Francesc. No direm que totes les obres que *Les Compagnons de Notre-Dame* representen siguin encerts per un igual, però sí que tenen totes elles un encant o altre; creiem que és, aquesta croada artística, el més reeixit intent dintre el seu gènere, el més reeixit intent de catequització del públic per la imatge i per l'acció. Perquè *Les Compagnons de Notre-Dame*, valent-se de procediments ben moderns de simplificació artística, persegueixen l'objecte d'interessar el poble. El poble ha d'ésser captivat per la matèria artística per on se canalitza la idea religiosa i, tal com Ghéon vol, ha d'ésser mitjançant ella, conduït a la Fe. Segons ell mateix conta al pròleg de *Le Comédien et la Grace*, les obres que ha creat Ghéon i els seus no fan acció benèfica, religiosament parlant, només damunt el públic, sinó àdhuc als mateixos actors. Representant *Le pendu dépendu* un tebi comediant va enfervorir-se mogut de la sinceritat

artística que Ghéon sempre predica. Realment, en la seva companyia, els no massa fervorosos no deuen encaixar, car és una companyia constituïda per catòlics reunits en esperit de fe "per a la lloança de Déu i l'exaltació dels Sants, i pel mitjà de l'art, en el teatre". Així consta en el reglament interior de l'agrupació dramàtica, on diu també—justificant el títol—que "es posa sota la protecció de la Benaventurada Verge Maria, Reina del Cel"; que "els membres es recruta entre els actors no professionals de fe i de pràctica catòliques" i que "si, excepcionalment, requereix el concurs de comedians professionals, serà sempre de comedians en els quals la fe i la pràctica catòliques siguin segures". El grup dels *Compagnons de Notre-Dame* considera llur comú esforç "com una manifestació de llur vida pròpiament cristiana" i vol enfevorir-se en la pràctica de les virtuts que exigeix el Cristianisme, "de la humilitat sobretot, l'única que el podrà guardar de les temptacions d'orgull—diu el reglament—que afavoreix el teatre".

Les Compagnons de Notre-Dame creuen en l'acció directa de la gràcia, i és per això que es reuneixen fraternalment en una Missa de Comunió en començar les temporades i que diuen abans i després dels assaigs i de les funcions un Pare nostre i una Déu vos salve tots plegats.

Ghéon i els seus volen donar una ben forta i artística nova existència als Sants, necessària per a no morir del tot—per manca d'aire—la fe senzilla del poble. "Si encara preguem als Sants—ell sol dir—, ja no els coneixem. El poc espiritualisme que ens resta és abstracte completament". El teatre de Ghéon no té res a veure—en l'aspecte formal—amb la dissertació. El nostre autor dramàtic no està pas per sermons a l'escenari, perquè "ell ha comprès que ben bé n'hi ha prou amb mostrar-nos sants de veres per a donar, amb tal mitjà, el gust de la santedat", com diu Louis Boulay.

"Bé, però l'art és cosa dels sants o és cosa del dimoni?", potser algú pugui objectar-nos. "Vós no sou del parer que el dimoni col·labora necessàriament a l'obra d'art?", demanava al director dels *Compagnons* Frédéric Lefèvre, de *Les Nouvelles Littéraires*. "Deixeu-me riure—li contestà Ghéon—. Això és una paradoxa a la Wilde, esperit subtil però rotundament fals, un malfactor dels nostres dies. Si col·laborar és emprendre l'atac i ésser vençut a la fi de comptes, llavors estic d'acord. Vist així, podem dir que el diable és el col·laborador ordinari dels Sants. A l'obra d'art, el diable introduirà la nota falsa: el pebre o el desmai. Però no és pas per ell per qui l'obra resta en peu i que serà de veres bella. Certament és el dimoni al costat nostre, hi són tots els exèr-

cits dimoniacs mirant de rebaixar el positiu i d'exaltar el negatiu; no es tracta, doncs, de fer-ne cas omís, car de la creació en forma part. Però una cosa és que se'l prengui com a matèria i una altra cosa és que sigui el d'associat el caràcter que a ell es doni".

"La farsa del penjat"

Una de les obres més gracioses que ha escrit Henri Ghéon és la titulada *Farsa del penjat—La farce du pendu dépendu*—, on ha volgut l'autor seguir la vella tradició de l'Edat Mitjana, l'època—com ell mateix recorda—que tenia tanta traça a ajuntar la malícia i la fe. L'argument de *La farsa del penjat* pren peu de la següent anècdota de la *Llegenda daurada*: "Un alemany que anava amb el seu fill cap al sepulcre de Sant Jaume de Galícia, l'any 1020, va aturar-se pel camí a la ciutat de Tolosa. Tots dos varen entrar a un hostal i l'hostaler va amagar dintre llur sac un vas de plata. Després el mateix hostaler els va acusar d'haver-li pres el vas, que fou trobat, naturalment, dins el sac dels pelegrins. El magistrat, davant del qual pare i fill varen ésser aconduïts, va condemnar-los a donar a l'hostaler tot el que tinguessin i va ordenar, a més a més, que a un d'ells el tenien de penjar. Després d'un llarg conflicte perquè el pare volia morir pel seu fill i el fill pel seu pare, el fill fou el penjat. El pare, amb la més gran desolació, seguí el pelegrinatge, i quan, tornant de Compostela, va passar per Tolosa, al cap de trenta dies, en ésser a l'indret on hi havia el noi penjat va esplaïar-se, entre gemecs i crits, de la seva desgràcia. Però aleshores el fill va dirigir-li la paraula: "Oh, mon pare! no ploreu—s'apressà a dir-li—, car res de mal no m'ha succeït gràcies a l'ajuda de Sant Jaume, que m'ha aguantat tot aquest temps i m'ha donat per viure". En sentir-ho el seu pare, va anar de dret cap a Tolosa i ho contava a tothom; i les multituds van despenjar el fill que seguia sà del tot i, en lloc seu, van penjar l'hostaler.

Petites, purament de detall, són les modificacions que ha fet l'autor dramàtic en escenificar la llegenda.

Passa el primer acte dintre l'hostal, al vespre. Sopen els dos hostalers d'una aigualida escudella, quan truquen a la porta. Són dos pelegrins, pare i fill, que van a Sant Jaume de Galícia; el pare és un tros de pa, el fill és un noi curt de gambals. Demanen una mica de menjar, un vas de vi i poder descansar aquella nit. El pare conta la seva vida i el poc enteniment que té el seu fill. Per tal que al noi se li aclareixi el seny, van tots dos, sobretot, a Sant Jaume de Galícia. "Un sant baró

de la Lorena va predir-me, conta el pare, que el noi no s'eixoriviria fins després de penjat. Jo no puc imaginar-me—comenta el pare—què podrà fer aquest minyó perquè el penguin. No el veig capaç ni d'arrencar les potes d'una mosca." Ni la confiança que el seu capitalet el té a dins el sac que porta, el seu únic bagatge, deixa de fer el pare als hostalers. Aquests senten temptada, en escoltar-lo, llur curiositat, llur ambició. El conviden a beure i el forcen a més beure fins que s'adorm embriagat. Aleshores la trapacera de la dona podrà buidar, podrà inspeccionar, cosa per cosa, tot el de dins el sac. Del noi, no cal tenir temença; dorm tota la santa nit d'una tongada: el pare els ho ha contat. Amb dites d'agudeses encantadora—de les quals sol esquitxar Ghéon els seus misteris—, l'hostalera i el seu marit van mirant-se els objectes. Troben, a la fi, l'embolcall amb els diners, que l'hostalera Carmen—nom amb el qual, igual que amb el d'Escamillo per a l'hostaler, l'autor ha volgut dar (d'una manera tan arbitrària com fàcilment copsable) color local a l'escenari—conta i reconta amb gelosia. Oh, si els diners d'aquells dos pelegrins poguessin passar al pobre matrimoni! Però això sense robar. No hi hauria manera? Sí; la manera els la donen el jutge i l'agutzil que a aquelles hores s'acullen a l'hostal escapant-se de la pluja. Vénen, precisament, d'executar una sentència on els béns del penjat, per haver pres un pèndol d'un rellotge, passaren a l'amo del rellotge per disposició del jutge. Cal només imitar la decisió de la justícia. L'hostalera es proposa no robar i poder dormir tranquil·la, però amaga, a presència del marit, dintre el sac dels pelegrins, un vas d'argent i pedreria que guardava gelosa.

Cau el teló, i som, al segon acte, dintre el mateix hostal al dematí de l'endemà. Comença, dintre l'aire de comèdia, a planejar-s'hi l'ambient miraculós. El pelegrí explica a l'hostaler el somni que ha tingut aquella nit. Una dona agegantada, però de gran semblança amb l'hostalera, duia a les mans un vas "com la Salomé—l'home compara—de l'església del meu poble", amb un cap d'home mort que era el cap del minyó curt de gambals. La dona, en mostrar al pelegrí la testa del fill d'ell, veié que de sobte la testa es canviava en la del marit d'ella, i, esglaiada, va llençar el vas. L'hostaler escolta aquest rar somni amb gran inquietud, quan surten de la cambra de l'hostal on han passat la nit el jutge i l'agutzil. Carmen els acompanya tot explicant-los la desaparició de la copa d'allí on era. Concerten una entrada de conversa el jutge i l'hostalera per tal que canti el pelegrí. L'hostalera aparenta desficiar-se tot cercant el vas, el jutge demana al pelegrí que li mostri els objectes; el mateix formulador de greus sentències és qui deslliga el sac i es tro-

ba, abans que res, amb la copa que cercava. Queda parat el pelegrí en veure la semblança que hi ha entre aquesta i la del somni estrafolari, i encara més parat del fet que hom la hi hagi tret de dins el sac. El jutge fa agafar el pelegrí per l'agutzil i mira de reconstituir el procés del robatori: escena composta amb un enginy i amb una gràcia remarcables, on l'hostaler i l'hostalera, temerosos encara de mentir però sempre fidels a l'ambició, són cridats a declarar.

L'agutzil pren la paraula. El que cal posar en clar és, segons ell, qui dels dos pelegrins ha comès el robatori. "Ha estat el pare? ha estat el fill? Jo no consento a deixar escapar ni l'un ni l'altre", diu aquest agent de l'ordre. Després de contar el delictes pam a pam, conclou així: "Tot concorda tan admirablement, que és una delícia. El pare va ésser el cervell, el pensament director i motor; el fill l'agent d'execució, el braç. Jo em decanto a tenir-los com igualment responsables." El pare demana clemència davant la falsa acusació; el fill, per més que estigui captivat de la llusor d'aquell vas, no deixa de veure que les coses tindran d'anar de mal borràs i s'imagina ja algun dels dos penjat. Es desenrotlla, llavors, entre pare i fill, aquest diàleg ¹:

— "Fill meu, què ens faran?... No m'escoltes?..."

— Guaitava el vas de plata.

— No ets pas tu qui l'ha pres?

— Es bonic. Tanmateix hi ha coses boniques al món!

— No en trauré res. Està en contemplació. Fill meu, el sac és d'ells. El nostre sac amb els mocadors, els diners i les sabates. M'escoltes?

— No tinc necessitat de res, pare. Ni vós tampoc.

— Ja ho crec que sí, ja ho crec! Tots dos penjats, tots dos penjats... al capdavant d'una corda. Fill meu, fill meu!...

— Tant us lliga la vida, pare?

— Ai, molt, fill meu, ploro...

— Oh! aleshores, a mi no tant com a vós. No tinc ganes de plorar. Valdria més en aquest cas que fos jo el que morís.

— Morirem tots dos, fill meu.

— Entrarem al cel plegats.

— Es clar, és clar...

— No teniu pressa per entrar-hi?

— Sí, fill meu. Però... hi ha la teva mare... em sap greu de deixar-la sola... i després, hi ha la vinya. Tanmateix, no puc deixar-te marxar

¹ Adaptació (com per als altres fragments que transcriurem) feta pel senyor Josep Massó i Ventós, en vista del breu temps que era forçós fer durar la lectura de la traducció completa de *la farce du pendu dépendu* deguda a la senyoreta Anna Maria de Saavedra.

sense seguir-te. De totes maneres, no tenen intenció de demanar-nos el nostre parer. Tot això, tot això per aquell vas maleït!

—Prou me l'emportaria al cel!

—Calla, calla! Veus, fill meu? (*Referint-se al jutge:*) Està escrivint la nostra mort. No ha entès res.

—Què passa, pare?

—Ens prenen el sac.

—Sí.

—I pengem el que s'ho estimi més.

—No em fa res a mi.

—Oh, fill meu, fill meu! Això sí que no! No pot ésser! I la teva pobra mare? Que em pengin a mi, fill meu.

—Escolteu, pare... Què faré sense vós pel camí de Compostela? Ja sabeu que no estic bé del cap. Un no-res em diverteix i em distreu. Em perdré. Ningú arribarà a Compostela. Ningú pregarà a Sant Jaume i això és el més important de tot, avui. Deixeu-me morir, pare. Us asseguro que no em desagrada. Si em desagradés, ho diria. No tinc cap mèrit.

—Ah, pobre fill meu, tan bo, tan dolç! I per un vas!

—Era bonic... No ploreu, pare, i aneu-vos-en de pressa, si us plau. No em teniu de veure gronxant-me en aquella branca. Però jo... m'agrada el gronxador... Abraceu-me i preneu el vostre gaiato. Pregueu força a Sant Jaume, sobretot. Tinc una idea, com una idea que ha de passar alguna cosa encara... Però cuiteu... A reveure!..."

El pobre noi rep la condemna que el van a penjar; el pare segueix la seva ruta cap a Sant Jaume de Galícia. El fill, abans no el pengin, vol dir el Rosari, convida per a dir-lo a l'hostalera, minada del remordiment que voldria ofegar. En recomptar, un altre cop encara, el diner dels pelegrins, li sembla, a Carmen, com si l'esgarrapessin els dimonis; no vol veure més ja aquella copa; si per cas han de penjar el noi, voldria que el pengessin tot seguit, car ella no pot viure de la inquietud i del turment que li roseguen l'ànima. El jutge i l'agutzil se'n tornen a ciutat, l'agutzil una mica penedit d'haver deixat anar un lladre, el jutge satisfet d'haver estat clement.

Som, al tercer acte, defora de l'hostal tres setmanes més tard. Penja d'un arbre, que hi ha davant la casa, el fill del pelegrí. Parlen Carmen i Escamillo:

—“El penjat!, el penjat! No ens menjarà pas, redimontri! Hi te-

nim dret, a prendre l'aire. Vina. La primavera convida, dona. I digues el que vulguis, et trobes millor.

—Ja t'ho diré. He fet un gran sanglot i la bola de nervis s'ha rebentat.

—Oh, penses que s'ha rebentat?

—Ara ja n'estic certa.

—Sí, dona. Jo he dormit d'aquella manera. Per primer cop des de fa vint dies no he somniat el vas amb el cap d'home. Seiem. Veus com no cal desesperar-se? Amb el temps, tot s'adoba. No oblidis que tenim de la nostra banda el temps, el gran màgic que canvia el present en el passat. I el passat és allò que ja no es té davant nostre... allò que ja no és res, allò que no té importància, comprens?

—Prou.

—Ja que no ens és permès de tornar endarrera per desfer-ho, no hi tornem per deplorar-ho. Si el senyor passat gosa a presentar-se davant nostre, li farem barretada. Diré no el conec i bufant es fondrà. I res més.

—Parles com un heretge.

—Qui en té la culpa, senyora Carmen? Qui ha fet de mi un home dolent? Continuar essent cristià és conservar els remordiments. Així és que dic "això no és res", i bufo. He decidit de viure al dia.

—Vés bufant. Jo estic certa que el que ha estat encara existeix. Tot el bé, si s'ha fet bé, i tot el mal, si s'ha fet mal; i que tot es guarda dins el cor, a menys que Nostre Senyor no s'hi fiqui.

—No em parlis de Nostre Senyor! Es la manera d'embolicar les coses més senzilles. Ja començava a tenir l'esperit una mica calent i vet aquí que ara me l'enterboleixes parlant-me de Nostre Senyor...

—Prou que ho sé que fa nosa. Però amb ell no podem bufar... igual que amb aquest, amb el penjat, en el seu arbre. Hi és i s'hi queda. Fes-li barretada. Fes el valent, i ni tan sols tens el coratge d'aixecar el cap!

—I doncs, et penses que tinc por?

—Aixeca el cap, heretge!

—L'aixecaré si em ve de gust. Ben mirat no és res més que un penjat... un penjat al capdavall d'una corda, un mal penjat, lleig, que caurà quan estarà madur!

—Mira'l!

—No m'amoïnis. Demostro la meva indiferència mirant-me'l. I després, espera't, ja en tinc prou de no poder aixecar els ulls. No he sortit del meu hostal, d'ençà de vint i tants dies de reclusió, per aquest maleït

penjat que guarda la seva porta, per sentir-me més lliure aquí que no pas a dintre. Ja pot dir el que vulgui, ja veuràs com me'l miro, i al mig dels ulls, i li estrenyeré la mà i encara vull tallar-li un trosset de corda perquè em porti sort.

—Ten compte, Escamillo, ten compte!... (*Mentre Escamillo s'acosta al penjat.*) I doncs?

—I doncs, si parlo, és senyal que no sóc mort.

—Ja tens el tros de corda?

—Encara no.

—Però li has donat la mà?

—Ho havia dit per riure. Pensant-hi, ho he trobat de mal gust. I després, jo no sóc tan ximple com Don Joan amb l'estàtua.

—Aleshores?

—Aleshores, miro...

—Com és?

—Es... com tots els penjats. Un s'hi ha d'avesar... i quan es reconeix en ell... el pobre jove que...

—No me'n parlis.

—Si un hom no té el cor de pedra, no pot evitar una certa emoció.

—Pobra criatura! S'ha tornat verd?...

—S'ha tornat verd, és clar... (*Mirant-se'l:*) No, no s'ha tornat verd, està tot vermell.

—Ah, ah... però té els ulls en blanc...

—Sí, té els ulls en blanc... (*Mirant-se'l:*) No, no els hi té pas els ulls en blanc.

—Però treu una llengua negra, tota negra, i llarga com el braç?

—Sí... tota negra, i llarga com el braç... Espera't. (*Mirant-se'l:*) No la veig la llengua. Podria ésser que fos negra i llarga com el braç, però en bona veritat que s'ha descuidat de treure-la. Ni tan sols un capciró de llengua. Que en són d'enganyadors, els somnis! Ja te'l pots mirar, dona! Vet aquí una bona sorpresa. Està tot fresquet i somriu. És molt simpàtic. Mira-te'l, apa!

—Més m'estimaria no mirar-me'l.

—T'hi tindries de familiaritzar. L'any passat vas anar a veure el teu cunyat agafat al gronxador. Aquest penjat és un bon tros més bufó.

—Oh, hi ha penjats i penjats. Bufó o no, aquest és el nostre!

—El nostre? Com s'entén el nostre? Que el vàrem penjar nosaltres? Que vaig ésser jo qui el va pujar dalt de l'arbre, qui li va posar la corda al coll, qui el va empènyer en el buit? Qui el va condemnar a mort? El senyor jutge o nosaltres?

—Si ho prens així, és clar.

—Qualsevol diria que t'enginyes per a ennegrir-te la consciència... nosaltres no som uns lladres.

—Aleshores, què som nosaltres, digues! Si no és assassinat, ni robatori, com se'n diu d'això que pesa tant sobre nostre?

—D'això se'n diu una mentida. Hem mentit, senzillament. Vet aquí la paraula: mentit.

—Et sembla que és una mentida ficar un objecte...

—Una mentida... en acte. No hi ha dubte. Quan els escrúpols no es tenen, per què cultivar-los? I justament quan no serveixen de res... Demà anirem a ciutat i et posaràs bonica, per plaure al teu espòs Escamillo. Donarem una capa de pintura fresca a casa nostra i farem construir-hi una glorieta, amb tauletes de fusta. Comprarem un vestit de vellut amb passamaneries, per a tu, i una mantellina blanca. No és deliciós aquest lloc? Aquesta herba, aquests turons, aquesta ombra, els ocells, les branques...

—Allí, a la bossa, hi ha més de quaranta escuts i tres peces blanques. Ja me'n recordo bé del que hi ha allí dins! Dona'm la bossa.

—La tinc a la butxaca... no te la puc donar...

—No pots? Per què?

—El penjat m'està mirant!

—El penjat?

—Els seus ulls em prenen les mans!

—Veus, home, com jo tenia raó? Tot això són diners inútils. No els podem tocar mentre el passat sigui aquí.

—Vols dir el penjat?...

—Es igual.

—Aleshores tindrem d'abandonar l'establiment. O esperar que es podreixi i que caigui tot sòl com Judes.

—Abandonar l'establiment podria semblar una cosa sospitosa. I ell potser no ens deixaria marxar. Ell no és Judes, és l'innocent. Qui és el Judes aquí?... Ja pots anomenar-ho tal com vulguis, una mentida, un engany, la veritat és que fem malament de guardar-ho sobre la nostra consciència. Ens caldria una bona confessió, per rentar-ho tot d'una vegada. Però ja saps a què ens obliga la confessió? Tindrem de demostrar penediment i fer penitència, qualsevol que sigui la penitència, i tinc por que seria una penitència terrible. Caldria demanar perdó al vell perquè el penjat no es pot esmenar. Caldria donar al pobre noi una sepultura honrada. I segurament tornar els diners, els nostres diners!... I encara no és tot, desgraciat. És probable que tinguéssim de dir-ho al

senyor jutge... el qual no podrà menys, donat el seu tarannà, de fer-nos penjar l'un o l'altre... potser l'un i l'altre, al capdavall d'una corda, al lloc del pobre noi. I si no la féssim així, la nostra confessió seria un sacrilegi. Jo oblidaré les teves injúries, perquè enfurismar-se és una cosa que no serveix de res, Escamillo. Vina aquí, hi ha un altre mitjà de rentar les nostres culpes fora de la confessió, home! Des de fa molts dies que jo estic rumiant-ho i m'he imaginat una combinació que té moltes probabilitats de reeixir. Com que jo sabia que no podria dir-ho a un home, encara que fos representant de Nostre Senyor, ho he escrit en un paper...

—Carmen! Això és una gran imprudència!

—No, home, no. Com que, per altra banda, el gran Sant Jaume és una mica responsable del que ens ha passat, perquè si aquesta casa no s'hagués trobat en el camí de Compostela... m'entens?... no hauríem tingut de rebre aquells dos pelegrins... Aleshores he pensat que podríem, en confiança, fer una confessió de la nostra falta al Sant, el qual ens absoldria, em sembla, sense condicions... Així me n'aniré a Compostela i faré totes les pregàries que convinguin. Després, havent comprat un ciri, un ciri magnífic, hi enrotllaré el nostre paperet, lligant-lo amb un fil. Posaré el ciri als peus de la imatge del Sant. Després, com és costum de fer, m'hi quedaré pregant amb tota la força de mon cor fins que el ciri s'hagi consumit des de la punta fins al capdavall, almenys fins que la flama hagi consumit el paperet. I em sembla, em sembla que el bon Sant Jaume es dignaria de llegir el nostre missatge i pendria la confidència. D'això a perdonar-nos no hi ha més que un pas. Ja saps que el do d'un ciri no deixa mai d'afalagar un Sant...

—Em sembla bona. Però... arriba gent. Entrem a l'hostal i, sobretot, amaga el paper!..."

Van a l'hostal a fer la copa el jutge i l'agutzil. Abans esguarden el penjat, i els sobta que el cap de tres setmanes que el penjaren tingui encara bon color. Queda l'escena buida i apareix, al cap d'un breu moment, el pare, que va monologant:

—“Si la veu no m'ha enganyat hi arribarem tot seguit. Hom no n'està mai segur, de les veus. El senyor rector del meu poble, que és home savi i entès, sempre deia que més aviat calia malfiar-se'n. Hi ha els sorolls naturals; el vent parla, el fullatge parla, la riera parla. Després hi ha el dimoni... el senyor rector deia que no hi ha cap veu com la del dimoni per estrafer la dels àngels o dels sants... Tanmateix, sóc un home ben ordinari perquè un sant, i un sant de primer ordre com

Sant Jaume, el germà de Sant Joan, es digni de dirigir-me la paraula... Haig de dir que després d'aquest llarg viatge que he fet tot d'una tirada i, en bona veritat, gairebé sense menjar, alimentant-me de la meua pena, no era més que llàgrimes quan vaig caure als peus del Sant. I vaig sentir una veu que em deia, no sé si la del dimoni, o la del Sant, o la del vent: "Torna a l'arbre, que ja ha donat el seu fruit". A força de cavillar, se m'acut que l'arbre pot tenir alguna cosa a veure i que potser es tracta—oh, bon Sant Jaume!—, de l'arbre on el meu pobre noi fou penjat, i que el fruit que porta aquest arbre pot ésser el fruit de benedicció de la meua pobra muller que ja no veurà mai més el seu fill!... Senyor!... Vet aquí l'hostal i vet aquí el meu fill penjat dalt de l'arbre!... Oh, gran Sant Jaume, no han tingut pietat de la seva joventut! Era un innocent que duia als ulls una claror ben estranya. Tenia el cor pur, la paraula vertadera, la mirada neta! Voldria tenir-lo una mica aquí per a consolar-me i sostenir-me... però és mort... He trobat l'arbre, he trobat el fruit, Sant Jaume!... Un bell fruit que no podré collir!... Tinc un fill, però és un pobre fill penjat!..."

Aquest ara interromp el monòleg del seu pare:

—Sí, teniu un fill penjat, pare, però hom no pot ésser penjat sense ésser mort.

(*El pare:*) —Qui parla?

—El vostre noi, pare.

—El dimoni s'ha instal·lat en el seu cos?

—No, hi estic instal·lat jo mateix. El dimoni viu aquí davant, però no ací.

—Però, (*descobrint la presència del fill:*) fill meu, si ets tu! Oh, gran Sant Jaume, no et deixaré pas penjat. Vaig a tallar la corda.

—Pare, no ho feu pas. He estat condemnat a ésser penjat. Haig de restar penjat i no tinc dret a baixar.

—Però, qui et pot despenjar?

—L'agutzil que em va penjar després del meu judici i després de l'acusació del jutge.

—T'has tornat ben savi en jurisprudència!

—Es sorprenent el nombre d'idees que m'han vingut d'ençà que visc amb els ocells.

—Aleshores caldrà deixar-te ací, esperant les decisions de la justícia? Ja la conec. Quan hom no té pressa, acaba de seguida i quan hom vol enllestir d'una vegada, va amb tota la calma, i encara espera una estona.

—Sobretot no li agrada de tornar enrera després d'haver pres una decisió. En fi, ja ho veurem. Ja ens queda temps. Parlem.

—Parlar així, fill meu! Ni tan sols no t'he abraçat. Em sembla que em roda el cap. M'adono que estic parlant amb un penjat com si fos la cosa més natural del món. Però, per què és tan extraordinari, fill meu?

—Tot és extraordinari al món, fins les coses més ordinàries, començant pel naixement d'aquestes fulletes que veig obrir-se al meu voltant.

—No fas cara d'adonar-te ben bé fins a quin punt...

—Sí, pare. Però hi estic fet.

—Mira, aquesta corda que portes al voltant del coll em fa nosa. Tinc la impressió que jo també en duc una... i cada vegada que parles... m'escanya...

—Apa, seieu-vos ben tranquil i, si us amoïno, callaré.

—Conta'm la teva història.

—La meva història? Però si no en tinc.

—Com pot ésser?

—Em trobo bé i sóc feliç. Es tot el que us puc dir.

—Fas bona cara. No és el que em sorprèn menys. Però, primer de tot, com ha estat? Et van penjar malament?

—M'ho penso. No sé ben bé el que ha passat, però quan el mestre agutzil va haver col·locat la seva escala, em va haver fet pujar al davant, em va haver fet passar el nus escorredor al coll i em va empènyer en el buit...

—Ai!

—Es aleshores que van començar els meus bons moments. No sé pas qui em va agafar per sota els braços per a aguantar-me, ni qui em va posar sota els peus aquest tamboret... Ja no hi és, pare, era provisorí... No sé, vaja... Però em va fer l'efecte que perdia el meu pes, que ja no hi havia res que m'estirés cap a terra, que l'aire al meu voltant s'espesseïa com aigua i que jo flotava dolçament, amb carabasses a les espatlles i amb cinturó de suro al voltant del ventre. Aquesta aigua, tanmateix, era aire, no hi poseu cap dubte, perquè bufava, portant-me perfums, i de vegades hi sentia soroll d'ales. Com que a l'últim moment havia invocat Sant Jaume, en vaig treure la conclusió que havia estat ell qui m'havia enviat, per mitjà dels seus àngels, el cinturó, les carabasses i el tamboret. I d'aleshores ençà, pare, sóc com aquelles bestioles verdes que les criatures gronxen i fan volar lligades amb un fil, i

que al nostre país en diuen pregadéus, i visc feliç entre les fulles, amb els insectes i els ocells.

—Es meravellós! Ja ho crec! Però, això no és una vida...

—Oh, no m'avorreixo pas!

—I què fas tot el dia?

—Guaito, escolto, sento...

—I què més?

—I dono gràcies a Déu. Si conegués el nom dels ocells, us en podria escriure un llibre. Pare, que és bella la creació de Déu!

—Fill meu, com parles! No deies mai ni una paraula, abans!

—No pararia mai de parlar de tantes coses boniques com hi ha per dir! Veieu aquesta llavor que giravolta, amb dues ales de mosca als costats? Un arbre més que té de néixer. No sentiut com una pols d'or que s'escampa per aquestes bardisses?

—I a la nit, què fas?

—Dormo o em banyo en la lluna.

—I no trobes a faltar la companyia?

—Tot això és la meua companyia!

—La companyia, vull dir la companyia de la gent...

—Guaito els que passen per la vora. Gairebé sempre diuen alguna cosa de mi. Els uns tenen molt bon cor: "Oh, pobre noi! tan jove!" Sembla que no es recordin que el pobre noi és un lladre, ja que l'han penjat aquí... Els altres diuen: "Ah, bergant! Ja té el que es mereix! Ben fet!" M'amenacen amb el puny clos i no es recorden que ja ha pagat el seu deute. Els nens petits amaguen el cap en les faldilles de la mare: "Mare, tinc por". Faig el que puc per a fer-los la cara amable, però un penjat sempre és un penjat i la gent no hi veu més enllà.

—El lloc no deu ésser de gaire trànsit...

—No, però aquí davant tinc l'hostal per distreure'm.

—Aquella bona gent encara hi és?

—Encara. No surten gaire sovint, però els veig darrera els vidres.

—I què veus?

—Veig que buiden el nostre sarró i veig que l'home s'emprova les vostres sabates.

—Les meves pobres sabates!

—No li deuen anar bé, perquè no les porta mai.

—I què veus més?

—Veig la dona que compta els vostres diners.

—Els diners del meu vedell?

—Encara no n'han despès ni un sou.

- Són uns gasius.
—Els veig que ploren.
—Que ploren?
—Que es maltracten.
—Que es maltracten?
—Que es batussen.
—Que es batussen? Oh, no és gaire alegre...
—Avui tenim bon temps. Es dir, arroncen l'esquena. Senten la tempestat que s'acosta.
—La tempestat?
—Ja m'entenc.
—No són males persones.
—No... no...
—I si la desgràcia ens va arribar a casa d'ells no en tenen pas la culpa.
—Es clar. Només em sap greu una cosa.
—Quina cosa, fill meu?
—No haver tornat a veure aquell preciós vas de casament. No el treuen mai.
—Maleït sigui.
—Pare.
—Has arribat a entendre com és que es vagi ficar a dins del nostre sarró? Jo no ho he entès.
—Aviat ho sabrem.
—I et quedaràs en aquest arbre? Quant de temps encara? I tornant a casa, diré a la teva mare: "Consoleu-vos, el vostre fill està penjat en un arbre i us envia expressions"?...
—Hem de tenir paciència, pare. Pst...
—Què hi ha?
—L'agutzil i el jutge que vénen per despenjar-me.
—O per penjar-me al teu costat. No m'agrada gens de tornar-me a trobar en llur companyia.
—Surten de l'hostal. Sigueu ben amable amb ells i gireu-vos d'esquena, si us plau, que no us atrapin parlant amb un penjat.
—Tens raó, però no ho entenc, en bona fe..."

El penjat, des de dalt, saluda el jutge, l'agutzil, l'hostaler i l'hostalera. Tots ells resten confosos. Hom descobreix la calúnnia contra els pobres pelegrins. El jutge mana penjar l'hostaler (igual que en la llegenda), malgrat ésser culpables home i dona; segons ell, per galante-

ria, però segons el noi, que després de penjat esdevé lúcid, perquè Carmen "pensà a penedir-se primer que el seu marit". El fill, esdevingut home de seny, així raona:

"—Us creïeu infalible, senyor jutge? I vós, agutzil, us creïeu que Sant Jaume deixa penjar tan fàcilment un innocent com un criminal i que n'hi ha prou amb el vostre cop de mà? En una paraula, us penseu, senyors, que el cel no intervindrà mai en la vostra justícia? Si volgués, us enviaria un llamp ara mateix, estimats senyors meus... Feu-me la mercè d'escoltar. La nova prova es troba actualment dintre la butxaca dreta del davantal de la senyora Carmen, l'hostalera, en forma d'un paperet doblegat en vuit. I si he mentit, que em tornin a penjar. Calieu, pare, avui els miracles són molt mal vistos. El món és ple d'homes de ciència. No en parleu pas. Els metges provaran que m'han guarit... Senyores i senyors, aquí s'acaba la història. Us deixo la feina de treure'n la moral que convingui. Si és permès de beure a la salut d'un Sant, ho farem; després carregarem el nostre sarró i ens en tornarem al nostre país... La justícia humana no és gaire segura. Si la desconsiderem, ja no ho serà gens. Pare, respectem els jutges, però els Sants tenen l'última paraula."

El teatre de Ghéon

"*Les Compagnons de Notre Dame* és un assaig dramàtic no d'ordre purament teòric, sinó que està fundat—com diu Ghéon—sobre un fet d'ordre espiritual." Es basa en una idea de Copeau que Ghéon arreu proclama: "No hi haurà un teatre nou fins el dia que l'home de la sala podrà musitar les paraules de l'home de l'escena, ensems i amb igual cor."

"El teatre suposa—segons Henri Ghéon—un terreny de comunió. Cal recercar l'ànima del poble que vibri d'un mateix so recòndit. I que surti d'allí, igual que d'una terra verge, un art simple, humà, directe, indiferent a tota moda, ben penetrat del Sobrenatural."

La vinguda a Barcelona dels *Compagnons de Notre Dame*, mercès a les gestions de l'empresari senyor Josep Canals, creiem que pot obrir a l'escena catòlica d'aquí Catalunya nous camins; camins que siguin exemplars, i contraris a les habituds ben sovint allunyades de tot principi artístic i que no poden menar a edificar les ànimes.

JOSEP-F. RAFOLS

LES GRANS EXPANSIONS DEL MONA- QUISME EN LA VIDA SECULAR

(Continuació *)

V

TERÇ ORDRE DELS MÍNIMS O DE SANT FRANCESC DE PAULA

L'ORDRE DE FF. MÍNIMS.—Quin catòlic no coneix l'excelsa figura del gran fundador dels Mínims? Nascut a les terres del reialme de Nàpols, llavors que elles formaven part de la Corona d'Aragó; col·laborador eficient en la defensa dels nostres drets davant el Rei Carles VIII de França, al qual denunciava amb èxit la venjança de Déu si no tornava a Ferran el Catòlic el Rosselló i la Cerdanya, que el Sant aconseguia fossin reintegrats al nostre país el dia 2 de setembre de 1493; com-patró de la ciutat de Barcelona i patró d'innombrables catalans que duen el seu nom; protegit i emparat per un Pontífex d'origen català, Alexandre VI, el qual en 26 de febrer de 1493 aprovava la Regla dels Mínims, cosa que havia refusat l'anterior Papa Innocenci VIII, Sant Francesc de Paula va sentir sempre una veritable amor a la nostra terra en la qual brillaren, després, els seus fills amb una exemplaritat extraordinària: testimonis, si no, el ben conegut cronista P. Gaspar Roig i Gelpí; l'insigne filòsof Fra Josep Oliva; el jurisconsult Pere-Jaume Tristany de Granollers, Terciari Mínim; i, sobretot, en els nostres dies, la Venerable Filomena de Valls, astre brillantíssim en el cel de l'Església.

L'Ordre de Sant Francesc de Paula se'ns ofereix així com una heroica reacció, i ben providencial, contra el fort esperit de sensualitat dels seus dies... i dels nostres. Escoltem el que diu el més autoritzat dels seus biògrafs ¹: "En el segle XV, l'esperit d'un renaixent paganisme

* Vegeu LA PARAULA CRISTIANA, fascicle de gener 1927.

¹ *San Francesco di Paola, della sua vita* pel P. Josep M. Roberti, p. 570.-Roma, 1915.

enfaïa la societat cristiana, fent els homes indiferents envers tot principi religiós i llançant-los al sensualisme i a la dissolució de costums. La fluïxetat del viure i la depravació en els costums eixamplaven la nafra paorosa de la perversió ètica i preparaven l'adveniment del cèlebre reformador... Francesc, però, que ja propugnava la pràctica d'aquesta severa mortificació, es va aixecar amb una veritable croada contra la influència perniciosa de tant de mal i amb el vot d'un auster règim quarresmal, maldà per a fer reviure l'esperit de la més rigorosa abstinència. El remei era talment nou a l'Església, com ho era així mateix la necessitat dels temps. En virtut d'aquest vot, els frares Mínims s'obliguen per tota llur vida no solament a no menjar carn durant l'any, més encara, a abstenir-se d'ous, lactícinis i de tot condiment gras. Per cap motiu pot hom dispensar aquesta obligació solemne, sinó per causa de malaltia reconeguda pel metge i en aquest cas el malalt ha d'ésser transportat a una enfermeria exterior, enclosa dins la clausura, però a cinquanta passes del claustre." Si a aquest programa afegim encara una disciplina rigorosíssima, l'oració, el dejuni, l'anar descalç i el silenci, tindrem una visió integral de la vida dels Mínims.

L'espectacle evangèlicament suggestiu que aquests havien d'oferir als fidels, la fama mundial del Sant i molt particularment la cèlebre devoció mínima dels *Tretze divendres*, estesa ben aviat per tot el món cristià², era ben natural que arrosseguessin vers la imitació del gran Fundador aquells seglars que no podent o no devent deixar llur estat, desitjaven, però, trespasar per viaranys més perfectes. I fou per a ells que Sant Francesc de Paula va estatuir el Terç Ordre dels Mínims, una Congregació de la qual floreix avui de bell nou a l'Església dels PP. Mínims del Guinardó (Horta).

Si no fos pel seu esperit mínim, podria tan noble Institut Terciari vanar-se amb tota raó d'haver estat mare fecunda de sants de primer ordre. Esmentem entre ells Sant Joan de Déu, Sant Vicents de Paül, Santa Joana de Valois, Santa Magdalena de Pazzis, Santa Joana de Chantal, Santa Maria Victòria de Furnaris i ben particularment l'ama-ble figura de Sant Francesc de Sales, Patró dels Terciariis Mínims.

² "Durant tretze divendres seguits—deia el Sant a les persones que a ell acudien—confessareu els vostres mancaments i rebreu el Santíssim Sagrament de l'Altar en la Missa que fareu dir o bé oïreu, per la necessitat que teniu. Durant la Missa recitareu tretze *Parenostres* i 13 *Avemaries* en honor i reverència de Jesucrist Crucificat i dels dotze Apòstols. Al mateix temps fareu cremar dos ciris de cera en signe de les dues virtuts *fe* i *esperança*, i tindreu a la mà un terç ciri encès en senyal de la *caritat* amb què deveu amar Déu i demanar-li gràcies. Així nostre Senyor us concedirà l'acompliment de les vostres justes cobejances". P. Roberti, ob. cit. (pp. 602-604).

L'abans esmentat biògraf explica així l'entrada d'aquest Sant en el Terç Ordre de Sant Francesc de Paula:

"Un dia, després d'haver predicat durant la Quaresma a Grenoble, Francesc de Sales—era el 2 d'abril de 1617—se'n va anar a l'església dels Mínims per tal que pogués venerar el mantell del Sant taumaturg. De genolls davant la santa relíquia pregava ell amb gran recolliment, mentre el poble, cobejós de veure-la, s'apretava en gran nombre a l'entorn del Sant i alguns passaven per damunt el seu vestit i per damunt les seves cames; altres, recolzant en les seves espatlles, el feien anar de qualsevol manera. Malgrat, però, tot aquest tribull, va ésser tal la seva paciència, tal la seva pau i unió amb Déu, que no va dir ni una paraula, ni va fer cap moviment contra aquella allau popular. Aquell dia va rebre de mans del P. Antoni de Billy, Corrector del Convent, el cordó i fou inscrit entre els Terciàris. En sortir de l'església, els religiosos li volgueren presentar llurs excuses pel que s'era esdevingut. Ell, però, amb la faç somrient, va fer de resposta: No està bé que cadascú satisfaci la seva devoció? Jo us asseguro que no m'he gaire ocupat d'aquells qui em voltaven: pensava en Sant Francesc de Paula que em donava el seu hàbit i la seva filiació i m'obligava amb vincles externs i interns a esguardar tots els Mínims com a germans meus". I, cert, durant els pocs anys que després va viure, el Sant Bisbe de Ginebra es va mostrar tothora honorat i content de pertànyer al Terç Ordre de Sant Francesc de Paula. Hom llegeix que quantes vegades s'esqueia que trobés un frare Mínim, solia saludar-lo afablement i mostrant-li el cordó deia: *Mireu que també jo sóc germà vostre. Sí; també jo sóc Mínim, i no pas solament de nom!* (Ob. cit., pp. 600-601.)

Al costat de totes aquestes grans figures cal esmentar encara les Reines Anna de Bretanya, muller de Lluís XII; Clàudia de França, muller de Francesc I; Isabel de la Paix, muller de Felip II; Maria Enriqueta de França, muller de Carles I d'Anglaterra, etc., etc., i amb elles la princesa de Condé Margarida de Montmorency; la Duquessa de Nemours Anna de Lorena; i altres Terciàries d'altíssima vida espiritual; així com són les Venerables Beatriu de Rivadeneira, escriptora mística (+ Tolèdol, 1619); les germanes Angèlica i Pelaia Leonti, de Milà; Gràcia de València (+ 1606) i d'altres.

La Regla del Terç Ordre Mínim, aprovada pels Papes Sixte IV i Alexandre VI, i confirmada per Juli II i Urbà VIII, conté set capítols que ressenyarem ràpidament.

El primer és una fervent exhortació a la guarda dels Manaments i Lleis de l'Església.

El segon reglamenta la vida d'oració del Terciari prescrivint:

a) Les Hores canòniques i en llur substitució deu *Parenostres*, *Ave-maries* i *Glòria*, o bé el Rosari.

b) Tres *Parenostres* i *Ave-maries* amb *Requiem aeternam* a la fi de l'última Ave Maria per als difunts.

c) "Llavors que s'esdevindrà el traspàs d'algun Germà o Germana d'aquesta Congregació, tots els Germans i Germanes (segons que els sigui possible) que visquin a la mateixa població, s'aplegaran per a assistir a l'enterrament; i per a aital difunt—si més no, una vegada durant els primers vuit dies—tots els sacerdots li aplicaran una Missa, i els diaques i subdiaques li resaran un Ofici de difunts amb nou lliçons; els altres Terciaris, però, li diran quinze *Parenostres* amb altres tantes *Ave-maries*. Ultra això, llavors que s'escau el traspàs d'algun religiós de l'Ordre, tots els Terciaris de la població o de la més prop del Convent on aquell va morir, resaran el mateix; altre tant diran, també, el dia dels Difunts per a tots els fidels cristians; una sola vegada durant la Quaresma, i una altra vegada durant l'Advent, per a tots els frares i monges de l'Ordre i per a tots els altres cristians difunts."

d) La recitació diària de la *Corona* de la Mare de Déu (63 *Ave-maries* i 7 *Parenostres*).

e) Una lloança a la SSma. Trinitat amb l'oració corresponent, tots aquells qui saben de llegir, o bé tres *Parenostres* i *Aves*.

El terç capítol regula la recepció dels Sagraments i l'oír Missa.

El capítol quart és particularment interessant i diu així: "Tots vosaltres qui heu abraçat conscienciosament els salvadors preceptes de l'amantíssim Jesús, no vulgueu ja més amar el món ni aquelles coses que són del món, car aquells qui volen ésser amics del món es constitueixen o es fan enemics de Déu: per tant, amonestem caritativament en Crist a tots aquells qui heu rebut aquesta Regla que no exerciu les arts públiques mundanes, ni deshonestos o immorals oficis, i que no porteu armes defensives, com no sigui per la saludable guarda de l'Església Catòlica o per la defensa de la Fe o de la Justícia.

"Ultra això, defugireu, tant com podreu, noces i convits, llevat dels de vostres parents. Menyspreareu saludablement les vanitats, honors, estimació i glòria d'aquest món caduc i les riqueses moridores. Finalment, allunyeu-vos amb gran diligència de tots els jocs i diversions públiques prohibits i escandalosos, per tal que us feu dignes de rebre felicitament de les mans del Senyor la palma immarcescible de la glòria eternal i el reialme de la felicitat, car la glòria d'aquest món falsa és i enganyadors els seus béns. No dubteu, de cap de les maneres, que són

veritablement feliços aquells qui malden més per a viure virtuosament i amb netedat de consciència, que no pas aquells altres qui no pensen sinó a viure força anys i agombolar diners."

El capítol quint és fonamental en la vida del Terciari Mínim, i prescriu l'abstinència de carn de l'endemà de Santa Llúcia fins al dia de Nadal; els tres dies qui precedeixen els de Comunió prescrits en el cap. III (Dijous Sant o Pasqua de Resurrecció, Nadal, Pentecostès, Assumpció); i tots els dimecres de l'any. Ordena, oi més, el dejuni des del dia següent de Santa Llúcia fins al dia de Nadal i tots els divendres de l'any en els quals hom haurà encara de recitar cinc *Parenostres* i *Avenaries* en memòria de la Passió de Jesucrist. I fineix aquest capítol dient: "Ultra això, tots vosaltres, segons la vostra possibilitat, us exercitareu en les obres de misericòrdia envers els pobres, orfes, vídues i invàlids i us conformareu benigneament amb els sants dejunis ordenats per l'Església. Si algú de vosaltres, per pura devoció, vol servir perpètuament la santa vida quaresmal, amb la benedicció de Déu lloablement la pot adoptar; restant, però, cadascú de vosaltres en la seva plena i íntegra llibertat d'esperit, en la seva elecció o adopció". Cal fer avinent que totes aquestes obligacions són commutades per a aquells qui no puguin accomplir-les.

El sisè capítol parla dels vestits exteriors—tan semblants com sigui possible a la color de l'hàbit dels Mínims—, del cordó amb dos nusos que hom ha de rebre del P. Corrector, de l'admissió i professió a l'Ordre i de manta disposició penal.

El capítol setè tracta de l'organització del Terç Ordre, de la pau fraternal i de la perseverança i de l'obligació de llegir la Regla, si més no, una vegada cada mes.

Les cerimònies de l'admissió i de la professió que són, cert, commovedores, pot hom veure-les descrites en el *Ritual de la Ven. Orden Tercera de los Mínimos* (Barcelona, 1910) i el text de la Regla en el fasc. titulat *Santa Regla y Ordenaciones de la Ven. Orden Tercera Mínima* (Barcelona, 1911). Ambdós fascicles es troben en el Convent de PP. Mínims del Guinardó (Horta-Barcelona).

VI

TERÇ ORDRE DE SERVITES O CONGREGACIO
DELS DOLORS

L'ORDRE DE PARES SERVITES.—L'alt grau d'espiritualitat que va amarar totes les capes socials dels segles XIII-XIV, feia esclatar, gairebé a dojo, institucions innumèrees que tenien per objecte la contemplació de Déu i el proselitisme cristià o l'exercici de les obres de misericòrdia. Al costat dels grans Ordres de Sant Domènec, de Sant Francesc, de la Mercè, i d'altres encara, hom massa sovint s'és oblidat de posar-hi la benemèrita Ordre de Servites, o dels Dolors, la fundació de la qual és com segueix:

Pels anys 1233, set veïns de Florència anomenats Bonfill, Amadeu, Bonajunta, Manet, Sostè, Huc i Aleix, tots ells portats a l'honor dels altars, després d'haver-se dedicat amb altres al culte de nostra Dona, varen decidir retirar-se a una solitud pròxima a aquella població, de la qual passaven ben aviat al famós mont Senario, distant aproximadament unes tres llegües de Florència; allí varen sojornar set anys lliurats a la contemplació de les dolors de la Verge.

Reconten les cròniques d'aquest Ordre, que el dia 25 de març de 1239, dia de Divendres Sant, trobant-se aquells set sants aplegats i contemplant la Passió de Jesucrist, "va davallar vers ells la Verge Maria vestida de negre acompanyada d'alguns àngels, dels quals uns portaven símbols de la Passió, altres hàbits negres, un altre la Regla de Sant Agustí i un altre una palma verda amb un rètol que deia: *Servi Mariae* (Servents de Maria), i els va comanar la contemplació de la Passió de Jesucrist i dels seus propis dolors, i, finalment, que en fessin sempre memòria als homes".

Així restava constituïda—amb l'objecte que acabem d'esmentar—una nova Corporació religiosa que s'havia d'estendre arreu i donar molta glòria a l'Església. Afiançada definitivament contra els seus perseguïdors i envejosos gràcies a la intervenció del gran Dominicà S. Pere Màrtir, ella va anar expandint la seva acció benfactora fundant, ja de bell principi, un Terç Ordre que arribava al màxim esplendor en 1250 llavors com el Lligat Apostòlic Pere Capocci, Cardenal de Sant Jordi, va donar facultat a tots aquells qui havien incorregut en excomunió pontificia per haver seguit a l'emperador Frederic, d'ésser absolts pel P. General o altre religiós Servita, sols es fessin religiosos o bé entressin en el Terç Ordre dels Dolors.

“Entre els primers—diu un il·lustre escriptor³—a donar el nom a aquest Terç Ordre, hom esmenta Giacomo Benizi i Albaverde, pares del cèlebre Servita S. Felip Benizi i molts citen encara llur filla Joana, a la qual va seguir Fra Forte de Somaglia, nebot de S. Felip, Compagno Cambi, Arrigo Baldovini amb la seva muller, i per ells començava, després, aquest Ordre a propagar-se per Florència i altres llocs com Colònia (Alemanya) i a Oviedo (Espanya)... La institució primera d'aquest Terç Ordre és deguda als set Sants Fundadors”. Però el seu desenrotllament en ferm i en forma definitiva fou efecte de l'activitat de la gran Terciària Servita Santa Juliana de Falconieri, neboda de l'abans esmentat S. Aleix, i deixeble de S. Felip Benizi, car fou ella qui va preocupar-se de donar un reglament a la nova Institució, la qual floria ben aviat amb tota llei de virtuts, com ho proven les vides de les Beates Sobília Bencivenni de Sena, Il·luminada de Sabioneta, Inès Vanni, Isabel Vieri, Joana Soderini, etc.

REGLA DELS TERCIARIS SERVITES.—L'anem a ressenyar breument segons que apareix en el *Piccolo Manuale del Terz'Ordine Secolare dei Servi di Maria* (Roma, 1915), publicat pel famós teòleg dels nostres dies Rdm. P. Aleix M. Lépiciér, Prior General dels Servites. El seu contingut ens fa pensar en una veritable adaptació de la Regla que fins suara observaven els membres del Terç Ordre de Sant Domènec. Va ésser aprovada pel Papa Martí V en 1424, i últimament era modificada pel Papa Lleó XIII mitjançant Rescriptes de 16 de desembre de 1882 i 15 de desembre de 1883, a instància del Rdm. P. Mestre fra Francesc M. Testa, llavors General de l'Ordre. Conté disset capítols.

En el primer estatueix hom les condicions necessàries per a l'ingrés, això és, que els postulants siguin de bona fama i costums, ben fidels a la Seu Apostòlica i hagin arribat a l'edat de 14 anys. Els casats necessiten, encara, el consentiment del seu respectiu consort, llevat de casos excepcionals que judicarà el Consell o junta directiva de cada congregació.

Els capítols segon i tercer parlen, respectivament, de l'hàbit (escapulari negre i corretja interiors), i de l'any de noviciat i professió.

El quart es refereix a la perseverança en el Terç Ordre.

El quint regula la vida d'oració del Terciari Servita, ordenant un Parenostre per a abans i després de menjar, l'Ofici *parvo* de la Verge o bé dotze Parenostres tots els dies.

El capítol sisè es refereix a la recepció dels Sagraments; el setè al silenci i reverència que ha de servir hom en les Esglésies, i el vuitè al respecte que cal tenir als superiors jeràrquics seculars i regulars.

³ P. Eugenio Poletti, *Storia di S. Giuliana Falconieri*, p. 62 ss. (Firenze, 1903).

El capítol novè tracta dels dejunis (tres a l'any, o sigui, en les vigílies de la Mare de Déu dels Dolors, de la festa dels Set Sants Fundadors dels Servites (11 de febrer), i de Santa Juliana Falconieri, 18 de juny). "Aquells—afegeix—qui volguessin jejunar més o fer altres abstinències, o així mateix seguir la Regla primitiva, podran fer-ho amb el consentiment del Superior de la Congregació o també del propi Confessor".

El capítol desè ordena l'allunyament de tota vanitat mundana; l'onze regula la visita i cura dels Terciariis malalts; el dotzè els sufragis per als Germans difunts, i els cinc restants es refereixen, respectivament, a la correcció i expulsió dels Germans menys exemplars, reunions mensuals, abast obligatori de la Regla i penitències per les transgressions d'ella.

Suggestives són, cert, les cerimònies de la imposició de l'hàbit i de la professió ⁴, la fórmula de la qual és així:

"A honor i glòria de la SSma. Trinitat, Pare, Fill i Esperit Sant, de la Benaventurada sempre Verge Maria, dels set Sants Fundadors, de Sant Felip Benizi i de tots els Sants del Paradís, jo Germà... davant la vostra Paternitat molt Reverenda, representant del Rm. P. General de l'Ordre dels Servents de Maria, prometo voler viure d'ací endavant segons les Regles dels Germans i Germanes Terciariis del susdit Ordre fins a la mort."

A la Regla d'aquest Terç Ordre, el Rm. P. Lépicier ha tingut l'encert d'afegir unes bellíssimes màximes que donen tot l'esperit, i una orientació completa, de la vida del Terciari Servita. Són unes normes dictades per S. Felip Benizi a Santa Juliana Falconieri.

LA CONGREGACIÓ DELS TERCARIIS SERVITES, O DELS DOLORS, DE BARCELONA.—Aquesta Congregació—ben distinta de la Confraria del mateix títol, com ho és tot Terç Ordre de tota Confraria—ha funcionat sempre en la ben coneguda Capella dels Dolors de la Plaça del Bon-succés d'aquesta ciutat, i s'ha distingit per un esperit de pietat i una perseverança tan remarcables en el culte de la Verge que, ja de temps antic, venia honorant-la amb un alt grau de fervor.

En efecte, havem vist abans que la Regla del Terç Ordre estatua la reunió dels Terciariis una vegada al mes. Ara bé: en l'obra *El Congregante y siervo perfecto de la Santísima Virgen de los Dolores, o sean Estatutos para el régimen de las Congregaciones de este título, Orden Tercera de Servitas*, publicada pel P. Llorenç Reymundínez, Di-

⁴ Hom les pot veure en el Manual abans citat o bé en el *Ceremoniale* publicat a Roma pel susdit P. Lépicier.

rector que fou de la Congregació de Barcelona, reimpresa en aquesta ciutat en 1785 i pels Hereus de la Vídua Pla en 1861, hom estatueix (cap. XVI) els dies que els Germans Terciaris s'havien d'aplegar a la Capella dels Dolors, o siguin els següents:

Tots els divendres de cada setmana (llevat de la Quaresma, que era els dissabtes), dues hores abans de pondre's el sol.

Tots els tèrcers diumenges per a assistir a la Comunió General (l'estiu a les 7, l'hivern a les 8) llevat d'aquells mesos en els quals tenia lloc alguna festa principal. (Cap d'any, Diumenge de carnestoltes, Festa dels Dolors, les dues Pasqües, Assumpció i Immaculada).

El dia que assenyalés el P. Corrector—després del dia dels morts—per tal de resar l'Ofici de Difunts i assistir a l'aniversari per als Terciaris passats d'aquesta vida.

I, finalment, aquells altres dies que hom celebrava aniversari per a algun Germà difunt.

En les de cada divendres, després de mitja hora o un quart com a mínimum de lectura espiritual, el P. Corrector anava cap al presbiteri de la Capella i després d'agenollar-se i besar a terra, prenia el salpasseu de mans del Germà Sagristà i deia en llatí i amb veu clara i compassiva:

“La Passió de nostre Senyor Jesucrist i la compassió de la Verge Maria siguin en el cor i en el cos nostre.”

Seguia després un llarg enfilall de deprecacions en què alternava el sacerdot amb el poble fins al punt en què deia el primer: “Segons la munió de les meves dolors en el meu cor”, i responien els Germans: “Els teus conhortos alegraren la meua ànima”. En arribar ací, hom exposava el Santíssim, seguia el *Confiteor* dit per tots postrats en terra amb quelques deprecacions annexes i a continuació hom recitava a dos cors l'himne *Veni Sancte Spiritus* seguit d'altres pregàries. Immediatament el P. Corrector deia aquestes paraules:

“Ací ens ha aplegat la Verge Santíssima, nostra Mare, Germans caríssims, no solament perquè ens compadim de les seves crudels dolors, més per a meditar el que Jesucrist ens ensenya i diu en el present Evangelí per tal que traïem el fruit espiritual que necessitem per a bé de les nostres ànimes i glòria de la seva Divina Majestat.”

A continuació hom llegia un punt de meditació que era de l'Evangelí del diumenge antecedent (o, en la Quaresma, de la Passió), i finida la lectura s'aixecaven dos Germans designats pel porter, els quals anaven al peu de l'altar, posant-se l'un a la banda de l'Epístola amb un Crucifix a una mà i a l'altra un ciri encès; i l'altre Germà a la banda

de l'Evangeli amb un crani a les mans, i així estaven, cara a cara, tot el temps de l'oració, finida la qual el P. Corrector feia una plàtica sobre l'Evangeli del dia. Seguia després la recitació de la *Corona dels Dolors*, i, de seguida, apagades les llums, deia el P. Corrector:

"La Passió de nostre Senyor Jesucrist i la Compassió de la Verge Maria siguin en el cor i en el cos nostre."

Alternant el P. Corrector amb els altres assistents, hom resava llavors el *Stabat*, al qual seguia el *Miserere*, i durant aquest temps tenia lloc la disciplina els dies prèviament fixats. Hom recitava després un veritable enfilall d'oracions per a diversos fins, es feia lectura del punt de meditació per al divendres següent, i els assistents prenién comiat de la Verge mitjançant tres solemnes postracions i la benedicció del P. Corrector.

Seguim ara el manual esmentat, el qual, en parlar de la Comunió general de cada terç diumenge, ens ofereix un quadro ben colpidor de l'antiga vida de la Congregació dels Dolors:

"Els dies de Comunió hom celebrarà dues misses amb música; durant la primera, abans de combregar, farà el celebrant una breu i fervent plàtica, i finida aquesta, tots es demanaran perdó, començant pel major, dient: *Germans: si en quelcom us he ofès, prec que em perdoneu per amor a Déu.*

"Això fet, es posaran en dues fileres, i de dos en dos aniran a combregar amb els ciris a les mans, fent tres genuflexions i combregaran... Els ajudants de sagristans, després de la consagració, distribuïran els ciris, que no seran encesos fins a mitja plàtica. Al temps de la Comunió els sagristans es posaran l'un a la banda de l'Evangeli i l'altre a la banda de l'Epístola, en la grada del presbiteri, cara a cara, tenint una tovallola estesa per si de cas caigués alguna partícula, i llurs ajudants es posaran una mica més avall al costat de dits sagristans amb sengles vasos d'aigua per al qui en volgués beure després de combregar i tovallols de lli blanc per a eixugar-se els llavis. Hi haurà, així mateix, altres dos sagristans per a recollir els ciris d'aquells qui hagin combregat. En finir la primera missa hom passarà a recollir almoines amb les baces, i en la segona tots donaran gràcies a Déu."

Passem ara a tractar del Terç Ordre de la Mare de Déu de la Mercè, tan gloriós i nostre com generalment desconegut entre nosaltres.

PERE MR. BORDOY-TORRENTS

(Continuarà.)

L'ART I LA MORAL *

Entre cristians, que no ho siguin solament de nom, sembla que no ha d'haver-hi qüestió ni dubte de cap mena sobre les relacions entre l'Art i la Moral. La frase tan justa que Mn. Frederic Clascar deia de l'Ilm. Dr. Torras "que era bisbe vint-i-quatre hores cada dia", hauria de poder ésser aplicada a tot cristià de veres. L'art cristià ha d'ésser-ho en tot i sempre.

—I doncs, aleshores anirà sempre travat!—Travat, no: dirigit. *El manament és una llanterna; la llei, llum*, segons la bella frase del capítol sisè del llibre dels Proverbis.

L'artista verament cristià podrà ésser impunement atrevit, perquè *ubi Spiritus Dei, ibi libertas*; sabrà i podrà conciliar l'amor i l'ordre, la vida i la llei, la llibertat i l'obediència, com diu un divulgador i panegirista d'Ernest Hello, i tal com Hello feia.

L'art no ha de poder expressar-ho tot? Sí; ja és vella la dita *Pictoribus atque poetis quidlibet audendi semper fuit aequa potestas*. Mes als límits que el bon sentit indicava per boca d'Horaci, cal afegir-hi els que li imposaran la pròpia dignitat i consciència, si és artista i cristià, i, per consegüent, més finament dotat que els altres del sentit de la responsabilitat.

Dir-ho tot, pintar-ho tot, escriure-ho tot sense aquestes limitacions essencials, no és ni serà mai progrés, ni perfecció, ni goig de la vida. Un vell Doctor de l'Església, avui massa oblidat, Sant Pere Crisòleg—gran predicador i bisbe de Ravenna quan era la cort imperial d'Occident, en temps de Gala Plàcidia—clamava en un dels seus sermons: *Vita non nosse, felicitatis est; nosse, periculi*. La ignorància del vici és una felicitat; el coneixement, un perill.

L'art mereix el qualificatiu que li dona el Dant Alighieri a Dio quasi è nipote, néta de Déu quasi és l'art vostra—*Infer.*, XI, 103—quan s'esforça a revelar la bellesa divinal reflectida en totes les creatures—del

* Enquesta. Veuu LA PARAULA CRISTIANA, fascicles de febrer, març, abril 1927.

més alt serafí al gra d'arena perdut en una platja solitària—car totes entranyen o imatge o vestigi del Creador. Si en té de camp per córrer i d'immensitats per a esplaïar-se!...

Sant Joan de la Creu, el nou Doctor de l'Església, ho cantava en un diàleg sublim del seu *Cántico espiritual*.

O bosques y espesuras
plantados por la mano del Amado,
o prado de verduras
de flores esmaltado,
decid si por vosotros ha pasado.

—Mil gracias derramando
pasó por esos sotos con presura,
y yéndolos mirando
con sola su figura
vestidos los dejó de su hermosura.

(Caldria copiar la declaració d'aquestes estrofes líriques per tal de ben entendre la significació mística de cada vers i de cada paraula.)

D'aquesta bellesa ha d'ésser revelador l'artista, mes abans, naturalment, ha de cercar-la i capir-la. I per això cal purificar l'esperit. Benaurats els artistes nets de cor: ells veuran Déu en totes les coses i totes les coses en Déu.

Si l'art no és una ascensió, no passarà d'un entreteniment inútil, quan no sigui factor de decadència espiritual o mestre d'ignominies. No n'és un índex ben dolorós que s'hagi de legislar, com ara fa l'Alemanya, per a oposar una resclosa a la inundació de la pornografia; o que, com a Itàlia, s'hagi de tenir constituïda la *Pubblica Sicurezza* en defensa de l'honestedat pública? I no parlem dels Estats Units, ni d'altres indrets tant o més contaminats.

Es evident que l'habilitat tècnica pot prescindir de la disposició moral de l'artista; mes la tècnica—sempre molt estimable—no és tot l'art; li cal la flama viva de la inspiració. I bé: posada l'Encarnació del Verb, amb totes les conseqüències—i una d'elles la Reialesa de Jesucrist, si ha d'ésser efectiva, i no una festa més del calendari—, voldrem que la inspiració artística no senti de prop ni de lluny les influències de Betlem i del Calvari? Nosaltres pendriem que les sentís ben de prop i amb la major intensitat i eficàcia, no per a fer obra precisament religiosa, sinó per a no fer-la pertorbadora.

Xavier de Burgos, que segurament no era pas escrupolós, deixà sense traduir—ell que ho feia admirablement—algunes peces d'Horaci. Ho tenim per un bell encert, per una vertadera elegància, com hauríem

tingut també per encertadíssim i elegantíssim que fos deixada sense traducció (més bé encara, en total oblit) alguna peça llatina de les popularitzades per la *Fundació Bernat Metge*.

—Es que s'haurien de fer les edicions i versions *ad usum Delphini*? —L'ànima del jovincel més humil de la nostra terra, val tant com l'ànima de qualsevol Delfi. El P. Guillem Faber, a qui ningú no negarà gust exquisit i amor filial envers Anglaterra, maleïa la memòria d'un dels seus poetes més grans i deia que per a res necessitava d'ell la seva pàtria. Amb molt més motiu caldria sostenir aqueix criteri de justa severitat tractant-se de poetes gentils i de segon o tercer ordre. I ni que siguin de casa i de primer ordre. Amb tota mena d'artistes que abusin dels seus talents o els sacrificuin a prejudicis i odis sectaris, sens negar els mèrits que d'altra banda puguin ostentar, cal tenir la valentia de Contardo Ferrini, qualificant de *stupido cinismo* el de Carducci quan nomenava Jesús *el semitico Nume*, *Cruciato martire crucia gli altri*.

En casos consemblants s'imposa la llei dictada amb paraules de foc per l'Apòstol: "Si algú no ama Nostre Senyor Jesucrist, sia anatema".

El Cardenal Mercier no era gens esveradís; i doncs, en el *Congrés Litúrgic* de Malines, del 1924, l'última gran assemblea que presidiria, s'exclamà: "El món que treballem és dolent, molt dolent. Les potestats infernals són desfermades: sembla que davallen als abismes i claveguera del paganisme". Aquesta davallada funesta l'aturaríem encara si tots els literats—i en les degudes proporcions els altres artistes—s'aplicaven unes paraules que ens plau de transcriure de l'article de Fermi Van den Bosch, publicat suara damunt *La Revue catholique des idées et des faits* discorrent sobre el llibre *Quand Dieu parle*, de Leopold Levame—un deixeble de Léon Bloy—: "eliminar de llur organisme espiritual els sofismes filosòfics, els sentimentalismes romàntics i els narcisismes literaris". I, feta aquesta purificació prèvia, procurar adquirir cada dia més "el sentit de la seriositat de la vida i dels deures que ella crea en l'ordre intel·lectual; instintiva repugnància envers els jocs vans i brillants del ciletantisme, i la preocupació inflexible de mantenir una correspondència íntima i permanent entre la Veritat i la Bellesa".

Es tot un programa de moral literària i artística, i ben segur consent obres que no vagin precisament dedicades a monges o a col·legiales, ni mereixin aquella nota despectiva de Mons. Mermillod, *literatura de Mes de Maria*.

Encara tot el programa pot reduir-se a la fórmula feliç i profunda d'Ernest Hello, quan diu que l'home (i, a *fortiori*, l'artista) deu:

*Vivre dans la vérité,
Penser comme il vit,
Et parler comme il pense*¹.

Qui més hi sàpiga, que més hi digui.

M. SERRA ESTURÍ, pvre.

¹ Faria un bé immens al nostre jovent afectat a les belles arts i a les bones lletres la lectura reflexiva dels llibres de l'E. Hello. Ha tingut traductors dignes d'ell: Maragall i Miquel S. Oliver. La quintaessència de tots els seus treballs l'ha donada Joseph Serre, el divulgador i panegirista alludit de bon principi, en l'obra titulada: *Ernest Hello. L'Homme. Le Penseur. L'Ecrivain* (Editions du "Mois"). Paris, 5, Rue Bayard, VIII.

LES BELLES LLETRES

CONTES DE FREDERIC MISTRAL

SOTA el títol de Proso d'Armana ¹ ha sortit un aplec de contades de Frederic Mistral gairebé totes recollides d'aquells Almanacs que ell elogia en les seves memòries. Primer orgue del Felibrige, la col·lecció de l'Armana provençau en conté tota la història. Era el llibre, a més, que tenia entrada a les llars de Provença. "L'Almanac provençal, diu el poeta, ben vist per la pagesia, assaborit pels patriotes, estimat dels homes de lletres, cercat dels artistes, guanyà de seguida la favor del públic, i el seu tiratge, de cinc cents exemplars que el primer any tenia, pujà de seguida a mil dos cents, a tres mil, a set mil, a deu mil---que és la xifra mitjana de quinze o vint anys ha, i que essent un llibre de família i de vetllada representa gairebé tenir cinquanta mil lectors. No és de dir l'afecte, l'amor propi i la cura que Roumaniho i jo, els quaranta anys primers, havíem posat seguit seguit en aqueix llibret. I sense parlar ací de les innombrables poesies que s'hi han publicat ni de les cròniques on hi ha, es pot dir, tota la història felibresa, la munió de contes, de llegendes, de contalles, de facècies i de ralleries, tot collit al terror, que hi aplegàrem, fan d'aquella obra una col·lecció única. Hi trobareu tota la tradició, tota la plaserteries, tota l'agudesca del poble; i el poble provençal podria desaparèixer, i el seu aire i la seva gràcia es retrobarien a l'Almanac dels felibres. Roumaniho ha publicat, en un volum a part (Li conte provençau e li carcareleto) la flor dels contes i de les plaserteries que havia desgranat abundantament dins l'almanac popular. Jo també ho podria fer." Però de moment En Mistral s'acontentà d'inserir-ne una tria a les seves Memòries.

Aquí traduïm pels lectors de LA PARAULA CRISTIANA alguna d'aquelles proses.

L'HOMME POPULAR

El Batlle de Gigunyà m'havia convidat, l'any passat, a la festa del seu poble. Havíem estat, set anys seguits, a les escoles d'Avinyó, companys de taula d'escriure; però d'aleshores ençà no ens havíem vist mai més.

¹ *Proso d'Armana* per Frederic Mistral, amb la versió francesa de Pèire Devoluy. - Paris, Bernard Grasset, 1926.

—Gràcies a Déu!, exclamà encara no em veié; tu sempre el mateix: fresc com un barb, polit com un argent, dret com una quilla... T'haguera conegut entre mil.

—Sí, sempre só el mateix, responguí-li; només que la vista ja curteja una mica, els polços riuen, el cabell blanqueja, i quan els cims són blancs a les valls no hi ha calda.

—Ah, ves!, em féu, el bou vell llaura dret, i no és vell qui vol... Anem a dinar.

Ja sabeu com es menja a les festes de poble, i a ca En Lassany us dic que no hi fa fred. Hi hagué un dinar que es feia dir de vós: petxines de cranc, truites de la Sorga, només que menges fines i vi de marca: la copeta de mig dinar, licors de tota mena i, per servir-nos a taula, una noieta de vint anys... No us dic res més.

Quan som a la collació sentim un *vum vum! vum vum!*... Era el tamborí. El jovent del poble venia, com és costum, a tocar l'albada al batlle.

—Obre la porta Francesqueta! cridà En Lassany, ves a cercar el tortell i renta gots!

Mentrestant la cobla sonava. Quan hagueren finit, els Pabordes del jovent, amb un brotet al gec, entraren a la sala amb els tamboriners, amb el nunci de la vila, duent els premis dels jocs, amb els farandolers, i després totes les noies.

Els gots s'ompliren de bon vi d'Alacant, tots els festejadors tallaren, d'un a un, un bocí de tortell, trincaren en barreja a la salut del senyor Batlle, i aleshores el senyor Batlle, quan hagueren begut i bromejat un moment, els digué:

—Fills meus, balleu tant que vulgueu; divertiu-vos tant que pugueu; tingueu sempre polidesa amb els de fora; i, llevat de disputar-vos, de tot teniu permís.

—Visca el senyor Lassany! cridà el jovent. I de seguida sortiren i començà la farandola. Quan tots foren a fora, jo diguí a En Lassany:

—Quant de temps ha que ets batlle del poble?

—Fa uns cinquanta anys, em digué.

—De bo de bo, cinquanta anys?

—Sí, sí, cinquanta anys. He vistos passar onze governs, i no crec pas morir-me, si Déu vol, sense enterrar-ne encara mitja dotzena més.

—Però com ho has fet per salvar la vara entre el xipolleig i les revolucions?

—Oh, caríssim, és el secret de l'ametlló. El poble, el bon poble no vol sinó veure's guiat. Només que, per a això, no tothom serviria. N'hi ha qui diuen: se l'ha de fer anar dret. N'hi ha qui diuen: cal ésser-hi indulgent. I jo, sabeu què dic? Se l'ha de menar alegrement. Mira els pastors: els bons pastors, no són pas aquells qui sempre tenen el bastó enlaire, ni aquells qui s'ajeuen sota un saule i s'adormen a un marge. Els bons pastors són aquells qui caminen a poc a poc davant de la ramada sonant el flabiol. L'ovella, qui es sent lliure i ho és efectivament, pastura l'herbei i els llacson, i després que té el ventre ple i que ve l'hora del retorn, el pastor amb el seu flabiol sona la retirada, i la ramada contenta

s'encamina a la cleda. I jo ho faig així: toco el flabiol i la meva ramada va seguint.

—Toques el flabiol! Això fa de bon dir... Perquè també a la teva batllia n'hi deu haver de blancs i de negres, de toçuts i de taujans com a tot arreu. I quan ve que cal elegir diputat, per exemple, com ho fas?

—Com ho faig? Oh, deixo fer... Parquè dir als blancs: "Voteu per la República" seria perdre els bous i les esquelles; i dir als vermells: "Voteu per Enric quint", seria xiular quan l'ase no vol beure.

—Però, i els indecisos, aquells qui no tenen opinió, els pobres innocents, tota aquella gent que es doblega segons el vent d'on bufa?

—Aquells? Quan algun cop a la barberia em demanen parer: Vès!, els dic, En Pau no val més que En Pere. Si voteu En Pau, aqueix estiu tindreu puces; vi voteu En Pere, tindreu puces aqueix estiu. Per Gigunyà, què us diré? Val més una bona pluja que no les promeses que us facin els candidats. Ah! seria diferent si nomenàvem gent del mateix poble; mentre no ho feu així, com es fa a Suècia i com es fa a Dinamarca, mai no tindreu qui us representi bé. Els advocats, els metges, els periodistes, els burgesots de tota mena que envieu allà dalt no volen sinó una cosa: estar-se a París tant com puguin per munyir la vaca... Se'n riuen de Gigunyà! Però, si com us dic, hi enviéssiu gent de pagesia, pensarien en l'estalvi, minvariën els grans càrrecs, mai no farien guerra, obririen canals, abolirien els Drets-Reunits i aviat enllestirien els afers per venir abans de la sega... I que hi hagi a França més de vint milions de terrassans, i que no s'avinguin a enviar-ne tres cents per representar la terra! Què hi perdrieu a provar-ho? Ja seria cas que fessin més de mal que fan els altres!— I tots em responen:—Aquest senyor Lassany tot fent burles, què hi va que té raó?

—Però, tornem-hi, vaig dir-li. Tu personalment, tu Lassany, com ho has fet per sostenir a Gigunyà la teva popularitat i la teva autoritat tota una cinquantena?

—Això no costa gaire. Té: llevem-nos de taula, que anirem a pendre l'aire, i quan hagi fet amb mi un o dos tombs per Gigunyà en sabràs tant com en sé jo.

I ens alçàrem de taula, encenguérem una cigarreta i anàrem a veure els jocs.

Com sortíem, pel camí hi havia un partit de botxes. Un tirador tocà bé.

—Manoi quina sort! cridà En Lassany. D'això se'n diu tirar! Us felicito, Jan Glauda! N'he vistes de partides, però et dic que mai no havia vist una jugada com aqueixa. Ets un famós tirador!

I partírem. Al cap de poca estona trobem dues noies qui anaven a passejar.

—Mira'm això, digué En Lassany en veu alta, si no semblen dues reines! Quin aire! quina finor de carones! I aqueixes arracades d'última moda!... Això és la flor de Gigunyà!

Les dues jovenetes es giraren i ens van saludar enriolades.

A la Plaça tot passant vora d'un vell qui seia davant la porta:

—I bé, Guintran, va dir-li el senyor Batlle, aquest any lluitem per home o per mig home? ².

—Ah! va fer En Guintran, ja no lluitem per res.

—No us recordeu, Guintran, d'aquella vegada que vingueren al prat en Meisunié, En Quequí, En Rabaçó: els tres lluitadors més valents de la Provença, i que tots els vau tombar d'esquena?

—No volem que me'n recordi? digué el vell lluitador encenent-se-li el rostre. Era l'any en què es prengué la ciutadella d'Anvers, hi havia cent escuts de premi i un moltó pels mig-homes. El prefecte d'Avinyó m'estrenyí la mà. La gent de Bedarrida es cuidaren de batre's amb la de Curtesó: qui estava per mi, qui contra... Ah, quin temps! No com ara que si lluito, més val no parlar-ne; sóc més vell que ningú... I altrament ells amb ells prou s'entenen.

Li donàrem la mà i seguírem caminant. Tot d'una, vet aquí el senyor Rector qui sortia de l'església.

—Bon dia, senyors!

—Bon dia!... Ah, senyor Rector, digué En Lassany, ara que el veig le de dir-li: aqueix matí, a missa, pensava que la nostra església tanmateix és massa xica... sobre tot per als dies de festa... No creu que hauríem de pensar d'engrandir-la?

—Sí, senyor Batlle, penso ben bé com vós. Si els dies de cerimònia no ens hi podem moure...

—Senyor Rector, me n'ocuparé: a la primera reunió del Muncipi ho proposaré, passarà a estudi, i si la Prefectura ens vol afavorir...

—Senyor Batlle, n'estic contentíssim, i no sé com donar-vos-en gràcies.

Un moment després ensopeguem un jove amb la brusa a l'espatlla que feia cap al cafè:

—Tant-se-val! en Lassany va dir-li, no se't veu gaire moix, no. Diuen que n'hi has ventat alguna a aquell murriet qui rondava la Malemeta per treure't de cassola...

—I no he fet bé, senyor Batlle?

—Bé, bé, Jepet! no et deixis pas menjar la teva sopa... Només que un altre cop, vaja! no piquis tant!

—Ja! diguí al meu amic, ja començo d'entendre-ho. Tu ensabones.

—Encara espera un xic, em digué.

Eixint de la muralla veiem venir una ramada que prenia tot el camí.

—Només que amb el so de les esquelles he dit:—Deu ésser En Jordi—. I no m'he pas errat. Quina bella ramada d'ovelles! i quins anyells més bonics! Però què els dones? No donaries pas per poc.

—Ja ho crec que no, replicà En Jordi. Les compri a la Fira-Freda aqueix hivern: quasi totes han tingut anyell, i estic que han de tornar-hi.

—No solament hi tornaran: un bestiar com aqueix és per tenir-te besonada...

—Déu us escolti, senyor Lassany!

² *Miech-home*, terme de lluitadors. Volen dir els adolescents.

Tot just finíem de parlar amb el pastor i veiem venir, balim balam, un carreter qui es deia Sabató.

—Què hi ha, Sabató? digué En Lassany. Potser no ho creguis: eres a mitja llegua lluny i he endevinat el teu cop de fuet.

—Va de bo, senyor Lassany?

—No hi ha sinó tu per fer petar el fuet d'aquella manera.

Aleshores En Sabató, per fer-nos-ho veure, venta un cop de fuet que ens eixordà.

A l'últim, tot caminant arribem fins a una vella que anava collint xicoires de llarg a llarg de les regues.

—Ai, tu ets la Berenguera? li digué En Lassany. Doncs mira que de darrera, amb aqueix mocador de pit vermell, et prenía per la Tere-sona, la jove de ca'l Caixat: t'hi retires.

—Jo? Què diu aqueix senyor Lassany! Penseu que estic a la setan-tena.

—Va! de darrera, si us podieu veure, no mostreu pas misèria, i es veremaria amb un cabaç pitjor.

—Aqueix senyor Lassany no fa sinó bromejar, deia la vella morint-se de riure.

Després, girant-se cap a mi, la comare féu:

—Veieu? senyor, no és pas per dir-ho, però com el senyor Lassany no n'hi ha gaires... Es fa amb tothom. Si veiéssiu! parlaria amb el darrer del poble, amb un infantó! Però també fa cinquanta anys que és Batlle de Gigunyà—i ho serà tota la vida.

—I bé, amic, En Lassany em féu: ja veus que no t'ho he de dir... tots estimen el bon senyor, tots estimen els compliments i a tots agraden les bones maneres. Sigui amb les dones, sigui amb els reis, sigui amb el poble, qui vol governar ha d'agradar.

I vet ací el secret del Batlle de Gigunyà.

ELS ALISCAMPS

Cap a llevant d'Arles, on avui hi ha els tallers de la ferrovia, abans hi havia una coma que en deien els Aliscamps. Era el cementiri d'Arles. I d'ençà que Arles era Arles enterraven els morts aquí.

D'aquest gran cementiri es parlava per tot el món, puix, segons deien els vells arlatencs, Nostre Senyor mateix el vingué a beneir. En temps que Sant Trofim hi era bisbe, diuen que envià a dir a tots els bisbes de Provença i de Gàllia, de venir a beneir amb ell els Aliscamps. Quan els bisbes foren aplegats, ningú d'ells no volia, per esperit d'humilitat, fer la cerimònia ni espargir l'aigua-beneita. I aleshores Jesucrist aparegué en persona i, de genolls, mentre en l'aire s'oïen cantúries d'àngels, ell mateix beneí el cementiri dels cristians... i on el bon Déu, diuen, s'agenollà, la roca romangué marcada, i s'hi bastí més tard una capella que anomenaven, quan hi era, la capella de la Genollada.

De capelles i d'esglésies n'hi havia, aquí als Aliscamps, tal vegada trenta. De monuments de tota mena, tombes, sepulcres, mausoleus, cenotafis, vasos de pedra o de marbre plens de gravadures i ciselladures, n'hi havia mils i milers, talment que el Dant, en el seu *Infern* en parla com d'una cosa prodigiosa:

*Si come ad Arli ove Rodano stagna...
fanno i sepolcri tutto il loco varo...*

I l'Ariost diu com ell en el seu *Roland furios*:

*Presso ad Arli, ove Rodano stagna,
piena di sepolture è la campagna.*

El trobador Ramon Feraud, aquell qui escriví la vida de Sant Honorat, ens diu que el sant bisbe, un dia de guerra civil, aplegà els arlatencs en aquell clos famós i els féu abraçar a les tombes de llurs pares:

*Als vases d'Aliscamps
aquí se fei l'acamps.*

Doncs, els morts s'atapaïren en aquell cementiri dos mil anys seguits, els morts més il·lustres, els reis, els arquebisbes, els grans barons, els cònsols, no solament de terra d'Arles, sinó de tot el Migdia, i sobretot de la ribera del Roine. Tots aquells qui podien volien ésser enterrats en aquella santa terra, on eren sepultats innumbrables sants i santes, on Nostre Senyor s'havia agenollat i on, de nit s'oïen cantúries d'àngels. Fins es creia que el diable no tenia poder sobre els cossos dels Aliscamps.

També les viles de la ribera del Roine tenien per costum de deixar damunt del riu el mort que es volia que fos enterrat als Aliscamps; i posaven damunt de la caixa la moneda per l'enterrament, que anomenaven *el dret mortuori*; i les caixes de morts devallaven cap a Arles al fil de l'aigua... Quan els mariners del Roine veien passar sobre l'aigua una d'aquelles caixes, feien el senyal de la creu i deien devotament un *Requiescant in pace*. I les caixes de morts arribaven sempre sense impediment.

Només una vegada... Veus ací el què conta el gran mariscal d'Arles, Gervasi de Tilbury, qui afirma haver-ho vist:

Era a Bell-Caire, els dies de les fires. Uns minyons mariners havien vist una caixa que davallava així, i vingueren a aturar-la per pendre la moneda que portava a sobre, i anar-se a divertir. Però, qui ho havia de dir! la caixa de mort no volgué, de cap manera, seguir més avant. Prou l'empenyien al corrent: no feia sinó voltes, sempre al mateix indret, com en un remolí, sense voler-se'n moure. La justícia, a l'últim, descobrí la malifeta, puní severament els llibertins, i féu tornar a posar sobre la caixa de mort la moneda del dret mortuori. I tot seguit que el diner fou sobre del taüt, prenent ell mateix el fil de l'aigua, el mort

lliscà tranquil·lament a la deriva, i arribà a Arles, a la vista del poble qui l'esperava al port i cridava miracle i dava gràcies a Déu.

Però el temps tot ho arrasa. D'aquells Aliscamps que els nostres avis veneraven, anomenats arreu per ses llegendes i misteris, d'aquells Aliscamps d'on l'Emperador Constantí havia vist lluir al cel la santa creu amb aquelles paraules: *Per aquest signe venceràs!*, d'aquells Aliscamps on Guillem del Nas-curt, el famós comte d'Orange, en una batalla horrible, havia desfet els sarraïns, d'aquelles catacombres on eren vinguts a jaure el paladí Roland amb els seus companys de guerra, d'aquella vasta necròpolis on pomposament tantes generacions havien acumulat les seves glòries i els seus ossos, avui no en resta sinó una mica de pols, una gran estesa de ruïnes, allà baix, sota les muralles d'Arles!

Quan aneu a Arles, endinseu-vos, si teniu lleure, dins un corriol enfonsat que és a davant de les Llisses. Davallareu a poc a poc entre dues files de pollancres; després, tot d'una, us trobareu en un camí tot estrany entre dues llargues rengleres de tombes amb les cobertores badant; veureu de lluny en lluny algunes velles capelletes (aquella dels Pourcelet, entre elles, amb aquella del Duel), després les tombes dels cònsols d'Arles qui moriren de la pesta per llur altruisme, i en fi, al capdavant, l'església antiga i mig enrunada de Sant Honorat. Això és tot el què resta, ai llas! dels Aliscamps, *Elysii Campi*, el reialme de les Ombres del paganisme antic, el lloc del sant repòs del vell cristianisme, això és tot el què resta! amb la melangia que ens estreny el cor de veure esvanir-se miserablement les memòries més sagrades, els monuments de tot un poble, i els vans esforços de l'home per defugir l'oblit.

FREDERIC MISTRAL

(trad. de J. M. Capdevila)

MAGI MORERA I GALICIA

Un moment de record i d'enyorança, esperant parlar amb més calma un dia del gran poeta que acaba de morir.

En Morera i Galicia se'ns representa amb aire senyoriuol, amb aquell bon humor i flameig d'esperit sota la dignitat dels cabells blancs. Sembla que encara ens conti els seus projectes de les versions de Shakespeare que el tenien absorbit i de què gairebé cada any ens oferia un fruit. Tenia un esperit sempre jove; era més jove que els joves. Percebia el moment literari i allò que hi calia, i es posava a la feina amb ardor de joventut i amb experiència de vell mestre; veïe que calia incorporar a la llengua les grans obres literàries, i traduï poemes, sonets i drames de Shakespeare amb una vigor i una frescor que era una meravella. I encara s'avençava, i proposava al jovent que es donés a recollir d'Itàlia tantes gràcies de

llengua i d'esperit fàcilment assimilables pel pròxim parentiu de raça i pels antecedents d'història literària.

En els seus escrits es veia de seguida l'amor que tenia a la seva llengua; bon artista de la paraula, vèieu que estava

delirós de la mel del bell parlar.

També era un delirós del bell sentir, de la pompa i de la ufanesa del gran viure, de la grandesa de la passió; i per tot això es complaïa amb les glòries del Renaixement. Però, bon patrici, tot ho inclinava a l'ennoïment del seu país. L'horta de Lleida, la cantà d'una manera inoblidable, com la ciutat amb l'alta Seu i el seu misteriós camí del cementiri. I a la gran capital anglesa, de què es recorda sinó de la seva Lleida humil?

Amic de LA PARAULA CRISTIANA, coneguèrem des del principi la valor del seus consells, i no ens podíem imaginar, en veure'l darrerament tan encès d'esperit i tan serè, que tan aviat haguéssim de demanar als nostres lectors un record de pietat per la seva ànima.

LLIBRES & REVISTES

ELS LLIBRES

En aquesta secció es faran recensions crítiques de totes les obres que ens siguin trameses en doble exemplar

P. EVARIST DE LA V. DEL CARME: *El nuevo Doctor de la Iglesia San Juan de la Cruz*. - Un vol. de 248 pp. (segona edició). La Hormiga de Oro, Barcelona. Preu, 2 ptes.

Amb motiu de celebrar-se enguany el segon Centenari de la canonització de Sant Joan de la Creu i alhora el nomenament de Doctor de l'Església que a favor del mateix Sant feia Pius XIè. el 24 d'agost de l'any passat, el Rev. P. Evarist de la Verge del Carme, Carmelita Descalc, ha volgut donar-nos a conèixer la figura del novell Doctor publicant una vida que n'oferís una visió ampla, viva i ben documentada. No cal pas dir que el filial afecte que l'autor professa al Sant, el substantiu estudi que ha fet de fonts absolutament autèntiques i una gran claredat en l'exposició, fan d'aquesta vida un element de primer ordre per a conèixer amb tota precisió les intimitats d'aquell Sant que en vàries avinenteses va poder veure executat cruament i llargament en la seva persona l'orientació espiritual que ell proclamava: *Patir i ésser menyspreat*. Es un volum suggestiu de debò, rublert de commovedores escenes i que es llegeix amb interès creixent.

VEN. P. JUAN DE JESÚS-MARIA: *Tratado de Oración*. - Un vol. de 210 pàgines. La Hormiga de Oro, Barcelona. Preu, 2 ptes.

Hom sabia que un dels primers càrrecs que va tenir Sant Joan de la Creu en la Reforma Carmelitana fou el de Mestre de novicis i que en aquesta avinentesa havia d'ensinistrar-los en la vida espiritual, sobretot, en el que a l'oració i altres punts inicials de la vida de l'esperit fa referència. Per la seva vida podia hom entreveure alguns punts importants de les seves ensenyances, com el relatiu a la contemplació adquirida, a causa dels seriosos contratemps que li va costar a Àvila. Però tots aquests detalls isolats no eren suficients per a reconstruir d'una manera sistemàtica l'ascètica del Sant i molt particularment el relatiu a l'estructura santjoanista de l'oració mental.

Ara bé: l'any 1915, el Rev. P. Florenci de l'Infant Jesús, ens feia saber des de les columnes de "El Monte Carmelo", de Burgos, que havia descobert a la Cúria generalícia dels Carmelites Descalços de Roma, un manuscrit titulat *Tratados de Oración*, degut no menys que a la ploma del Ven. Joan de Jesús Maria, deixeble de Sant Joan de la Creu i benamat de Santa Teresa, que acaba de publicar-se amb una introducció del P. Evarist de la V. del Carme. Dificil seria en una ràpida notâ bibliogràfica dir quelcom digne de l'alta i abundosa doctrina enclosa en aquest volum. N'hi haurà prou amb constatar que podria molt bé passar per obra personal de Sant Joan i que la seva doctrina—enclosa en capítols que, hi ha

moments, no semblen redactats per mà humana com, p. ex., els relatius a la *Digressió sobre l'amor i del principal mitjà per a la unió que és el Santíssim Sagrament*—és d'allò més apte i bell que coneixem per a menar de debò i en ferm les ànimes cap a Déu.—B.-T.

IL FASCISMO ITALIANO, per *Francesc Cambó*, traducció italiana de G. C., amb un prefaci de *F. Ciarlantini*. - Biblioteca di cultura politica, Milano.

Quan sortí aquest llibre en català, la nostra premsa no li donà la importància que tenia. No es discutiren les seves visions de la Itàlia política, ni les doctrines del llibre ni el programa amb què termina. Incomprensió, manca de llibertat, temor? Sigui el que sigui, però també s'hi mescla indubtablement una tara nostra, fàcil de remeiar: la distància que posem, entre generacions diverses, gairebé podria dir entre diverses promocions universitàries. I de la distància ve la incomprensió, i de la incomprensió ve la ruptura. I aquestes divisions estúpides fan estèril la meitat de l'obra col·lectiva. I la culpa és dels qui vénen i dels que hi eren, dels nous i dels vells. Avui, als ulls d'un jove de divuit o de vint anys, a la distància a què el veu, En Cambó és un vell de noranta anys inaccessible. I això que s'esdevé en la política s'esdevé igualment, per exemple, entre professors i alumnes.

En aquesta obra En Cambó es proposa de treure una lliçó del feixisme italià qui tant podria influir en el nostre país. D'on vé el feixisme? quina causa té? Aquest fenomen polític, qui no és local d'Itàlia, sinó que el veiem també a Rússia i Espanya, prové, segons l'autor, del descrèdit i de l'enviliment del parlamentarisme. En aquest llibre la impressió del viatger qui veu la Itàlia d'abans i de després del feixisme, és curiosa, no cal oblidar-la, però els vicis del parlamentarisme hi són més estudiats, més vistos de la vora, i la seva crítica s'estén de cap a cap del llibre i a la conclusió hi ha la recerca del remei. Conflictes entre els poders executiu i el legislatiu, entre autoritat i democràcia, tot són temes al volt del descrèdit del règim parlamentari. Però vora la qüestió de règim, hi ha una altra qüestió encara més viva, que l'autor no amaga, i que sembla el tema ideològic de les seves *Visions d'Orient*: hi ha les decepcions i les esperances dels pobles, els ideals i la cultura política. Hi hauria una manera de poder tenir un parlament que no fos una ficció nociva: seria educar el poble. En els països llatins, no havent-hi el poble políticament educat, l'han fingit, i la sobirania popular no ha estat sinó un mite de seguida grotesc; ha estat un règim d'imitació, que ha prescindit de la vida, i ha vingut el descrèdit i l'enfonsament: davant d'un perill greu, davant d'un conflicte no ha tingut vigoria, i no era difícil que caigués. A més hi havia un conflicte seguit entre el poder executiu i els parlaments, els quals alhora que impediien a aquest una labor seriosa, li treien tota força amb una crítica pública, infadigable i sovint injusta. El bé de la comunitat s'oblidava per no pensar més que en el poder. I el sistema tornava estèril qualsevol obra de govern.

En el darrer capítol dóna una solució que és un programa polític. El cap del poder executiu i el poder legislatiu, que siguin d'elecció popular com ho són als Estats Units o a l'Argentina. El president nomena els seus secretaris o ministres, i amb tota responsabilitat i independència treballa vora el Parlament, el qual dóna el *placet* a les lleis del President, i només després d'una triple revocació la llei pro-

jectada no és considerada com a caiguda. El Parlament es renova només en part, i així no s'estroneja la correntia que forma, a l'últim, una tradició política. Els canvis d'opinió pública penetren així en el Parlament i en el poder executiu, però no d'un sol cop desorientador. I aquesta adaptació del govern i la opinió del poble evitaria les explosions revolucionàries de l'opinió violentada quan és reclosa, com també la ineficàcia del parlament, la qual facilita dictadures de tota mena. Els dos poders, elegits pel poble, no poden tenir sospites l'un de l'altre. I "ni el President pot dissoldre les Corts ni el Parlament pot provocar una crisi del poder executiu: el poble nomena ambdós poders, són mandatàries amb un terme, i fins arribar al terme, el mandat és irrevocable".

Però al llibre d'En Cambó manca una segona part encara més important que la primera. Aquella educació del poble, aquells ideals i esperances que cal infondre-li no són indiferents; l'autor hauria d'escriure un altre llibre fent-ne un estudi. La feblesa del feixisme italià és que té aquells ideals errats o bé incomplets; i per això, quan usa de la violència, no sap posar-hi mida perquè no té un ideal superior que la hi posi; quan exalta la nació no té mida, i sacrifica l'individu a una abstracció que en diuen Itàlia, però que si li llevéssim el vel en podríem dir Feixisme o Mussolini. Aquella franquesa de Mussolini de valer-se de la força, la perd així que la disfressa d'ideologia. I sense ideologia no pot haver-hi més ideal que la força per la força; això implica el triomf d'un més fort, i la desfeta i la caiguda del país al desordre caòtic. I aquesta mena de temporalitat és impolítica. Tot partit polític amb bon sentit ha de tenir un ideal i procurar que aquest ideal perduri més que el mateix partit i els seus homes.

La justificació de Mussolini és incompleta, potser volgudament. El qui governa pot rectificar en mil qüestions discutibles; no pot rectificar en qualsevulla; els homes poden canviar d'opinió sobre la forma de govern; no poden canviar de moral segons les circumstàncies. I de l'home d'acció però sense ideologia, que en lloc de servir les seves idees, fa servir les idees per les conveniències del seu poder, n'hauríem de dir un home immoral. Aleshores és quasi indiferent que ell fes assassinar Matteotti o que fos un seu amic. La política no ha de dictar l'ètica dels pobles, perquè està per sota de l'ètica; però ha de seguir l'ètica justament perquè està per sota de l'ètica.

Calia endinsar-se en les qüestions d'ètica política; al cap i a l'últim, com es deriva bé del llibre d'En Cambó, totes les formes polítiques són estèrils i falsejades si no hi ha un poble moral, uns ciutadans de debò, que les tornin útils i bones. I en un lloc on hi hagi divergència en qüestions ètiques o religioses, porteu-hi el programa de formes polítiques més previsor: en pendre la forma concreta de partit, amb homes concrets que en siguin els partidaris, només aplegarà aquella gent qui, per damunt de les formes polítiques, coincideixen en un mateix ideari religiós o bé moral. El polític no és qui ha d'ensenyar la moral, però de fet es troba amb homes que tenen una moral, i que no poden negligir de veure el polític quina té.

Caldria (¿i no s'obtidria aplegant els escrits i parlaments massa dispersos d'En Cambó?) precisar quin ideal ha d'haver-hi, quina cultura política: si poden haver-n'hi un o molts, si n'hi ha un de millor, i quin és; quines coses cal donar a les circumstàncies, quines són de sempre, fins on domina l'acció, fins on la ideologia, fins on guia la teoria, fins on només la prudència, si totes les experiències ben acomplides són útils i desitjables, si no hi ha mals que es poden ben preveure i fóra millor evitar-los o aturar-ne el curs. És un extens qüestionari que el llibre

d'En Cambó quasi planteja, que el suscita a cada pàgina, i que ell mateix hauria de planejar distintament i resoldre'l.—J. M. CAPDEVILA.

IDEARI DEL DOCTOR SALVA I SALVANY, volum I, per Mossèn Joan Ugas, pòrtic del Doctor Lluís Carreras, pvre. Sabadell, 1927.

La *Biblioteca Sabadellenca* publicant aquest ideari del Doctor Sardà,—aplec ordenat de les seves pàgines millors i de més interès pels nostres dies,—vertit al català correctament i amb sentit viu de la llengua, ens torna present la figura del sacerdot sabadellenc, mig oblidada d'uns, i desconeguda de la majoria.

El primer volum de l'ideari conté: *Fonaments de la Religió i Defensa de la fe contra les errors*. Mossèn Ugas ha volgut que no veiéssim solament el Doctor Sardà polemista, agressiu, sinó la part positiva a què responia la seva escomesa. Potser l'obra que li donà màs anomenada era l'obra d'atac polític; l'obra que ha de romandre, en canvi, és l'obra positiva, d'exposició doctrinal, de quan volia persuadir suaument, amb la raó serena i enclmada. El pòrtic de l'*Ideari*, escrit pel Doctor Lluís Carreras, és una presentació molt bella i justa de l'autor. Calia, efectivament, al lector, presentar-li l'autor del llibre, per esvanir-li els prejudicis desfavorables que ens poguéssim tenir. Així per escriure aquest pòrtic calia conèixer l'autor íntimament. El doctor Lluís Carreras havia seguit de prop la seva obra; i l'havia prosseguit en la *Revista Popular*. La semblança que dona del seu amic és indispensable per la majoria dels lectors.

Els temps difícilíssims en què visqué el Doctor Sardà i Salvany emboiren la seva figura i ens dificulten de comprendre la seva obra. El doctor Sardà i Salvany era un home de lluita, i sota aquest aspecte, i potser massa exclusivament algun cop, veia totes les coses de la vida. Es escaient que en aquesta tria hi hagi aquell article *La lluita de la vida*, on va insistint amb una complaença que denuncia el temperament: La vida és una lluita. I així veia també la veritat; no li era la veritat que ha d'omplir una vida contemplativa; era-li veritat en lluita amb l'error, una veritat combativa, que vol reduir l'adversari, agressiva fins a l'aspror, fins a no semblar gaire caritativa. Com a home de lluita abomina de les actituds indecises o neutres. La "mitja religió", el nedar entre dues aigües, la imprecisió d'idees del lliberalisme, l'exasperen. Hi ha coses que els lliberals defensen, diu, i no són el liberalisme, no són aquell liberalisme que l'Església condemna; hi ha coses defensades per gent conservadora i que entren dins aquell liberalisme anticatòlic. Ell ho vol distingir, aclarir. Però l'enemic és tèrbol, l'error sempre es mescla de veritat i de bones paraules; i l'enemic no ho és en aquella part de raó que tingui, per petita que sigui, així, fins on la violència és justa, i quan és excessiva? A més, el doctor Sardà, lluitava per l'Església, i això li equilibrà el temperament, i del lluitador violent en féu l'home qui "portà l'eficàcia íntima i enorme de la seva penetració en l'esperit popular, qui creà veritables generacions de bons cristians"; la mateixa Església infongué dolcesa al seu esperit; i si ell volia reduir l'adversari amb la veritat inflexible i lògica, també veia que havia d'atraure els cors; entre les dues tendències ¿no sostingué una lluita íntima? L'Església vol que es digui la veritat, i vol una conducta íntegra, i alhora és indulgent i perdona. i vol que amem els enemics. I si bé el doctor Sardà era un home evangèlic, alguns amics seus de lluita, com retreu el Doctor Carreras, ens recorden alló que des-

prés digué Pius Xé : *Espanya és un país de molta fe i de poca caritat*. Els lectors, en canvi, veuran en aquest llibre aquell home qui, sense desdir la seva manera, sabé fer-la útil, aquell home humil i bo; els lectors hi veuran "no l'ardit polemisista i el lluitador aspre qui, en hores contingents de combat, llançava, sedent d'idealisme, dardells inflamats a l'enemic i cercava victòries generoses, però il·lusòries, sinó el veritable home dolç i cordial, que fou sempre el Doctor Sardà, el sacerdot humil i de salesiana simpatia, aquell gegant del cos, infant en l'esperit, qui en la seva faç diàfana i rosada reflectia la bonesa efusiva del cor, i, de tan acollidor, fins semblava vinciar la seva alta figura perquè tothom el trobés sempre ben a prop dels seus neguits i els seus dalers."

Ha passat el seu temps d'aquelles lluites potser inútils i poc caritatives, i de les quals, el Doctor Salvà es desentengué. Però en els seus llibres, sortits en mig de la lluita hi havia mel abundosa. Hem de collir-la. Aquest *Ideari* la descobreix a molts que no la coneixiem gaire.—J. M. CAPDEVILA.

SAINT FRANÇOIS ET LA PENSÉE MÉDIÉVALE per Esteve Gilson. - (Del llibre: *L'influence de Saint François d'Assise sur la civilisation italienne*). Ed. Ernest Leroux, París.

La *Unió Intellectual Franco-Italiana* patrocina unes conferències sobre franciscanisme donades a la Sorbona. Una d'elles ens té, a més, l'interès de parlar del nostre Ramon Llull; és la donada per Esteve Gilson intitulada *Sant Francesc i el pensament medieval*. L'autor prova de conciliar les diverses filosofies franciscanes en l'exemple de Sant Francesc d'on derivaven. Després de parlar de Sant Bonaventura i Duns Scot, parla de Roger Bacon i de Ramon Llull. "En tota l'edat mitjana acusada sovint d'eixorquia i d'ignorància filosòfica, hi ha dos noms a favor dels quals es comença de fer excepció: Roger Bacon, el franciscà inquietador i enigmàtic qui fou el primer teòric conegut de la ciència experimental i clamava a favor d'una física matemàtica i geomètrica contra la dialèctica d'Aristòtil; Ramon Llull, el precursor del càlcul lògic, a qui els temps moderns deuen la idea d'una combinatòria universal i que Leibnitz considerà com el seu llunyívol precursor." I com aquests dos aventurers de la ciència són intèrprets autèntics de Sant Francesc d'Assis? A, les obres de Sant Francesc, i segurament una de les que més estimava, trobem els consells per aquells qui van a convertir els sarraïns i els infidels, i sabem per *Les Floretes* que ell mateix volgué donar l'exemple anant a exposar la vida entre els pagans de l'Orient; la vida franciscana, contemplativa en Sant Bonaventura i Duns Scot, és igualment apostòlica. "Es tracta només de predicar l'Evangeli, a condició d'estar segurs del text de l'Evangeli, i per això, de moment cal que l'Església, és a dir, el Papa, n'asseguri la verificació per savis que sàpiguen bé llatí, grec, hebreu. Per dirigir-se als infidels calen missioners qui puguin parlar llur pròpia llengua, i per això Ramon Llull passarà la seva vida demanant l'organització d'un col·legi de llengües orientals on aquestes llengües siguin ensenyades." Roger Bacon té la seva obra científica com una eina indispensable per difondre la doctrina catòlica; "i això que és veritat de Roger Bacon també ho és de Ramon Llull. Quan llevem a l'autor llegendari de l'*Ars Magna* tota l'alquímia fantasista que llarg temps li ha estava atribuïda, què trobem? Una ànima d'apòstol apassionada qui inventa un mètode demostratiu universal bo per

convèncer els infidels de les veritats de la fe. No hi ha res tan emotiu com la seva confiança en el valer de la seva descoberta, si no és el seu desconhort en veure un instrument d'una valor tan universal imprès. Gràcies a un joc de conceptes ben escollits i a tot un sistema de regles que permeten combinar-los, Ramon Llull creu poder demostrar als musulmans i als everroistes l'acord entre la raó i la fe. Missionari infadigable i qui morí probablement màrtir per la fe que defenia, la seva vida entera no és probablement sinó una mena de vasta croada intel·lectual l'instrument de la qual és l'*Ars Magna* i el col·legi oriental de Miramar el centre de propaganda. Veu qui crida en el desert com la de Roger Bacon, mes qui es desespera que no l'escoltin i el plany de la qual s'exprimeix en l'admirable poema català qui porta el títol: *Lo desconhort*. A l'Ermità compadit de la seva dolor, Ramon contesta confessant-li les seves faltes i la seva imperfecció, les seves insuficiències, però cridant del fons del cor: ¿com amagar un saber qui podria treure tantes ànimes de l'error; com no veure que si no al·leguem proves a favor de la fe, Déu retreurà un dia als cristians no haver treballat com calia per la salvació dels infidels? Mes l'Ermità li respon amb l'objecció decisiva d'aquells qui viuen la fe sense pensar gaire a comunicar-la als altres: quan Déu vulgui que el món es converteixi, enviarà l'Esperit Sant i amb Ell el do de llengües qui difondrà la fe; fins i a tant Déu potser hagi abandonat el món al seu pecat! Resignació funesta qui revolta Ramon: Ermità, Déu sempre vol que els homes l'amin; dient que en aquests temps no es poden convertir els infidels, haveu pecat! Ramon Llull es un franciscà, contemplatiu i místic com Sant Bonaventura, mes l'obra filosòfica del qual deriva tota entera del capítol de Sant Francesc d'Assís: *Sobre els frares qui van a evangelitzar els infidels i els sarraïns*.

"Sant Bonaventura, el beat Joan Duns Scot, Roger Bacon i el beat Ramon Llull: volem quatre figures més diverses alhora i més fraternalment semblants? La unió de Sant Bonaventura, la seva mística, el seu simbolisme, els retrobem en Ramon Llull, mes el pensament tot contemplatiu del Doctor Seràfic no ens deixa preveure gens el pensament tot apologètic del Doctor Illuminat. Roger Bacon és tan apòstol com Ramon Llull, però l'eina que imagina de forjar per la conversió dels infidels és experimental i matemàtica, com la de Ramon Llull és lògica i abstracta. Duns Scot sent l'amor divina com els altres tres, mes és en una mena de dialèctica ferma i dura, constructiva d'una síntesi purament ideològica, que aquesta passió continguda la veiem empresonada. I tots quatre, amb el pobrissó d'Assís, quines grans diferències! Tan visibles, certament, que fóra ingenuïtat, per banda meua, de voler-les enumerar.

"No res de més cert. Mes, després de tot el que hem dit, suposem que ens giren la qüestió i demanen: aquests quatre grans filòsofs de l'edat mitjana, haurien estat el que foren si Sant Francesc d'Assís no hagués existit mai? No crec que hi hagi el menor dubte sobre la resposta, i que així es palesa, amb el parentiu estricte qui els uneix, la raó profunda qui l'explica. Si difereixen és que la persona i la vida de Sant Francesc eren massa riques d'experiències acumulades perquè una sola síntesi doctrinal n'esgoti d'un cop el contingut. No hi ha què ens privi d'imaginar què hauria estada una tal síntesi. Talment com en la persona del pobre d'Assís s'havia vist unir un asceta, un místic contemplatiu, un poeta del simbolisme universal i un apòstol, per què no imaginariem aquella obra ideal com aquelles que els arquitectes construeixen en el país dels somnis, on s'unirien la unió de Sant Bonaventura, la força creadora de Duns Scot, la ciència de Roger

Bacon i l'ardor apostòlica d'un Ramon Llull? Per què no ho imaginem, sinó perquè tot allò que una sola vida com la de Sant Francesc pogué viure, quatre pensadors de geni a penes si ho arriben a pensar?".—X.

AGUSTÍN GEMELLI, O. F. M. - *Orientaciones de la Psicología experimental*. Versión castellana con un prólogo por Fernando M.ª Palmés, S. J. - Subirana, Barcelona, 1927.

Es ben albiradora la tasca que va realitzant el benemèrit P. Palmés, S. J., des de la seva classe i laboratori de Sarrià. A més del seu mestratge i de la col·laboració en revistes, ofereix als estudiosos de Psicologia i de Pedagogia la *Biblioteca Psicológico-Pedagógica* de la qual aquesta obra és el tercer volum. Si amb els dos anteriors, el P. Palmés va posar en les nostres mans dues obres de caràcter ensems fonamental i elemental i una iniciació indispensable a tots els qui vulguin dedicar llur activitat a aquestes dues interessantíssimes ciències ¹, amb aquesta producció de l'il·lustre P. Gemelli, Rector de la Universitat Catòlica del Sagrat Cor de Milà, situa perfectament l'estudi en alguns punts previs que són cardinals en tot el procés d'aquests estudis: quin és el veritable objecte de la Psicologia experimental, que la distingeix de la Biologia i de la Filosofia, quines són les qüestions principals que ha de resoldre i quin ajut ha de prendre de les ciències veïnes, en quin estat es troba avui l'estudi d'aquestes qüestions, quins són els mètodes propis d'aquesta ciència.

Es certament ben singular ço que ha passat amb la Psicologia experimental, de viure i treballar ardidament un segle sense haver definit clarament el seu objecte ni els seus mètodes. Creiem que el sol fet de viure tants anys i tan esponeurosament malgrat de no haver resolt aquests problemes constitucionals, si per una banda li ha fet perdre temps en marrades de camí i en controvèrsies prèvies, per altra banda ha demostrat sobrerament que és una veritable ciència i que té empena per a recedir i imposar-se. Passa molt sovint que la definició d'una cosa és l'últim que se n'aprèn.

El P. Gemelli, l'autoritat del qual no ha de menester presentacions ni encomis, va proposant aquests problemes d'una manera vívidament desordenada, efecte de la forma d'estudis solts que tenien originàriament els capítols d'aquest llibre, i amb aquella abundància, de vegades redundant i repetidora, pròpia dels italians, que difícilment arriben a aquella precisió cenyida, a aquella propietat tan admirable que permet el luxe de la sobrietat, que és la bella conquesta de l'estil científic de la llengua francesa.

Sis parts té el llibre. En la primera, tracta de la connexió i la distinció entre Psicologia i Biologia, i desfà l'error de considerar la Psicologia com una ciència biològica, preocupació monista que ha tingut les seves tongades, avui superades: la fuga evolucionista (assenyalem ací planes plenes de seny i de valentia alhora), el prestigi de les neurones de Ramón y Cajal com a darrer element fisiològic del cervell, la psicofisiologia de Wundt, les localitzacions cerebrals, etc. L'autor fa justícia a tots aquests moviments i reconeix els avanços que han aportat a la Psicologia.

¹ LA VAISSIERE-PALMÉS, S. J. *Psicología experimental*. - HUBERT-GRUENDER, S. J. *Curso de Introducción teórico-práctica a la Psicología experimental*.

En la segona part, esmicola els prejudicis contra la Psicologia de Laboratori, fills sobretot de l'idealisme neo-hegelian que ha tingut i té encara hores de prosperitat a Itàlia.

En la tercera part proposa amb certa minuciositat, bé que de vegades amb no prou claredat, almenys per als no endinsats en aitals estudis, els mètodes i resultats de l'estudi del pensament i de l'acte voluntari en Psicologia experimental. Defensa magníficament contra Wundt la legitimitat de la introspecció, àdhuc provocada, i exposa interessantíssims resultats de les experiències de Marbre, Watt i Bühler sobre el judici i de Ach, Michotte i Prüm sobre l'acte voluntari. A remarcar l'esvaïment definitiu de l'associacionisme i la demostració de l'existència de pensaments sense imatges i sense paraules, d'una visible transcendència filosòfica.

En la quarta part, s'estudia, es vindica i es ressenya històricament l'aplicació a la Psicologia experimental dels mètodes patològics.

En la quinta, fa un bell estudi, si no el més erudit un dels més clars i interessants del llibre, sobre la consciència com objecte de la Psicologia, i sobre la seva limitació, els seus graus, la seva unitat, el seu *llindar* i les seves condicions. La doctrina de la subconsciència hi és tractada amb claredat i seny remarcables, amb contínues referències (generals en tot el llibre) a la Filosofia, la principal de les quals és en aquest capítol la comprovació que la vida psíquica desborda de la consciència, ço que destrueix pels fonaments tota la ideologia de Descartes sobre l'equivalència entre esperit i pensament, i per tant entre ciència de l'ànima i ciència de la consciència.

Acaba el llibre, en la sisena part (afegida de nou en l'edició castellana), fent una exposició de les tendències novíssimes de la Psicologia (la teoria de la *forma* de les dades sensorials de la percepció, dels fenòmens eidètics, el *behaviourisme* o dinamisme psicològic, l'estructuralisme, adversari seu) i plantejant de nou, a base d'elles, el problema de l'objecte formal de la Psicologia experimental, amb vistes a una solució definitiva.

El llibre, acabat de llegir, deixa la impressió d'un programa detallat de l'estat actual de la Psicologia, on es troben amb notable desigualtat, exposicions detallades (evolució Psicofísica-Psicofisiològica-Psicologia introspectiva, anàlisi de l'elecció voluntària, etc.) i s'enyoren desplegaments gairebé indispensables a l'estructura de certs capítols, com l'exposició dels estudis sobre el judici i el pensament i llurs resultats.

El P. Palmés que ha fet venir aquesta set, farà bé d'apagar-la afegint a la seva Biblioteca monografies sobre els mil temes indicats en aquest llibre abundantíssim.—C.

DE VALORE SENSUS COMMUNIS SECUNDUM DOCTRINAM JACOBI BALMES
IN PROBLEMATO CRITICO SOLVENDO. Dissertació inaugural del curs
present al Col·legi Màxim de Sarrià pel P. Miquel Florí, S. J.

Bella mostra de com es treballa en els nostres Seminaris i noviciats religiosos és aquest aciençat estudi sobre el problema més difícil de la Filosofia, el sol plantejament del qual ja és obra digna d'un gran filòsof. El P. Florí es proposa defensar l'opinió de Balmes, que apel·lava com a única solució al sentit comú.

L'exposa clarament i ordenada, en demostra el legítim fonament i la utilitat polèmica i respon a les dificultats que li són posades ja des dels camps heterodoxos, ja des del mateix de l'ortodòxia, per obra sobretot del P. Picard i del Card. Mercier. El nostre jove filòsof se'n desix amb dignitat i contribueix a la glorificació i revalorització de Balma, tan necessària a casa nostra. Sense expressar cap opinió nostra, cosa que no seria d'aquest lloc ni moment, ens plau de dir que la lectura d'aquest estudi ens ha fornit sovint suggestions filosòfiques, amb què creiem fer-ne el millor elogi que pot fer-se d'un treball científic.—C.

LES PLUS BELLES LETTRES DE SAINTE CATHERINE DE SIENNE, *traduites par Paul-Henri Michel. Avant-propos du R. P. M.-S. Gillet, O. P.* - Lethielleux, editor. Paris.

La doctrina ascètica dels Sants sol distingir-se de la dels autors simplement piadosos per la seva simplicitat. Allí on els ascetes professionals posen complicacions, enfarfec d'actes piadosos, veus d'alerta contra sotjaments insospitats de l'enemic, els Sants hi posen purament i simple l'amor de Déu, no sols com idea acceptada, ans també com passió dominant. És sabut que aquesta amor altíssima forma el moll de la doctrina de Santa Catarina de Siena en les seves cèlebres Lletres que han estat aliment de tantes ànimes. Una mà piadosa n'ha fet aquesta tria i l'ha traduïda al francès amb mires apostòliques, car donant-los un ordre lògic ha teixit amb elles un veritable *Tractat de la Vida cristiana*. Aquest avantatge de l'ordre didàctic és així alliberat de l'eixutor dels llibres fets a base de tecnicisme teològic o escolar, per tal com l'exposició de la doctrina és feta sota una forma vivent, en un estil directe, imatjat i flamejant que s'enduu l'atenció i escalfa el cor. En un poema substancial, el P. Gillet comenta la doctrina espiritual de Santa Catarina, resumint-la en aquestes dues frases: *Per a amar Déu, cal conèixer-lo; per a conèixer-lo, cal amar-lo.*—C.

REVISTES

Les reproduccions i reduccions d'altri fetes en aquesta secció, tenen només caràcter documental; la inserció d'elles no implica, doncs, conformitat plena amb llur contingut.

ELS CATÒLICS EN FRONT DE LA SOCIETAT DE NACIONS, per G. de Reynold, a la revista "Vita e Pensiero", gener de 1927, Milà.

La Societat de Nacions i els catòlics. Els catòlics, com a tals, ni que no sentin afecte per la institució internacional, no poden prescindir-ne, puix la seva activitat afecta a problemes en els quals estan vinculats grans interessos del catolicisme, com són, ara, la reforma del calendari, la qüestió dels Sants Llocs, la del tracte de dones i d'infants, de l'esclavitud, de l'opi, etc.; la de les minories, algunes de les quals són catòliques, com les de Transilvània, Croàcia, Eslovènia, Bòsnia, Turquia, etc.; la de l'Alta Silèsia; el litigi polaco-lituà; la restauració financiera d'Àustria, la d'Hongria; els afers d'Albània, i d'altres que susciten problemes d'ordre religiós, com l'organització de la jerarquia, la vida material

del clergat, els instituts d'ensenyament, els béns de l'Església, i les relacions d'aquesta amb l'Estat.

També s'ocupa d'affers d'un ordre més general, com la definició i codificació d'un dret internacional nou, una nova concepció de la societat humana amb nova organització de relacions internacionals. De més, si no en la mateixa Societat, entorn seu es nota la tendència que anomenarem *laïcisme*, o sigui, l'elevació davant les esglésies cristianes, sobretot la Catòlica, d'una església laica adoradora de la humanitat, de la qual són apòstols els maçons, radicals, socialistes, internacionalistes, molts hebreus i protestants liberals. Aquests veuen en la Societat una espècie de Vaticà laic.

Més que en la Societat mateixa, aquest estat d'ànim es nota en les Associacions Nacionals que per a ella treballen i en els congressos internacionals que se celebren a diferents capitals. En la reunió de tals Associacions a Brusselles, desembre de 1919, fou votada una conclusió que tendia a fer crear per la Societat de Nacions una oficina permanent de l'educació i la ciència; i l'any següent, a Milà, fou proposada la creació d'una oficina internacional d'educació, anàloga a l'oficina internacional del treball. En totes les escoles nacionals i privades seria obligatori l'ensenyament sobre la Societat de Nacions i els deures de tots els ciutadans envers ella; serien depurats en sentit pacifista els manuals d'història; seria instituïda una festa universal. Aquestes aspiracions foren formulades també a Ginebra l'any 1921.

La influència dels laicitzants no és decisiva, però existeix i fluctua la seva importància. Sempre s'esdevé que quan la Societat de Nacions accepta alguna proposta perillosa, la depura i redueix a un mínim acceptable per tothom. Tal passà amb l'oficina internacional d'educació proposada, que es tornà la Comissió de cooperació intel·lectual, de la qual fins ara els catòlics només s'han de lloar.

Així, doncs, els catòlics no poden *ignorar* la Societat de Nacions; més aviat han de seguir de prop la seva activitat, puix la ignorància seria més nociva que l'hostilitat. Han de procurar la política de presència, per tal d'assegurar al catolicisme la influència que li correspon.

Tenen, així mateix, el *deure* de reconèixer en la idea, els principis i el fi de la Societat de Nacions una idea profundament cristiana: la pau de Crist en el reialme de Crist unit. Però com a obra humana i imperfecta, han d'acatar o refusar les seves coses bones o dolentes.

La Santa Seu i la Societat de Nacions. No és la Santa Seu qui ha de donar el primer pas en cerca de relacions oficials amb la Societat de Nacions, puix és superior; i com que aquesta no ho ha fet, s'ignoren mútuament. Molts catòlics, però, han estudiat la manera d'establir aquestes relacions, que, naturalment, no haurien d'afectar els problemes polítics, i proposen que les relacions s'estableixin ocasionalment, quan algun interès que afecti ambdues institucions, faci necessària la presència d'un delegat pontifici, la qual podrien sol·licitar l'una o l'altra de les parts. Aquesta solució ha sofert alternatives de possibilitat, segons la preponderància o decadència de l'esperit laicista de les potències més influents, com és ara França. Però si no s'ha aplicat, només està ajornada, puix és evident la necessitat que la S. D. N. té de l'Església, tant per la seva puixança material com per la moral.

La Unió catòlica d'Estudis internacionals. Fou fundada a Suïssa pel Baró de Montenach, home eminent, gran catòlic, expert organitzador i perspicac polític.

El 1917 posà els fonaments de la institució, la qual pel novembre de 1920 celebrava a París la primera assemblea, dedicada als estudis dels ensenyaments pontificis sobre dret de gentes, i a canviar idees sobre les relacions entre organitzacions catòliques i la S. de N.

En successives assemblees fou aclarit l'objecte de la Unió i discutits temes tan interessants com l'estatut dels Llocs Sants, la posició dels catòlics a l'Europa central, la conciliació catòlica anglo-irlandesa... La tasca posterior pot qualificar-se de l'exposició crítica més intelligent i més profunda, algun cop severa, però sempre benèvola, de l'obra de la Societat de Nacions.

Del 1924 ençà, la Unió no ha celebrat més assemblees, sinó reunions en les quals s'ha precisat i reforçat l'organització interna, s'ha prosseguit l'activitat iniciada i registrat els resultats dels treballs. Actualment es prepara a celebrar una assemblea a Viena l'octubre vinent.

Organització de la Unió catòlica. Es basa en grups nacionals i en comissions internacionals. Els primers són autònoms dintre els límits dels estatuts. N'existeixen deu; d'altres són en estudi, entre els quals, Espanya. D'ells, alguns són independents de tota altra organització catòlica, uns altres s'alien a organitzacions preexistents. El nombre de membres és limitat, escollit entre catòlics devots de l'Església, decidits a interessar-se en els treballs de la Unió, és a dir, a fornir a l'Església un grup d'especialistes en qüestions internacionals. El grup alemany, per exemple, solament compta amb una vintena de membres, cada un dels quals representa una organització catòlica.

Si els grups nacionals procuren els homes, el treball internacional el fan les Comissions internacionals. La primera fou *La Comissió catòlica de Cooperació Intel·lectual*, creada al congrés de Milà de 1923, arran de la creació per la Societat de Nacions de la seva Comissió Internacional de Cooperació Intel·lectual, que tendia a tornar a relacionar els intel·lectuals, mestres, deixebles, governants, publicacions de tots els països. Aquesta iniciativa interessava els catòlics, puix afectava llurs universitats, biblioteques, instituts científics... D'aquí la formació de la Comissió catòlica, formada per eminents personalitats de tots els grans països europeus.

També obeeix a desig de contrarrestar l'activitat sospitosa de la S. de N. la creació de la *Comissió catòlica de les Causes humanitàries*. Ella relaciona totes les institucions catòliques que s'ocupen de qüestions humanitàries, i vigila els interessos catòlics afectats per les decisions preses per la Societat de Nacions en qüestions d'esclavitud, estupefaents, tracte de blanques, protecció de la infància, etc.

La *Comissió internacional de les Minories*, la més jove de les tres, comença la seva missió d'ocupar-se dels interessos de les minories catòliques (no ètniques), per exemple, de Rússia, Turquia... i d'altres qüestions més o menys connexes, com són, ara, l'assistència religiosa als emigrants, i a d'altres grups socials.

Sobre els grups i comissions hi ha un *Comitè internacional*, compost per l'Oficina de la Unió, un delegat de cada grup i un representant de cada comissió. L'Oficina és a Friburg (Suïssa), i està composta per un president, tres vice-presidents de diferents nacions, però residents, almenys temporalment, a Suïssa.

La Unió s'adreça a les *élites* catòliques de tots els països, amb l'intent principal de proposar-los un mètode d'eficàcia reconeguda. Amb una consciència profunda dels problemes internacionals, els catòlics podran col·laborar a llur solució

segons les doctrines i la tradició de l'Església. I, si es troben presents on són discutides i elaborades les solucions d'aquests problemes, els catòlics podran vetllar que siguin tinguts en compte els interessos del catolicisme i lluitar eficaçment contra certes doctrines perniciosos.

Aquesta ràpida exposició demostra l'organització de la Unió catòlica d'Estudis internacionals i la seva actuació amb mitjans prou limitats. Per la seva utilitat palesa, pels serveis ja prestats i per la influència exercida, la Unió es vol desenvolupar més. Per això fa una crida a les personalitats que s'interessen pels grans interessos internacionals. En assegurar a la Unió una contribució constant de forces intel·lectuals i mitjans materials, els catòlics contribuiran a la defensa i al progrés de les idees cristianes en la vida internacional, serviran la causa de l'Església i cooperaran a la restauració de la Ciutat cristiana.

ELS PRINCIPIS CRISTIANS EN LA COLONITZACIÓ, per *Albert Muller, S. J.*, a "La Cité Chrétienne", números 9 i 10 (5 i 20 març, 1927), Bruselles.

La colonització planteja problemes greus i delicats d'ordre moral i d'ordre polític ensems, i l'èxit d'aquella depèn de la solució llur.

Les grans nacions, en prescindir de la tradició cristiana, han palesat l'esterilitat de llurs principis i mètodes de colonització. En la majoria de casos els resultats han estat la subjugació o l'aniquilament dels pobles inferiors; i en la quasi totalitat, un desgavell o menyscurança dels interessos espirituals dels pobles que pretenien regenerar, els quals, tot al més n'han tret un avantatge material.

Per això és qüestió d'assentar els principis que l'Església té per regir aquest aspecte de l'activitat humana, com els té per a totes les altres activitats.

Ciència cristiana de la Colonització. No n'hi ha. Dels nombrosos tractats sobre la matèria no n'hi ha cap d'inspiració netament catòlica. Per això hom intenta fer conèixer els punts essencials de la doctrina catòlica sobre colonització.

Primer que res cal conèixer els títols particulars a la colonització. De bell antuvi cal que la nació colonitzadora legítimi la presa de possessió del territori propietat de les societats de cultura inferior. No sembla haver estat aquesta la preocupació dels primers colonitzadors. El principal teatre d'ocupació colonial fou Amèrica. Els espanyols habituats a lluitar contra els moros, creien enemics dels cristians, tots els infidels. La doctrina del P. Sepúlveda i d'alguns altres teòlegs que arribaven a negar que els indis tinguessin ànima, pretenia justificar els procediments de violència. La generosa campanya de Fra Bartomeu de las Casas a favor dels indígenes és prou coneguda, i no tant, la discreta del teòleg dominicà Francesc de Vitoria, que en el seu petit tractat *De Indis et de Jure Belli Prelectiones*, estableix els primers trets característics de la doctrina catòlica de la colonització.

Totes les empreses colonials tenen tares; cal remarcar, però, a favor d'algunes nacions catòliques, que alguns sobirans i missioners han curat d'alleujar la trista situació dels indígenes, desatesos molts cops fins en les exigències elementals de la humanitat.

La filosofia naturalista del segle XVIII, la doctrina de J.-J. Rousseau, l'evan-

geli dels drets de l'home han exercit profunda influència en les concepcions modernes de la colonització. Hom ha deduït que calia respectar la civilització que suposen els costums dels pobles inferiors. Això ha provocat, de l'una banda el programa negatiu dels socialistes que veuen en la colonització, l'explotació del feble pel fort, i, de l'altra, l'adquisició contractual dels territoris colonials, confiats per la Societat de Nacions a les potències que semblen més aptes a preparar l'emancipació dels pobles endarrerits.

Els títols justificatius de la presa de possessió es redueixen a tres grups: *l'ocupació, la cessió contractual i la conquesta*. La primera nega als indígenes el dret de sobirania; les darreres el suposen cedit de grat o per força a les potències ocupants.

L'ocupació. Suposa un territori en el qual no s'exerceix cap dret de sobirania. Pot ésser invocat en regions ocupades per tribus o famílies sense un lligam social característic. Es un cas rar. Quasi sempre la potència colonitzadora es troba en front de grups socials suficientment constituïts. Ja Victoria refutava que fossin motius de negar la sobirania, les ofenses contra el dret natural, la infidelitat i la insuficient cultura intel·lectual i moral; tot al més poden justificar una intervenció.

Nosaltres creiem que les poblacions indígenes si viuen en estat de societat, per rudimentària que sigui, tenen la sobirania de la terra que ocupen. La colonització substitueix el dret i l'autoritat del primitiu ocupant; i aquesta transferència necessita justificació.

La cessió contractual. A fi de respectar el dret dels indígenes, i, més sovint, per tal d'assegurar-se un títol a oposar a l'ambició de potències rivals, les nacions es fan cedir, per contractes, tots o una bona part dels drets de sobirania. D'aquí prové la proclamació de la sobirania de la nació colonitzadora. Els grans exploradors moderns i algun cop els missioners segueixen aquest sistema, del qual Victòria ja discutia la legitimitat. Cal discutir aquests contractes segons les regles del dret comú. Cal tenir en compte la capacitat, la legitimitat del poder i l'extensió dels caps indígenes. De més, s'han donat compte del contracte? Es pot assegurar que no és un contracte dolós? Suposada la legitimitat del contracte de cessió, solament en certs casos justificarà la presa de possessió.

La conquesta. El dret dels indígenes és arrabassat per la voluntat unilateral de la potència colonitzadora. Quasi totes les empreses colonials presenten aquest aspecte. Per tal de justificar l'expropiació hom invoca diverses raons: la violència dels bàrbars contra els qui volien establir-se entre ells; llurs crims contra natura; els obstacles que posen a la predicació evangèlica; el refús a compartir amb altres societats humanes els béns de la naturalesa.

Aquestes raons poden justificar una intervenció; però no tots els salvatges viuen contra el dret natural i molts acullen benignament els estrangers. La conducta d'aquests ha motivat l'hostilitat d'aquells; la història ho comprova.

Títols universals a la colonització. a) *La destinació providencial dels béns del món.* Actualment no hi ha cap país que pugui vanar-se de satisfer totes les seves necessitats amb els productes del seu sòl. D'altra banda, els béns que té sobrers no ha de malgastar-los o abandonar-los amb detriment de la humanitat: aquesta hi té dret. Déu els hi ha donat per tal que els fés servir en bé de tothom. Si, doncs, una societat és mala administradora d'aquests béns, principalment per incapacitat, resta justificada la presa de possessió dels territoris abandonats o insuficientment explotats.

b) *La missió civilitzadora de la colonització.* Tal com passa entre els homes, les societats superiors han d'educar les inferiors que no sabrien desceixir-se de llur ignorància. L'estimulant, l'ajut per a la regeneració pot ésser constituït per la colonització. El millorament moral i material del poble endarrerit reporta així mateix profit al colonitzador.

Hom objectarà, potser, que la història prova que la gran majoria dels pobles colonitzadors no han mirat més que llur profit, i no s'han preocupat del problema humanitari. Feta aquesta concessió, concedit que les conquestes colonials no estan exemptes d'injustícies i d'efusions de sang, s'ha de concedir que a més pugen els beneficis que les malvestats: l'esclavitud, el canibalisme, els sacrificis humans, el despotisme dels reiets... Potser una generació ha sofert; però una posteritat se'n gaudirà.

Drets de la nació colonitzadora. Adquireix l'autoritat sobirana en els territoris legítimament ocupats. Ella ha d'organitzar la vida, i ha d'imposar i fer complir les mesures d'ordre legislatiu, econòmic i social, fins a la força.

L'autoritat colonial legítima proscriurà les pràctiques contràries a la llei natural; reformarà amb prudència els costums, fomentarà el treball,... farà justícia.

Com que aquesta tasca és pesada i dispendiosa, és just que cerqui una compensació. I si en dur-la a terme ha esmerçat or i sang, no pot exigir-los si acàs els necessita?

Els deures. El govern sobirà ha d'exercir-lo en profit del poble. No ha de sacrificar el dret dels indignes al dels colonitzadors; per tal, respectarà la propietat i els *bons costums*. Quan dues civilitzacions de valor desigual s'enfronten, fatalment es produeix una crisi en detriment de la inferior; cal, doncs, atenuar els desastrosos efectes. Es precis associar els indígenes a l'obra de llur regeneració, fer dels caps sotmesos eficaços col·laboradors. Finalment, no s'ha de reduir al foment dels interessos materials, sinó que ha d'atendre a una intensa propaganda religiosa, tot afavorint els esforços dels òrgans oficials de l'Església. Es així com aconseguirà el doble objectiu de regenerar una raça i d'aconseguir una remuneració als seus esforços.

Dret a la possessió pacífica dels dominis colonials. Una nació que compleix fidelment les obligacions derivants de la funció tutelar que assumeix, adquireix incontestable dret a la possessió pacífica dels dominis colonials. Només tres causes podrien justificar la desposseïció: abús, incapacitat i cessió imposada per haver provocat una guerra injusta. Les dues primeres són evidents. Per això els mandats que actualment confereix la Societat de Nacions tenen caràcter de revocables.

I aquí ocorre parlar del cas en què els pobles colonitzats han arribat a una situació en què esdevenen capaços de governar-se sols. Aquesta maturitat no els dóna dret a trencar en sec els llaços amb la metròpoli, amb desconsideració a les despeses i treballs efectuats per aquesta. Solament en cas d'una obstinada negació de l'autonomia a la qual es té dret evident, o quan el mandat és condicional, el poble regenerat pot exigir o pendre's l'alliberament total.

Quant a la cessió de dominis colonials a un injust agressor vençut, està justificada a títol de reparacions, indemnització, sancions o garanties. Naturalment, l'estat successor té amb referència als indígenes les mateixes obligacions que la part cedent.

Deures de tots els catòlics. Entre la teoria catòlica de la colonització i la realització efectuada per les nacions colonials, hi ha grandíssima diferència. Vist el negatiu resultat en moltes regions d'Àsia, l'explotació d'Àfrica, la destrucció dels indis americans, poden, les potències, invocar llur acció educadora per a mantenir la possessió dels terrenys que han explotat sense millorar la situació dels autòctons? Aquesta objecció és greu i mereix consideració.

No s'ha d'exagerar el fracàs de l'obra colonitzadora. Sobretot a Àsia i Àfrica s'han aconseguit bons resultats. L'acusació afecta més als resultats morals que als materials. De què prové aquesta esterilitat?

Mgr. Leroy escriu:

"Un dia, parlava amb un vell cabdill de Batas de l'organització d'una missió catòlica en son domini.

"—Sí, em respongué. Vina, dóna't pressa, que, si trigues, ja no ens hi trobaràs. Els blancs vingueren. Comerciejaven. Portaren soldats. Cridaren estrangers. Feren venir vaixells plens de mercaderies. Tot això està bé. Però els meus fills ja no creuen en res. Les meves filles són dispersades, i els vells no són escoltats. Els blancs ens han pres les creences nostres, i no les han substituït. Per això ens morim.

"Veniu, els missioners. Si no ens torneu els costums dels nostres pares, ens ensenyareu els vostres. Us escoltarem i potser Déu encara ens farà viure."

Aquest vell salvatge ficava el dit a la nafra. Aquesta és la feblesa de la colonització moderna. I els catòlics, han complert tots llur deure? No. Empor-tats pel corrent general han vist en la colonització una empresa mercantil profitosa per a la metròpoli. No han exigit d'aquesta el compliment de totes les obligacions.

De més, fetes honorables excepcions, quasi tots els primers passos de conquesta o colonització els han donat aventurers sense principis, de dubtosos costums, d'insaciabile cupiditat. Què justifica l'abstenció dels catòlics? Per què no suscitem col·laboradors laics a l'obra admirada dels missioners? Els perills que la joventut pogués trobar a les colònies, no són comparables als de la metròpoli, que tan poca atenció mereixen? Animem la nostra joventut, i amb l'ajut de la gràcia divina, combatrà l'error i la barbàrie, i en sortirà victoriosa.

LES IDEES I ELS FETS

VIDA RELIGIOSA I MORAL

L'ESGLÉSIA CONTRA LA LITERATURA IMMORAL.—L'Església catòlica, per mitjà de la Congregació del Sant Ofici, acaba de dir la darrera paraula en la importantíssima i debatuda qüestió de les relacions de l'Art i la Moral. Amb data de 3 de maig d'enguany, ha publicat l'esmentada Congregació una *Instrucció* sobre la literatura sensual. Comença ponderant els mals que causen aquesta mena de llibres, que descriu en els termes següents: "Molts dels escriptors d'aquesta mena pinten amb imatges brillants els fets impúdics; contenen les coses més obscenes, de vegades encobertament, de vegades palesament i sens vergonya, prescindint de totes les normes de la castedat; descriuen amb tota mena de detalls els vicis carnals més abjectes, i els exornen amb totes les llusors i alcavories de l'estil, i no els detura cap respecte moral." "Tothom veu el perjudici que això causa, principalment als joves, als quals el fervor de les passions propi de l'edat fa més difícil la continència. Aquests volums, que sovint no són sinó folletons, es venen per poc preu a les llibreries, pels carrers i places de les ciutats, a les estacions dels ferrocarrils, arriben a mans de tothom amb admirable celeritat, i sovint posen en greus i lamentables perills les famílies cristianes. Puix, qui no sap que aquesta literatura exalta la imaginació, abranda les flames de la luxúria i arrabassa el cor cap al llot de la turpitud? Molt pitjors que les altres són les novel·les amatòries del qui—fa horror de dir-ho—gosen de cohonestar amb les coses sagrades els estímuls de la sensualitat morbosa, barrejant amb amors impúdics certa pietat envers Déu, i un fals misticisme religiós."

Després d'haver exposat clarament a quina mena de llibres es refereix i els mals que causen, i per tant la raó de la immoralitat llur, rebut l'objecció vulgar, que l'obra deixa d'ésser immoral si és verament artística. "Ni val a dir que molts d'aquests llibres són dignes de lloança per llur estil bell i acurat, que vulgaritzen d'una manera molt escaient els moderns descobriments de la psicologia i que els plaers lascius hi són reprobats en el mateix fet de pintar-los tan lletjos com són, o perquè de vegades hom els presenta acompanyats d'angoixes de consciència, o perquè s'hi demostra que molt sovint el goig de la turpitud acaba en plors. Puix ni l'elegància de l'estil, ni la ciència mèdica o filosòfica—si és que n'hi ha en aquesta mena de literatura—ni la intenció dels autors,

mai no poden impedir que els lectors, que per mor de la corrupció de la natura humana, són generalment fràgils i inclinats a la luxúria, es perverteixin d'enteniment i de cor, agafats sens adonar-se'n amb l'esquer d'aquelles pàgines immundes... No és estrany que el món que es cerca ell mateix amb menyspreu de Déu, es delecti amb aquests llibres i els divulgui; el que és més de doldre, és que escriptors que es gloriaven d'ésser cristians es dediquin a aquesta literatura tan perniciosa."

Per a posar remei a tan greus mals excita el zel i la vigilància pastoral dels Bisbes als quals encomana de donar a llurs diocesans instruccions concretes, i àdhuc els faculta per prohibir llibres o autors determinats quan això serà necessari. Finalment, declara que "fan pecat mortal els qui llegeixen sens llicència un llibre clarament deshonest encara que no sigui nominalment damnat".

(A. A. S. vol. 19, pàg. 186. - La versió italiana pot veure's a l'*Osservatore Romano* del dia 11 de maig.)

L'EPISCOPAT ALEMANY I LA QÜESTIÓ ESCOLAR.—El dia 24 d'abril es celebrà a tota Alemanya la *Diada de l'escola* en la qual fou llegida a tot arreu una declaració col·lectiva de l'Episcopat alemany en pro de l'escola catòlica. Es de remarcar el paràgraf següent: "En aquesta lluita els catòlics no pretenen de sotmetre ningú... Volem que pels nens catòlics sigui creada una escola que correspongui a totes les nostres exigències, que són les de l'Església catòlica. Cal que en les nostres exigències siguin instruïts i educats per mestres verament catòlics, en l'esperit de la fe catòlica. Pares catòlics! Es aquest un dels vostres deures més importants... La nostra reclamació descansa damunt de dues bases molt fermes, i per això no pot trontollar; *són aquestes bases el dret dels pares i la justa llibertat de consciència.*"

Cal que els catòlics d'altres països tinguin presents aquests principis davant de la intrusió sempre creixent de l'Estat en l'escola, i que, a més de donar una ensenyança pràcticament laica, sovint no respecta els drets dels pares ni la justa llibertat de consciència dels infants.

(L'*Osservatore Romano*, 4 de maig de 1927.)

LLETRA DEL CARDENAL GASPARRI ALS ESTUDIANTS MONARQUICS FRANCESOS.—Un grup d'estudiants monàrquics francesos, per mitjà de Mns. Baudrillart, Rector de l'Institut catòlic de París, ha adreçat al Sant Pare un missatge d'adhesió. El Cardenal Gasparri, en nom del Sant Pare, els ha respost en lletra al Cardenal Arquebisbe de París en la qual es llegeix el paràgraf següent:

"Respecte de la darrera part del missatge el Sant Pare m'encomana de dir: Si aquells als quals reconeixen el mèrit d'haver desacreditat el liberalisme són els mateixos que d'ençà d'uns quants mesos, a les columnes del diari l'*Action Française* i a altres llocs, han fet el que han pogut per a desacreditar Roma, el Vaticà, la Santa Seu i el mateix Sant Pare, no els deuen cap agraïment; al contrari, ells deuen i deuran sempre maliciar-se'n, com han de maliciar-se de tots els qui, àdhuc després de la condemnació, els han aprovat i els han manifestat llur simpatia. Ells

han desacreditat el liberalisme polític i social però han implantat un liberalisme molt pitjor: el liberalisme religiós, que no és pas un bon mitjà de servir la causa d'una monarquia que vol reservar a la religió catòlica el primer lloc, si més no com element d'ordre i com el millor auxiliar de l'autoritat."

"Afegeix també el Sant Pare que per a tots els bons catòlics, el liberalisme de tots temps i en totes les seves formes no sols està desacreditat sinó que també està condemnat per l'Església."

(*L'Osservatore Romano*, 11 de maig de 1927.)

PAU CLAUDEL I L'ACCIÓ FRANCESA.—Frederic Lefebvre publica a *Les nouvelles littéraires* una conversa amb el poeta Claudel. Parlant de projectes literaris, el poeta catòlic parla incidentalment d'*Acció francesa* i diu:

"No tinc gaire simpatia per gent qui, com els teòrics de l'*Acció francesa* estableixen construccions dogmàtiques en coses on l'error ha de considerar-se sempre com a possible. No diré pas que estigui content d'això que avui esdevé a l'*Acció francesa*, mes jo sempre havia pensat que aqueix moviment no era pas animat d'un esperit cristià. L'acció del Papa és estada saludable i era necessària. Com a diplomàtic, havent passada una bona part de la meua vida a l'estranger, he pogut constatar sempre, que no hi havia diari que fes més de mal a la causa francesa que el de Maurras i Daudet per les seves violències envers tot allò que representa la França. També es fa difícil creure que la França, de cinquanta anys ençà, no hagi estat dirigida sinó per imbècils i falsaris. I això no és veritat. He vist passar al Quai d'Orsay molts homes, i per més que no tots compartien les meves idees, no he vist sinó patriotes i bona gent (des patriotes et des honnetes gens)."

MOVIMENT INTERNACIONAL

ELS DRETS DE L'HOME I EL CATOLICISME.—Amb major lentitud de la que seria natural, es va reconeixent a la fi la gran veritat d'aquella lloança que la pastoral colectiva dels Bisbes dels Estats Units (esmentada a LA PARAULA CRISTIANA del mes de desembre de 1926) adreça als catòlics mexicans en encoratjar-los com defensors dels drets de l'home contra l'opressió de l'autoritat constituïda que els persegueix negant-los-els. Malgrat totes les fórmules i totes les filosofies, catolicisme sense respecte a la personalitat humana, i a sa llibertat d'esperit és sols un acomodament de catolicisme.

Suara a París l'anomenada *Lliga dels drets de l'home*, malauradament decantada cap a un eixarreit laïcisme per l'hostilitat que sistemàticament li han anat mostrant algunes classes conservadores arredossades sota els principis de religió respecte a l'autoritat, celebrava un clamorós meeting, en defensa del nacionalisme xinès contra l'abas-

segador tutelatge dels pobles blancs; mes era a Brusselles on una veu netament catòlica proclamava la necessitat de respectar els drets del poble xinès amb anterioritat al meeting de París.

Heus aquí com s'expressa la *Revue catholique des idées et des faits* al mes de febrer passat:

"Ha tingut lloc a Brusselles un congrés "contra l'opressió colonial i l'imperialisme". No se n'han estranyat sinó els negats i els atontats.

Qui sembla el vent recull tempestes! L'Europa cristiana (!) no ha seguit a Àsia, a Àfrica, a Amèrica, mes que una política d'interès, a voltes espantosament criminal com aquella de l'opi, basada en la força brutal; la mà que pren, protegida per la que aguanta el revòlver.

A Xina, a l'Índia, a l'Àfrica, a la mateixa Amèrica, on sura l'imperialisme americà, els blancs, pràcticament, no han cercat de fa temps, sinó explotar per a enriquir-se. Fins i tot l'admirable esforç missional alguna vegada ha estat decantat cap a finalitats polítiques i mercantils.

I al jovent de les races "inferiors" que venia a Europa a cercar els principis d'una civilització, que es presentava com "superior", i alliberadora, varen ésser ensenyades, a les escoles i a les universitats, les idees anarquistes i subversives que havien de fer saltar tot el sistema.

L'hora del daltabaix ha sonat.

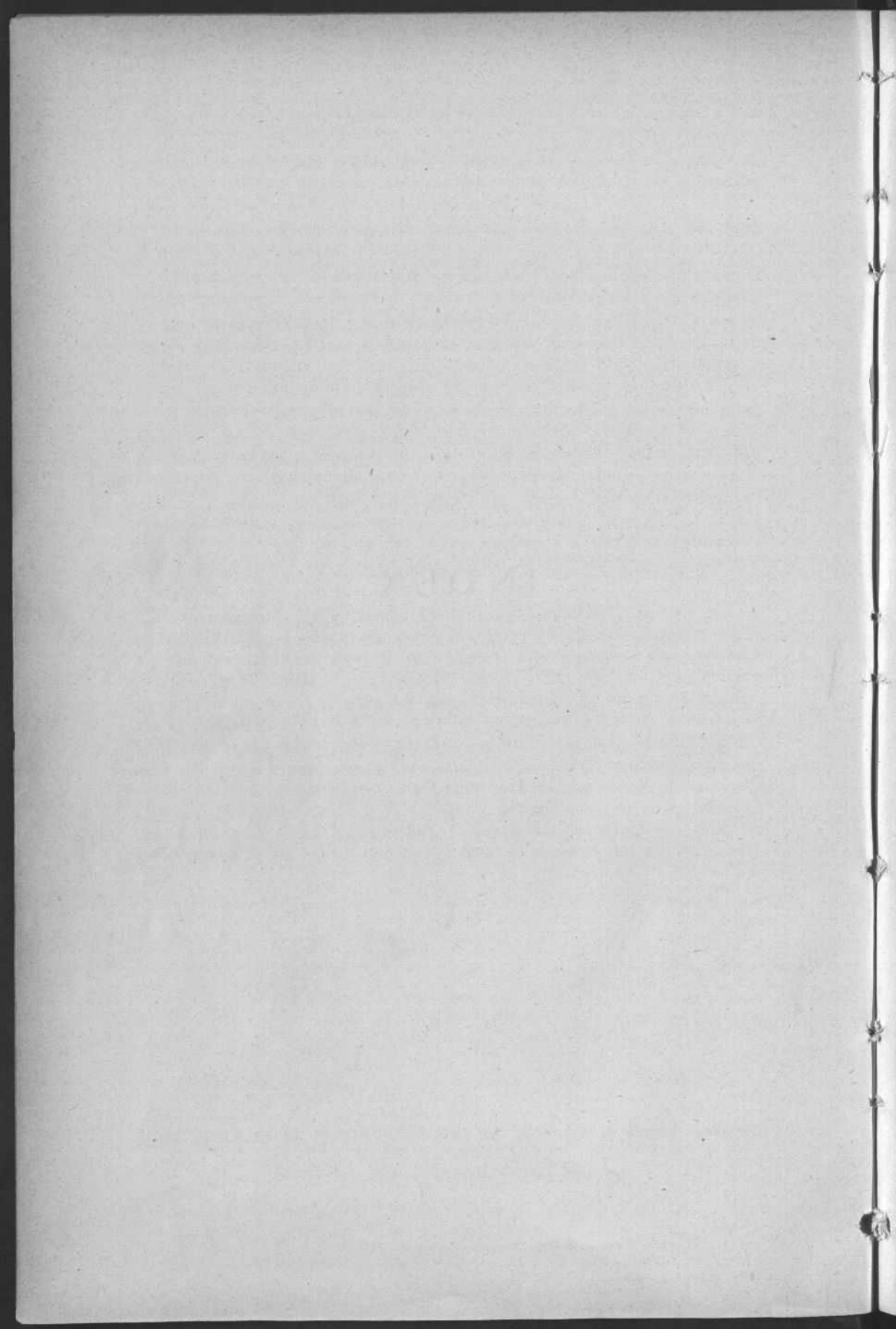
Armades amb els explosius intel·lectuals i materials que els ha facilitat l'Europa, les races de color invoquen contra els opressors llurs, els mateixos principis que els va inculcar: llibertat, drets dels pobles a disposar de si mateixos, nacionalisme roent... Res no deturarà l'empenya. L'hora de la força bruta ha passat. Emparar-s'hi encara, augmentaria la destrucció i faria córrer torrents de sang.

Es la mateixa evidència que aquesta immensa fermentació no s'acomplirà sense extremiments i violències. Però no blasmem pas aquests pobles amb els quals Europa ha comès la immensa errada d'oblidar la seva missió evangelitzadora. Des de que la política europea no és més que una política de llord enriquiment, l'Europa és, verament, en estat de pecat mortal. I les conseqüències del pecat es desenrotllen a nostra vista.

Aquest número de LA PARAULA CRISTIANA ha passat per la censura governativa

INDEX

INDEX

DEL VOLUM V

(GENER A JUNY DE 1927)

Pags.

EDITORIALS

COMPENETRACIÓ	3
MEXIC	97
MEDITACIÓ TOMISTA	193
LA SET DE DÉU	289
L'ANOSTRAMENT EVANGELIC	385
LA REVIFALLA	481

ESTUDIS

ALMELA, FRANCESC	
Fra Lluís Galiana i la nostra llengua	322
BELLPUIG, TOMAS	
Les sagrades relíquies de la Passió	315
BERTRAN I PIJOAN, LLUIS	
Els llibres de l'any 1926	114
Mossèn Jaume Collell, Periodista (Marginals)	235
Posició de Sant Francesc	503
B., L.	
Notes al Cinquantenari de "L'Atlàntida"	421
BORDOY TORRENTS, PERE M.	
Les grans expansions del monaquisme en la vida secular	24, 528
CALVERAS, JOSEP	
Els orígens dels Exercicis espirituals de Sant Ignasi de Loiola	128
CAPDEVILA, JOSEP M. ^a	
Principis de teoria política	196
COLL, JOSEP M. ^a	
Documents interessants de Roma referents a la Confraria del Roser de Martorell	334
COLLELL, ALBERT	
Tot llegint la Summa Teològica de Sant Tomàs (Marginals)	51
La demostració de l'existència de Déu (Marginals)	146, 428
FARRAN I MAYORAL, J.	
Joan Crexells	64
FRANCH, JOSEP	
L'acció cultural de l'excursionisme català	39
GIBERT, VICENTS M. ^a	
L'art i la moral (enquesta)	[143, 229] 318
GUDIOL, JOSEP M. ^a	
La decoració de la catedral de Vich	219

III

	Pàgs.
LÓPEZ-PICÓ, JOSEP M. ^a	
L'art i la moral (enquesta)	143
MANYA, JOAN B.	
L'art i la moral (enquesta)	[143] 229
MILLET, LLUIS	
Santa Cecília	6
MORAGUES, JERONI	
De Judit a Joana d'Arc	414
PUIGDESSENS, JOSEP	
El freudisme	100
RAFOLS, JOSEP-F.	
L'art i la moral (enquesta)	143
Henri Ghéon i la renovació dels misteris medievals	514
REPARAZ, GONÇAL DE	
La Geografia de Catalunya	409
SERRA ESTURI, M.	
L'art i la moral (enquesta)	538
SERRAT, JOAN	
Una obra de regeneració espiritual de Catalunya (els Exercicis) 388,	484
VIVES, AMADEU	
L'art i la moral (enquesta)	143
VOLTES, PERE	
El fracàs de la "Intelligència" russa	292
XIBERTA, B. F. M. ^a	
El mestre Fra Pere Riu, carmelita rossellonès	56

CRONIQUE DE L'ESTRANGER

BUCAILLE, VÍCTOR (Paris)	
L'Associació Catòlica de la Joventut Francesa	244
L'obra social d'un gran catòlic	439
LECLERCQ, JACQUES (Bruselles)	
La situació escolar a Bèlgica	73
L'Associació catòlica de la Joventut belga	340
RAMON ARRUFAT, ANTONI (Jerusalem)	
Política sionista	254
SALVAT, JOSEP (Occitània)	
D'Occitània: aspectes generals	69
L'anyada literària en Llengua d'Oc durant 1926: Poesia	433

LES BELLES LLETRES

BERTRAN I PIJOAN, LLUÍS	
Poemes	448
CAPDEVILA, JOSEP M. ^a	
El leprós d'Aosta, de Xavier de Maistre	346
Contes de Frederic Mistral	542
LLEONART, JOSEP	
Una escena del Faust de Goethe	151

LLIBRES & REVISTES

ELS LLIBRES

Religió i moral : Teologia : Estudis religiosos

LOS IDEALES DE SAN FRANCISCO, del P. Hilarino de Lucerna, traducció del P. Policarpo de Izáizoz, per Cebrià Montserrat	179
--	-----

	Pàgs.
EL PARENOSTRE INTERPRETAT PER A INFANTS, de Lola Anglada, per <i>A. Martorell</i> ...	260
DOCTRINA CRISTIANA, de Feliu Martí Alpera, per <i>A. Martorell</i> ...	265
SINOPSI EVANGELICA, de M.-J. Lagrange, trad. de Ll. Carreras i J. M. Llovera ...	453
EL NUEVO DOCTOR DE LA IGLESIA SAN JUAN DE LA CRUZ, del P. Evarist de la V. del Carme, per <i>B. T.</i> ...	550
TRATADO DE ORACIÓN, del Ven. P. Juan de Jesús-Maria, per <i>B. T.</i> ...	550
IDEARI DEL DR. SARDA I SALVANY, de Mn. Joan Ugas, per <i>J. M. Capdevila</i> ...	553
SAINT FRANÇOIS ET LA PENSÉE MÉDIÉVALE, d'Esteve Gilson, per <i>X.</i> ...	554
LES PLUS BELLES LETTRES DE SAINTE CATHERINE DE SIENNE, de Paul-Henri Michel, per <i>C.</i> ...	558

Filosofia i Dret

IL FASCISMO ITALIANO, de Francesc Cambó, traducció de G. C., per <i>J. M. Capdevila</i> ...	551
ORIENTACIONES DE LA PSICOLOGIA EXPERIMENTAL, d'Augustí Gemelli, versió del P. F. M. Palmés, per <i>C.</i> ...	556
DE VALORE SENSUS COMMUNIS SECUNDUM DOCTRINAM JACOBI BALMES IN PROBLEMATHE CRITICO SOLVENDO, del P. Miquel Flori, per <i>C.</i> ...	557

Literatura i lingüística

EPISTOLARI DEL SEGLE XV, recull de text i notes de Francesc Martorell, per <i>R. d'Alòs-Moner</i> ...	82
LAU O LES AVENTURES D'UN APRENT DE PILOT, de Carles Soldevila, per <i>A. Martorell</i> ...	158
UNA MICA D'AMOR, de Joan Puig i Ferrer, per <i>O. Saltor</i> ...	161
A MIG CAMÍ, de Miquel Ferrà, per <i>Joan de Garganta</i> ...	161
LA QUIETUD DEL PENDÍS, de Josep Munteis, per <i>Joan de Garganta</i> ...	165
ROSARI ANTIC, d'Agnès Armengol, per <i>B.</i> ...	168
L'ENSENYAMENT DE L'ORTOGRAFIA ALS INFANTS, d'Alexandre Gali, per <i>A. Martorell</i> ...	171
ALMANACH OCCITANI ...	262
ELEMENTS DE GRAMMAIRE CATALANE, de Lluís Pastre, per <i>C.</i> ...	263
ARISTOTIL. - POETICA I CONSTITUCIÓ D'ATENES, trad. de J. Farran i Mayoral, per <i>J. Petit</i> ...	263
EL SOMNI, de Tomàs Garcès, per <i>O. Saltor</i> ...	264
EN MARGE DU SAHARA, de R. Carreras Valls, traducció de P. Francis, per <i>L.</i> ...	269
TERRA AMOROSA, de F. S. Riu Dalmau, per <i>O. Saltor</i> ...	270
MONTNEGRE, de J. Roig i Raventós, per <i>O. Saltor</i> ...	271
REGLES D'AMOR I PARLAMENT DE UN HOM I UNA FEMBRA, obra atribuïda a Mossèn Domingo Mascó, per <i>R. d'Alòs-Moner</i> ...	454

Arts

L'ESCUPTURA CATALANA MODERNA, de Feliu Elias, per Cèsar Martinell ...	79
DIE KUNST DER ALTEN CHRISTEN, de Guillem Neuss, per <i>A. Grier</i> ...	364

Filosofia i Dret

COMPENDIUM DIALECTICAE, CRITICAE ET ONTOLOGIAE, de Francesc Marxuach, per <i>C. Montserrat</i> ...	80
	v

L'IDEALISMO DI GIORGO BERKELEY ED IL SUO SIGNIFICATO STORICO, de Francesc Oliati, per R. Roquer	458
--	-----

Història

ELS EMIGRATS POLÍTICS DE LA HISTORIA, de Carles Rahola, per O. Saltor	164
EPISCOPOLOGIO DOMINICANO DE VALENCIA, del P. Celedonio Fuentes, per Joan de Garganta	261
CATALONIA MONASTICA, per R. d'Alòs-Moner	267
HISTORIA DE CATALUNYA: CURS SUPERIOR (Volum II), de Ferran Valls i Taberner i Ferran Soldevila, per R. d'Alòs-Moner	364
HISTORIA DE CATALUNYA: CURS MITJA, de Ferran Soldevila, per R. d'Alòs-Moner	365
HISTORIA D'ESCORNALBOU, d'Eduard Toda, per R. d'Alòs-Moner...	456

Ciència

XIV CONGRÉS GEOLOGIC INTERNACIONAL, de M. J. R. Bataller, per M. de Garganta i Fàbrega	164
COUVIER ET LA SCIENCE DE LA NATURE, de Louis Roule, per M. de Garganta i Fàbrega	167
LA CIRURGIA EN ELS PROCESSOS ABDOMINALS AGUTS, del Dr. Corachan, per Amadeu Vila i Forn	168
LA FLORA DE LAS PITIUSAS Y SUS AFINIDADES CON LA DE LA PENÍNSULA IBÉRICA, de Pio Font y Quer, per Miquel de Garganta	455

Vària

MANUAL D'EXCURSIONISME, de Josep M. Batista i Roca, per J. M. A. LLUÍS MILLET, de Baltasar Samper, per A. Martorell	81
EL DR. ANDREU, de Joan Mínguez, per A. Martorell	159
	159

LES REVISTES

CATALUNYA SOCIAL (Barcelona, número almanac, Nadal de 1926).	178
CIENCIA (Barcelona, núm. de novembre 1926)	
La immigració a Catalunya, per Josep de C. Serra Ràfols	273
ESTUDIS FRANCISCANS (Barcelona, núm. de novembre 1926)	
Revelacions de Santa Elisabet, pel P. Livarius Oliger	177
LA CITÉ CHRÉTIENNE (Brusselles, núms. 5 i 2 març 1927)	
Els Principis Cristianes en la Colonització, pel P. Albert Muller ...	561
LA CIVILTA CATTOLICA (Roma, núm. de 5 de març 1927)	
Una mica de nacionalisme a propòsit de la nostra llengua	467
LA NOVA REVISTA (Barcelona, núm. gener 1927)	
De la depuració de la llengua literària, per Pompeu Fabra	175
LA REVISTA DELS LLIBRES (Barcelona, núms. de juny-juliol 1926) ...	87
LA SARDANA (Barcelona, gener 1927)	
Pel monument d'En Juli Garreta	178
REVISTA DE CATALUNYA (Barcelona, núms. d'octubre i novembre 1926).	
L'art i la moral, per Carles Soldevila	84
REVISTA DEL CENTRE DE LECTURA (Reus, núms. 163 i 164, novembre i desembre de 1926)	
Els drets de ciutadania i la Societat de les Nacions, per F. Maspons i Anglasesell	272

	Pàgs
REVISTA D'OLOT (Núm. gener 1927)	
<i>Bell presagi</i>	275
REVUE DES JEUNES (París, núms. de 10 i 25 gener 1927)	
<i>Algunes tendències actuals del Protestantisme alemany</i> , per Fried- rich Fuchs	366
REVUE DES JEUNES (París, núm. de 10 de febrer 1927)	
<i>De la felicitat de les famílies nombroses</i> , per A. D. Sertillanges ...	461
REVUE INTERNATIONALE DE SOCIOLOGIE (Núms. de setem- bre-octubre 1926)	
<i>La situació demogràfica actual d'Europa</i> , per Marcel Moine	173
VIDA CRISTIANA (Barcelona, núm. 108, Advent de 1926)	
<i>En Gaudí i les més modernes tendències arquitectòniques</i> , per Fran- cesc Folguera	86
VITA E PENSIERO (Milà, gener de 1927)	
<i>Els catòlics en front de la Societat de Nacions</i> , per S. de Reynold ...	558

LES IDEES I ELS FETS

(Cròniques : glosses : comentaris)

VIDA RELIGIOSA I MORAL

Encíclica del Sant Pare Pius XI sobre la persecució religiosa de Mèxic	88
Declaració de l'Episcopat Mexicà sobre la llibertat de consciència ...	91
Darrera actitud dels Caps d'"Acció Francesa"	92
El "Non possumus" de l'"Acció Francesa"	181
Obres de Maurras i l'"Acció Francesa", a l'Index	183
Lletra del Sant Pare Pius XI al Cardenal Andrieu	277
L'Episcopat francès i la condemna de l'"Acció Francesa"	378
La Sagrada Penitenciaría i els sectaris de l'"Acció Francesa"	476
La Veu del Sant Pare (sobre Mèxic, "L'Acció Francesa" i situació d'Itàlia) (aHlocució consistorial de 20 de desembre 1926)	179
El Sant Pare i els "Balilla"	276
Acord entre la Santa Seu i la França relatiu als honors litúrgics en els països en els quals s'exerceix el protectorat religiós francès ...	278
Una aHlocució de Joaquim Ruyra	278
El dogma de la resurrecció	280
Què pot fer la família en l'educació dels joves per a la puresa	469
Advertiments del Sant Pare als predicadors quaresmals de Roma ...	476
L'Església contra la literatura immoral	565
L'Episcopat alemany i la qüestió escolar	566
Lletra del Cardenal Gasparri als estudiants monàrquics francesos ...	566
Pau Claudel i l'"Acció Francesa"	567

CULTURA GENERAL

L'origen franciscà de la "Imitació de Crist" (Kempis)	93
La setmana dels escriptors catòlics	95
Un cardenal de noranta anys (V. Vannutelli)	96
Els escriptors i els periòdics catòlics d'Alemanya	183
Les activitats de "Criterion"	184
L'ensenyament a Rússia	190
Mossèn Josep Gudiol, Conservador del Museu de Vich, proclamat "Doctor Honoris Causa" de la Universitat de Bonn	281
Els XX anys d'"Estudis Franciscans"	284

	Pàgs.
Millorament universitari, dignificació escolar	285
El manuscrit de Tortosa del "Liber Pontificalis" en la Universitat de Bonn	379
Els "Compagnons de Notre Dame"	380
El Marquès de Balanzó	380
Gaietà Huguet	381
La batalla del llibre	477
Magí Morera i Galícia	548

MOVIMENT INTERNACIONAL

ANGLATERRA.—La democràcia lliure: La IX Conferència Imperial Britànica	186
Fer el bot però no escometre's (entre Rússia i Anglaterra)	479
AUSTRIA.—Austria i el socialisme	185
ITALIA.—Ideologies perilloses (del feixisme)	383
XINA.—La Xina ja no és tan lluny	286
ASPECTES.—La unió dels musulmans	188
Els drets de l'home i el catolicisme	567

DEKOR

ARRAMBADERS D'URALITA, ALTAMENT DECORATIUS. ILLANT,
INCOMBUSTIBLE I INALTERABLE.

Models nous DEMANEU CATALEG I PRESSUPOST

Uralita, S. A.

Sucursal: Passeig de Gràcia 90

OBRA NOVA

PER LES TERRES DE CRIST

DE

JOAQUIM M.^a DE NADAL

Més de 200 pàgines de text amb un interessantíssim pròleg de

FRANCESC CAMBÓ

Nombroses il·lustracions especialment
treçes de fotografies directes

Preu: 7 pts.

(Edició en paper especial, exemplars numerats: 8'50)

Per als subscriptors: 3'50 ptes.